

UHASSELT

KNOWLEDGE IN ACTION

Faculteit Bedrijfseconomische Wetenschappen

master in de toegepaste economische
wetenschappen

Masterthesis

De miljonairstaks

Lukas Smolders

Scriptie ingediend tot het behalen van de graad van master in de toegepaste economische wetenschappen,
afstudeerrichting beleidsmanagement

PROMOTOR :

Prof. dr. Lode VERECK

COPROMOTOR :

Mevrouw Leentje SOURBRON

UHASSELT

KNOWLEDGE IN ACTION

www.uhasselt.be
Universiteit Hasselt
Campus Hasselt:
Martelarenlaan 42 | 3500 Hasselt
Campus Diepenbeek:
Agoralaan Gebouw D | 3590 Diepenbeek

2017
2018

Faculteit Bedrijfseconomische Wetenschappen

master in de toegepaste economische
wetenschappen

Masterthesis

De miljonairstaks

Lukas Smolders

Scriptie ingediend tot het behalen van de graad van master in de toegepaste economische wetenschappen,
afstudeerrichting beleidsmanagement

PROMOTOR :

Prof. dr. Lode VERECK

COPROMOTOR :

Mevrouw Leentje SOURBRON

Woord vooraf

Deze masterproef vormt het sluitstuk van mijn opleiding toegepaste economische wetenschappen aan de Universiteit Hasselt. Dit project was ongetwijfeld de grootste uitdaging waarmee ik in mijn studiercarrière geconfronteerd werd. Daarom wil ik dan ook volgende personen bedanken die mij hebben bijgestaan doorheen het proces.

Ik wil uitdrukkelijk mijn promotor professor Vereeck en copromotor mevrouw Sourbron bedanken. Hun input en visie waren van onschatbaar belang bij de realisatie van deze masterproef.

Daarnaast wil ik ook alle anderen bedanken die mij gesteund hebben, zoals mijn ouders, vrienden en vriendin. Hun steun op zowel emotioneel als praktisch gebied heeft mij doorheen de moeilijke momenten geholpen.

Lukas Smolders

29 mei 2018

Samenvatting

Deze masterproef onderzoekt de haalbaarheid, de wenselijkheid en de effecten van een nettovermogensbelasting voor grote vermogens, ook wel rijkentaks of miljonairstaks genoemd. Aan de hand van een literatuurstudie en een empirisch onderzoek is getracht een antwoord te vinden op de centrale onderzoeksvraag: 'Is de invoering van een rijkentaks in België wenselijk en haalbaar?'

Dit onderzoek is maatschappelijk relevant aangezien een rijkentaks mogelijk de oplossing kan bieden voor enkele maatschappelijke vraagstukken zoals financiële ongelijkheid, het begrotingstekort van de overheid en de roep naar een eerlijkere fiscaliteit.

Het onderzoek bestaat uit twee delen: een literatuurstudie en een empirisch gedeelte. In de literatuurstudie werd een breed spectrum van topics onderzocht die gerelateerd zijn aan de implementatie van een nettovermogensbelasting in België of extra achtergrondinformatie bieden. Het eerste deel van de literatuurstudie beschrijft de Belgische overheidsfinanciën, om op die manier de opbrengst van een rijkentaks beter te kunnen plaatsen. Aangezien een vermogensbelasting ook vaak wordt aangehaald als een effectief middel tegen vermogensongelijkheid, wordt ook de vermogensverdeling in België onderzocht en de evolutie hiervan. Dit onderzoek kwam tot de conclusie dat het meest vermogende percent van de Belgische bevolking ongeveer 12 procent van het totale vermogen bezit, een aandeel dat stabiel bleef de afgelopen jaren. Vervolgens verschuift de focus van de literatuurstudie naar vermogensbelastingen in het algemeen en reeds van toepassing zijnde vermogensbelastingen in België. Zo blijkt dat er in België reeds heel wat vermogensbelastingen van toepassing zijn en dat in de Europese Unie slechts drie landen een groter percentage van hun totale belastingopbrengsten uit vermogen halen. Vervolgens wordt aandacht besteed aan vermogensbelastingen in de ons omringende landen, meer specifiek Nederland, Frankrijk en Duitsland. Het laatste deel van de literatuurstudie onderzoekt de concrete hindernissen die een implementatie van een rijkentaks in België bemoeilijken. De belangrijkste obstakels zijn de verouderde gegevens voor de berekening van het kadastraal inkomen, het gebrek aan een vermogenskadaster, belastingontduiking, de waardering van het vermogen en het gebrek aan politieke wil om een nettovermogensbelasting in te voeren. Geen van deze obstakels zijn echter onoverkomelijk, waardoor een rijkentaks haalbaar is.

Na de literatuurstudie komt het empirische gedeelte van het onderzoek. In dit gedeelte worden twee zaken onderzocht: de potentiële opbrengst van het wetsvoorstel en de progressiviteit. Hiervoor zal eerst het wetsvoorstel, zoals ingediend in de Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers besproken worden¹. Aangezien de overheid geen overzicht heeft over de vermogens van alle Belgen, is een beroep gedaan op een enquête genaamd

¹ Het wetsvoorstel voor een rijkentaks hanteert drie schalen en twee aftrekposten. De schalen bedragen 1% voor het vermogen tussen 1 000 000 en 2 000 000 euro, 2% voor het vermogen tussen 2 000 000 euro en 3 000 000 euro en 3% voor het vermogen boven 3 000 000 euro. Er zijn twee aftrekposten voorzien ten belope van maximaal 500 000 euro, namelijk de waarde van de gezinswoning en vermogen verkregen uit beroepsactiviteit.

Household Finance and Consumption Survey. Deze enquête werd uitgevoerd door de Europese Centrale Bank en peilde naar het vermogen van 2 238 Belgische gezinnen. Deze gegevens worden door experts beschouwd als de meest precieze. Voor een completere schatting van de opbrengst werd nog een correctie doorgevoerd voor ultravermogenden, die niet opgenomen werden in de HFCS-enquête. De potentiële opbrengst van het wetsvoorstel zou 6,81 miljard euro bedragen, abstractie makend van fraude en kapitaalvlucht.

In het tweede deel werd de effectieve belastingdruk berekend in functie van het totale vermogen. Het wetsvoorstel streeft naar een progressieve belasting op vermogen en slaagt daar ook in. Voor de minst vermogende belastingplichtige gezinnen bedraagt de belastingdruk 0,119% van het totale vermogen, voor de meest vermogenden stijgt de belastingdruk tot 2,985% van het totale vermogen.

Inhoudsopgave

Figurenlijst	7
Tabellenlijst	7
1 Probleemstelling	9
1.1 Maatschappelijke relevantie	11
1.2 Deelvragen	12
2 Onderzoeksopzet	15
2.1 Literatuurstudie	15
2.2 Empirisch gedeelte	16
3 Literatuurstudie	17
3.1 Belgische Financiën	17
3.1.1 Inkomsten	17
3.1.2 Uitgaven	18
3.1.3 Evolutie overheidsfinanciën	19
3.1.4 Evolutie schuldgraad	20
3.1.5 Vergelijking in Europees perspectief	20
3.2 Vermogensverdeling in België	21
3.2.1 Vermogensverdeling in België : achtergrond en definities	21
3.2.2 De vermogensverdeling in België naargelang deciel	21
3.2.3 De vermogenssamenstelling in België	22
3.2.4 Methodologische kanttekeningen HCFS	24
3.2.5 Evolutie Belgische vermogens tussen 2010 en 2014	24
3.3 Vermogensbelastingen	25
3.3.1 Vermogensbelastingen: algemeen	25
3.3.2 Verschil tussen vermogensbelasting en vermogenswinstbelasting	26
3.3.3 Reeds bestaande vermogensbelastingen in België	26
3.3.4 Voor-en nadelen van vermogensbelastingen	29
3.4 Vermogensbelastingen in de omringende landen	31
3.4.1 Frankrijk	31
3.4.2 Duitsland	36
3.4.3 Nederland	38
3.4.4 Vergelijking in Europees perspectief	40
3.5 Hindernissen voor implementatie in België	41

3.5.1	Kadastraal inkomen	41
3.5.2	Vermogenskadaster	43
3.5.3	Ontduiking.....	44
3.5.4	Waardering.....	45
3.5.5	Politieke wil	46
4	Empirisch gedeelte.....	49
4.1	Inleiding	49
4.2	Schatting van de opbrengsten	49
4.2.1	Methodologie	49
4.2.2	Wetsvoorstel PVDA	49
4.2.3	Vermogensverdeling in België	50
4.2.4	Berekeningen.....	51
4.2.5	Aandeel in totale opbrengsten per percentiel.	57
4.3	Belastingdruk naargelang percentiel.....	59
4.3.1	Methodologie	59
4.3.2	Belastingdruk van de rijkentaks	59
4.3.3	Belastingdruk in functie van het totale vermogen in België	60
4.3.4	Progressiviteit van de belasting	60
5	Conclusies	63
6	Beleidsaanbevelingen	65
6.1	Verlaging van de vrijstellingen.....	65
6.2	Creëren vermogenskadaster	65
6.3	Update kadastraal inkomen.....	65
6.4	Extra middelen fraudebestrijding	66
	Referenties.....	69

Figurenlijst

Figuur 1. Opbrengsten ISF (2011-2016) en aandeel in totale belastingopbrengsten	34
Figuur 2.: Belastingplichtigen en gemiddelde belasting in €(ISF)	34
Figuur 3.: Nettovermogensverdeling België	52
Figuur 4.: Waarde gezinswoning per percentiel in euro	53
Figuur 5.: Vermogen uit beroepsactiviteit naar percentiel in euro	54
Figuur 6.: Aandeel per percentiel in totale opbrengst HFCS.....	58
Figuur 7.: Aandeel in totale opbrengsten per percentiel + correctie "200 rijkste Belgen"	58

Tabellenlijst

Tabel 1.: ONTVANGSTEN, UITGAVEN EN VORDERINGENOVERSCHOT (+) OF -TEKORT (-) VAN DE GEZAMENLIJKE OVERHEID	18
Tabel 2.: ONTVANGSTEN, UITGAVEN EN VORDERINGENOVERSCHOT (+) OF -TEKORT (-) VAN DE GEZAMENLIJKE OVERHEID	19
Tabel 3.: Total general government expenditure by function, 2016 (procent of GDP and procent of total expenditure)	21
Tabel 4.: Percentielgrenzen van het netto vermogen.	22
Tabel 5.: REËLE ACTIVA (participatie en mediaanwaarde)	23
Tabel 6.: FINANCIËLE ACTIVA(participatie en mediaanwaarde)	23
Tabel 7.: Schalen en tarieven ISF(2016)	33
Tabel 8.: Schalen en tarieven ISF(2018)	35
Tabel 9.: Vermogensrendementheffing (2017)	39
Tabel 10.: Relatief belang vermogensbelastingen als % van totale belastingopbrengsten	41
Tabel 11.: Evolutie prijzen vastgoed	42
Tabel 12.: Vermogensverdeling op basis van HFCS.....	51
Tabel 13.: Nettovermogensverdeling België	52
Tabel 14.: Waarde gezinswoning in euro naar interval/percentile in euro.....	53
Tabel 15.: Waarde gezinswoning per percentiel in euro	53
Tabel 16.: waarde beroepsactiva naargelang interval/percentiel in euro	54
Tabel 17.: Vermogen uit beroepsactiviteit naar percentiel in euro.....	54
Tabel 18.: Berekening belastbare basis voor percentiel 90-95	55
Tabel 19.: .: Berekening belastbare basis voor percentiel 96-100	55
Tabel 20.: Belastbare basis na correctie	55
Tabel 21.: Berekening opbrengst naargelang percentiel in euro.....	56
Tabel 22.: Opbrengst voor correctie 200 meest vermogende Belgen	57
Tabel 23.: Belastingdruk naargelang percentiel	59
Tabel 24. Belastingdruk op basis van "de 200 rijkste Belgen"	60
Tabel 25. Belastingdruk in functie van totale vermogen.....	60

Hoofdstuk 1: methodologische aspecten

1 Probleemstelling

België kampt al vele jaren met een te hoge overheidsschuld, volgens het verdrag van Maastricht en het stabiliteitspact dat in 1997 werd ondertekend door de leden van de EU mag de overheidsschuld slechts 60 procent van het BBP bedragen en mag het begrotingstekort niet groter zijn dan 3 procent van het BBP ². In het tweede kwartaal van 2017 bedroeg de totale overheidsschuld in België 106,6 procent van het BBP en overschreed daarmee ruimschoots de vooropgestelde norm ³. Uitgedrukt in euro komt dit percentage neer op een staatsschuld van ongeveer 447 miljard euro ⁴. Met deze cijfers heeft België een van de hoogste schuldgraden binnen de Europese Unie. Wat betreft het begrotingstekort doet België het beter, mede dankzij de gunstige conjunctuur zou het tekort in 2017 beperkt blijven tot 1,9 procent van het BBP ⁵. In een breder historisch perspectief is de evolutie van de staatsschuld ook niet positief. In 1970 bedroeg de overheidsschuld ongeveer 60 procent van het BBP. Na de eerste oliecrisis in 1973 besloot de overheid zijn uitgaven fors te verhogen, ondanks de negatieve repercussies voor de staatsschuld. Vooral in het begin van de jaren 80 vond een explosieve groei van de schuldgraad plaats met een totale schuld die in 1986 opliep tot 120 procent van het BBP. Toch werd het absolute hoogtepunt van de schuld pas enkele jaren later bereikt, namelijk in 1993. Toen bedroeg de ratio overheidsschuld op BBP 138,8 procent ⁶. Na de ratificering van het verdrag van Maastricht werd de schuld opnieuw afgebouwd tot een relatief dieptepunt van 87 procent van het BBP in 2007. Nadien zorgde het uitbreken van de financiële crisis en de bailout van Belgische banken door de overheid opnieuw tot een stijging van de schuld ⁷.

In 2016 bedroegen de totale uitgaven van alle overheden in België 225,101 miljard euro, wat overeenkomt met 53,2 procent van het BBP. Tegenover de uitgaven stonden in 2016 ontvangsten ten waarde van 214,569 miljard euro, equivalent aan 50,7 procent van het BBP. In 2016 bedroeg het tekort van de gezamenlijke overheid 2,5 % van het BBP, een stabilisatie ten opzichte van het resultaat van 2015 ⁸. Volgens cijfers van De Nationale Bank bedroeg het structureel tekort in 2017 ongeveer 1,1 procent van het BBP bedragen ⁹. De begroting

²Het Europees begrotingskader. (2017, 2 mei). Geraadpleegd van <http://www.begroting.be/NL/Pages/EUBudgetFrame.aspx>

³ Eurostat. (2017, 30 april). General government gross debt - annual data. Geraadpleegd van <http://www.begroting.be/NL/Pages/EUBudgetFrame.aspx>

⁴ Eurostat. (2017). General government gross debt - quarterly data. Geraadpleegd van <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=teina230&plugin=1>

⁵ Belga. (2017, 11 mei). Europese Commissie voorspelt tekort op Belgische begroting van 1,9 procent. Geraadpleegd van <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/economie/1.2975352>

⁶ Belgische Federale dienst van de staatsschuld. (2001). Jaarverslag 2000. Geraadpleegd van <http://www.debtagency.be/sites/default/files/content/download/files/rpt2000nl.pdf>

⁷ NBB. (2015). Analyse van het beleid tot sanering van de Belgische overheidsfinanciën. Geraadpleegd van <http://www.nbbmuseum.be/wp-content/uploads/2016/10/201506-beleid-tot-sanering-overheidsfinanci%C3%ABn.pdf>

⁸ NBB. (2017). Nationale rekeningen Instituut voor de nationale rekeningen Rekeningen van de overheid 2016. Geraadpleegd van <https://www.nbb.be/doc/dq/n/dq3/histo/nndb1710.pdf>

⁹ Belga. (2018, 1 februari). België sloot 2017 af met begrotingstekort van 1,1 procent. Geraadpleegd van <http://www.knack.be/nieuws/belgie/belgie-sloot-2017-af-met-begrotingstekort-van-1-1-procent/article-normal-959149.html>

structureel in evenwicht brengen en de staatsschuld wegwerken zal dus nog een zware klus zijn.

Naast het wegwerken van het Belgische begrotingstekort zijn er ook andere argumenten die pleiten voor een rijkentaks, zoals het terugdringen van financiële ongelijkheid. Dit fenomeen kan opgedeeld worden in twee deelfactoren; inkomensongelijkheid en vermogensongelijkheid. Inkomensongelijkheid wordt gemeten aan de hand van de GINI-coëfficiënt. Deze coëfficiënt varieert van 0 bij perfecte gelijkheid tot 1 waarbij één individu het totale inkomen verdient. België vertoont vanuit een globaal perspectief een zeer lage inkomensongelijkheid met een GINI-coëfficiënt van 0,266. Hiermee neemt België de achtste plaats in van alle OESO-landen¹⁰. Het eventueel invoeren van een nettovermogensbelasting zal geen direct effect hebben op de inkomensverdeling in België, maar wel een indirect effect. Een nettovermogensbelasting zal de winsten gerealiseerd op vermogen immers niet belasten. Wel zal het bezit van kapitaal belast worden waardoor de inkomsten uit kapitaal zullen dalen en dus de inkomensongelijkheid daalt.

De tweede component van financiële ongelijkheid is vermogensongelijkheid. Logischerwijs is een nettovermogensbelasting effectiever om dit soort ongelijkheid te bestrijden. Om vermogensongelijkheid te meten wordt ook een GINI-coëfficiënt opgesteld. Voor België bedraagt deze coëfficiënt 0,589. Vermogen is dus een stuk ongelijker verdeeld dan inkomen¹¹. In deze context wordt vermogen hier ruim gedefinieerd en omvat onder meer cash, financiële producten, vastgoed en het vermogen verkregen uit zelfstandige beroepsactiviteit. Het mediane vermogen in België bedraagt 217 900 euro per huishouden en is het tweede hoogste netto mediane vermogen in Europa. Het gemiddelde gezinsvermogen in België bedraagt 330 300 euro. Er is dus een aanzienlijk verschil tussen de mediaan en het gemiddelde. Dit valt te verklaren door het feit dat de meest vermogenden een zeer groot deel van het totale vermogen bezitten en daardoor het gemiddelde omhoogtrekken. De 25 procent minst vermogende Belgische gezinnen bezitten weinig of geen netto vermogen, terwijl de meest vermogende 10 procent ongeveer 44 procent van het totale vermogen bezit. Het aandeel van het meest vermogende percent van de bevolking bedraagt zelfs 12 procent¹². Een opvallende trend is wel dat in België de vermogens verdeling wel nauwelijks wijzigde tussen 2010 en 2014¹³. Ondanks deze tendens in België zijn veel economen ervan overtuigd dat globaal genomen de vermogensongelijkheid wel stijgt. Onder hen bevinden zich heel wat gerenommeerde namen, zoals Joseph Stiglitz, Paul Krugman en Thomas Piketty. Zij zijn ervan overtuigd dat de vergoeding voor kapitaal een steeds groter deel van het nationaal inkomen in beslag neemt en dat die trend tegengegaan moet worden door middel van een *wealth tax*. Vooral Piketty heeft een grote bijdrage geleverd aan het maatschappelijke debat over

¹⁰ OECD. (2015). Income inequality. Geraadpleegd van <https://data.oecd.org/inequality/income-inequality.htm>

¹¹ Kuypers, S. (2018). Onze vermogensverdeling? Alles kan beter. Geraadpleegd van http://www.centrumvoorsociaalbeleid.be/sites/default/files/SamPol_apr18_Thema_SarahKuypers.pdf

¹² Moneytalk. (2016, 9 juni). Waaruit bestaat de rijkdom van de rijkste Belgen? Geraadpleegd van <http://moneytalk.knack.be/geld-en-beurs/sparen/waaruit-bestaat-de-rijkdom-van-de-rijkste-belgen/article-normal-714309.html>

¹³ Marx, I., & Kuypers, S. (2017). De verdeling van de vermogens in België: een actualisering. Geraadpleegd van http://www.centrumvoorsociaalbeleid.be/sites/default/files/D%202017%206104%2001_juni2017.pdf

vermogensongelijkheid. In zijn baanbrekende boek *Capital In The 20 Century* kwam hij tot de conclusie dat het rendement behaald op kapitaal groter was dan de economische groei, wat leidt tot een steeds verder groeiende vermogensongelijkheid. Een mogelijke oplossing volgens hem was een wereldwijde vermogensbelasting gecombineerd met een zeer progressieve inkomensbelasting. Deze twee maatregelen dienen om de financiële ongelijkheid terug te dringen¹⁴.

1.1 Maatschappelijke relevantie

Ongelijkheid binnen een maatschappij is een thema waar al zeer veel onderzoek naar verricht is. De overgrote meerderheid van deze onderzoeken kwam tot de conclusie dat een hoge mate van ongelijkheid vaak samenhangt met meer maatschappelijke problemen¹⁵. Zo blijkt uit onderzoek dat landen met een hoge mate van inkomensongelijkheid lijden onder meer criminaliteit in vergelijking met landen die een lage inkomensongelijkheid vertonen. Deze link was vooral duidelijk wat betreft de geweldsdelicten. Naast een hogere mate van criminaliteit is een hoge financiële ongelijkheid ook gecorreleerd met een resem andere maatschappelijke problemen, zoals lage sociale mobiliteit, obesitas, drugs- en alcoholverslavingen en kindersterfte. Dit effect is zo sterk dat boven een bepaalde drempel voor BBP per capita, ongelijkheid een betere indicatie vormt dan het absolute niveau van BBP per capita¹⁶.

Tevens geniet een rijkentaks een breed draagvlak onder de Belgische bevolking. Volgens recente peilingen blijkt dat ongeveer 85 procent van de Belgische bevolking voorstander is van een vermogensbelasting voor vermogens groter dan 1 miljoen euro ¹⁷. Bovendien leeft in grote delen van de samenleving het gevoel dat de meest vermogenden niet hun steentje bijdragen aan de financiering van de overheid. Dit brede maatschappelijk draagvlak dat voor een rijkentaks bestaat betekent ook een grote vraag naar bijkomende informatie over alle mogelijke gevolgen van deze belasting.

Kort gesteld heeft het invoeren van een vermogensbelasting twee doelstellingen. De eerste is het terugdringen van financiële ongelijkheid door middel van een belasting op de meest vermogende delen van de samenleving. De tweede doelstelling is extra overheidsinkomsten genereren om het overheidstekort weg te werken. Er zijn echter verschillende soorten vermogensbelastingen. In deze thesis worden de belangrijkste verschillen nader besproken.

Dit brengt ons tot de centrale onderzoeksvraag:

¹⁴ Piketty, T. (2015). CAPITAL AND WEALTH TAXATION IN THE 21st CENTURY. Geraadpleegd van <http://piketty.pse.ens.fr/files/Piketty2015NTJ.pdf>

¹⁵ Thorbecke, E., & Charumilind, C. (2002). *Economic Inequality and Its Socioeconomic Impact*. World Development, 30(9), 1477-1492. Geraadpleegd van https://ac-els-cdn-com.bib-proxy.uhasselt.be/S0305750X02000529/1-s2.0-S0305750X02000529-main.pdf?_tid=67416adc-c16a-11e7-a781-00000aacb35e&acdnat=1509805020_5edc4f874d0ad20e5283f588b2ffd77e

¹⁶ Rowlingson, K. (2011). Does income inequality cause health and social problems?. Geraadpleegd van <https://www.jrf.org.uk/sites/default/files/jrf/migrated/files/inequality-income-social-problems-full.pdf>

¹⁷ Knack. (2014, 9 december). 85% van de Vlamingen is voorstander van een vermogensbelasting. Geraadpleegd van <http://www.knack.be/nieuws/belgie/85-van-de-vlamingen-is-voorstander-van-een-vermogensbelasting/article-normal-517213.html>

“Is de invoering van een rijkentaks in België wenselijk en haalbaar?”

1.2 Deelvragen

Deze vijf deelvragen dienen om uiteindelijk een antwoord te kunnen geven op de centrale onderzoeksvraag. Het uiteindelijke doel van deze masterproef is een antwoord vinden op de vraag welke voor- en nadelen verbonden zijn aan verschillende soorten vermogensbelastingen in België.

1. Hoe zijn vermogens verdeeld in België en wat is de evolutie?

De eerste deelvraag schetst een kort historisch overzicht van de vermogensverdeling in een Belgische context. Concreet wordt onderzocht hoeveel percent van het vermogen in handen is van verschillende segmenten van de bevolking en hoe de samenstelling varieert naargelang elk segment. In deze deelvraag wordt ook de evolutie van vermogensgelijkheid in België onderzocht. Het doel hiervan is een kader te schetsen om de huidige stand van zaken beter te kunnen plaatsen in een historische context. Vanuit het standpunt van een beleidsmaker is het interessant hoe de inkomensverdeling werkelijk is en of er een noodzaak is om vermogensongelijkheid aan te pakken. Tevens zal er in deze deelvraag een vergelijking gemaakt worden naar de mate waarin kapitaal wordt belast in België en hoe zich dat in Europees perspectief vertaalt. Deze deelvraag zal onderzocht worden door middel van een literatuurstudie.

2. Welke soorten vermogensbelasting bestaan er en welke worden in België geheven?

Om te onderzoeken of een nettovermogensbelasting in België een goede zaak zou zijn, is een analyse van de huidige bestaande vermogensbelastingen noodzakelijk. Het verschil tussen een nettovermogensbelasting en een gewone vermogensbelasting is dat een nettovermogensbelasting berekend wordt op de totale som van het vermogen in plaats van een specifiek vermogenselement.

Eerst zal door middel van een literatuurstudie inzicht worden verworven in de bestaande vermogensbelastingen. Het eerste deel zal zeer breed geïnterpreteerd worden en zich bezig houden met vormen van vermogensbelastingen die bestaan in de theorie. Hierdoor zal een brede en algemene kennis van verschillende soorten vermogensbelastingen verkregen worden. Deze deelvraag dient ook om meer orde en duidelijkheid te scheppen in de reeds bestaande fiscale vormen. Het tweede luik van deze deelvraag zal zich toespitsen op België en onderzoeken welke soorten vermogensbelastingen al bestaan in België. Dit is belangrijk om een goed overzicht te verkrijgen over de reeds bestaande fiscale lasten in België.

3. Welke vermogensbelastingen zijn er al in- en afgevoerd in de ons omringende landen?

De derde deelvraag is nuttig om te kijken welke vermogensbelastingen al in een gelijkaardige omgeving ingevoerd en eventueel later opnieuw afgevoerd zijn. Daarom zal het onderzoek zich toeleggen op de vermogensbelastingen die al zijn in- en afgevoerd in de ons omringende landen, namelijk Frankrijk, Duitsland en Nederland. In deze deelvraag wordt dus de theorie getoetst aan de praktijk, een beleidsmaatregel kan immers op papier goed zijn maar in de praktijk door de mand vallen. Er zijn twee redenen waarom het onderzoek zich voornamelijk toelegt op de naburige landen. De eerste is dat naburige landen meer culturele en economische gelijkenissen vertonen dan verder gelegen landen. De tweede reden is om de lengte van het onderzoek enigszins te kunnen beperken. Een opvallend gegeven bij veel vermogensbelastingen is dat indien ze ingevoerd worden, ze ook vaak afgevoerd worden na enkele jaren. Hiervoor worden vaak verschillende redenen aangegeven, gaande van kapitaalvlucht tot lagere inkomsten dan verwacht tot problemen bij de heffing. Door middel van deze deelvraag worden hopelijk ook enkele veelvoorkomende problemen duidelijk, die vaak gepaard gaan bij het invoeren van een vermogensbelasting. Om deze deelvraag te onderzoeken zal beroep worden gedaan op een literatuurstudie. Deze voorbeelden uit de omringende landen geven waardevolle informatie over de motieven die bij de in- en afvoering van een vermogensbelasting gelden. Een buitenlands voorbeeld dat extra bestudeerd zal worden, is het Franse equivalent van de rijkentaks. Deze taks is een goede basis voor een vergelijking met het wetsvoorstel voor de Belgische rijkentaks, voornamelijk omwille van de gelijkaardige structuur en de berekening van de belastbare basis.

4. Welke hindernissen zijn er omtrent het invoeren van een vermogensbelasting?

Ook voor het beantwoorden van deze deelvraag zal beroep worden gedaan op een literatuurstudie. Een deel van het antwoord zal ook te vinden zijn in deelvraag drie. De redenen waarom een vermogensbelasting afgevoerd wordt heeft ook vaak te maken met praktische bezwaren. Een voorbeeld van een hindernis voor de implementatie is het ontbreken van een vermogensregister. Hierdoor is er geen duidelijkheid over hoeveel elk gezin nu precies bezit, waardoor het onmogelijk is om er een heffing op te nemen. Een gerelateerd probleem is de onnauwkeurigheid van de meting van het kadastraal inkomen. Dit kadastraal inkomen is de opbrengst die het onroerend goed zou opbrengen gedurende één jaar. Op dit bedrag wordt de onroerende voorheffing berekend. De laatste schatting van het kadastraal inkomen dateert al van 1975, logischerwijs is dit dus geen accurate schatting meer. Een ander bijkomend probleem is de waardering van het vermogen. Een voorbeeld hiervan is de waarde van een eigen zaak of aandelen. De waarde hiervan kan moeilijk bepaald worden voor verkoop en door prijsfluctuaties. Dit probleem wordt voornamelijk duidelijk bij de top 5 procent meest vermogenden, zij bezitten naar schatting 78 procent van het totale vermogen uit zelfstandige

beroepsactiviteit¹⁸. Aan een vermogensbelasting zijn vaak ook neveneffecten gekoppeld. Zo kan een te hoge fiscale druk leiden tot meer ontduiking. Een voorbeeld hiervan is Frankrijk waar werd gevreesd dat verdere belastingverhogingen tot kapitaalvlucht zouden leiden. Zo bestaat het gevaar dat de overheid niet alleen de vermogensbelasting misloopt maar ook de inkomensbelastingen en andere taken.

5. In welke mate is een rijktaks concreet realiseerbaar?

Voor deze deelvraag zal slechts een korte literatuurstudie worden uitgevoerd, maar wel een uitgebreid empirisch onderzoek. Concreet betekent dit dat onderzocht wordt of het wetsvoorstel van de PVDA realiseerbaar is en wat de verwachte opbrengst zou zijn. De eerste stap hierin is de vermogensverdeling afleiden. Op die manier zou in kaart gebracht kunnen worden hoeveel mensen verplicht zouden worden deze belasting te betalen en hoeveel zij dienen te betalen. Een probleem dat zich wel stelt is de aftrek van het huis. Het wetsvoorstel van de PVDA houdt namelijk een aftrek in van maximaal 500 000 euro voor het eerste verblijf, maar aangezien het niet mogelijk is om de waarde van het huis in te schatten en het te koppelen aan een huishouden is dit in de praktijk een moeilijke zaak. PVDA gaat er echter vanuit dat het innen van deze belasting mogelijk is, indien er enkele wetsaanpassingen komen. Zij beweren dat de meeste elementen die het vermogen uitmaken al gekend zijn bij de fiscus, zoals het kadaster van totale bezit van onroerende goederen. Indien daarenboven ook het bankgeheim opgeheven kan worden, dan houdt volgens PVDA niets nog deze belasting tegen. Als laatste redmiddel kan de taks ook als aangiftebelasting worden beschouwd, waar de getaxeerde zelf zijn vermogen moet aangeven.

¹⁸ Marx, I., & Kuypers, S. (2017). De verdeling van de vermogens in België: een actualisering. Geraadpleegd van http://www.centrumvoorsociaalbeleid.be/sites/default/files/D%202017%206104%2001_juni2017.pdf

2 Onderzoeksopzet

Het uiteindelijke doel van deze masterproef is om de mogelijke effecten van een implementatie van een nettovermogensbelasting in België te onderzoeken. Onder meer de obstakels voor implementatie, de mogelijke opbrengst en een blik over de grenzen naar vermogensbelastingen in de ons omringende landen. Om de centrale onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden zullen eerst de verschillende deelvragen onderzocht worden. Om de deelvragen te beantwoorden zal er een gedeelte kwalitatief en een gedeelte kwantitatief onderzoek gevoerd worden. Het kwalitatief gedeelte bestaat uitsluitend uit de literatuurstudie en de formulering van voorstellen voor vermogensbelastingen in België. Hiervoor zal rekening gehouden worden met de specifieke kenmerken van de Belgische fiscaliteit. Het kwantitatief gedeelte bestaat uit de schattingen van de eventuele opbrengsten van een reeds bestaand wetsvoorstel, de rijktaks van de PVDA.

2.1 Literatuurstudie

Het eerste deel van de literatuurstudie zal gewijd worden aan de financiële toestand van de Belgische overheidsfinanciën en onderzoek naar financiële ongelijkheid in België. De Belgische overheidsfinanciën zullen onderzocht worden aan de hand van gegevens afkomstig van verschillende bronnen zoals Eurostat, OECD en de overheid zelf. Verdere data omtrent de openbare financiën zijn verkrijgbaar via de Nationale Bank België. Dit deel van de literatuurstudie zal een beknopt overzicht geven van de toestand van de Belgische openbare financiën en zal onder meer volgende factoren in kaart brengen; de inkomsten, de uitgaven, het overheidstekort en de evolutie van het overheidstekort. Verder zal dit deel van de literatuurstudie aandacht besteden aan de financiële ongelijkheid in België. Onder meer de samenstelling van het vermogen naargelang de inkomenscategorie (in decielen of percentielen) en de feitelijke vermogensverdeling zullen onderzocht worden.

Vervolgens zal het onderzoek zich toespitsen op de bestaande vormen van vermogensbelastingen en de reeds bestaande vermogensbelastingen in België. Om de eerste categorie te onderzoeken zal beroep worden gedaan op voornamelijk internationale literatuur. Deze zal verkregen worden via Ebscohost en Google Scholar. De reeds bestaande vermogensbelastingen in België zullen onderzocht worden aan de hand van het Fiscaal Memento, een jaarlijkse publicatie van de overheid waarin alle bestaande belastingen in België opgelijst en toegelicht worden. Het volgende deel van de literatuurstudie zal zich toeleggen op reeds bestaande vermogensbelastingen in de ons omringende landen. Een voorbeeld dat extra aandacht verdient is de Franse *Impôt de solidarité sur la fortune* (ISF), vanwege de gelijkenissen met het ingediende wetsvoorstel van de rijktaks. Verschillende aspecten zullen besproken worden, zoals de historische evolutie van de taks, de opbrengsten voor de Franse overheid, de economische gevolgen en de belastingvoeten en barema's. Naast de Franse ISF worden ook het Nederlandse voorbeeld van de vermogenswinstbelasting en de Duitse versie

van een vermogensbelasting bestudeerd. Tevens zal de literatuurstudie bekijken welke concrete hindernissen er bestaan omtrent de invoering van verschillende vermogensbelastingen. Voorbeelden hiervan zijn de verouderde informatie waarop het kadastraal inkomen berekend wordt, het ontbreken van een vermogenskadaster dat een overzicht moet geven van de bezittingen van elk huishouden, de schaal en effecten van belastingontduiking, het gebrek aan politieke wil en het probleem van de waardering van het vermogen.

2.2 Empirisch gedeelte

Het tweede deel van het onderzoek is het empirisch gedeelte en is voornamelijk kwantitatief. In dit gedeelte zal een minder theoretische manier van werken gehanteerd worden. In dit gedeelte zal een schatting gemaakt worden van de verwachte opbrengst het voorstel van de rijkentaks. Een probleem voor een eventuele invoering van een vermogensbelasting in België, is het ontbreken van complete informatie omtrent het bezit van vermogen. Door het gebrek aan deze informatie heeft de overheid geen overzicht op fraude. Dit stelt ook een uitdaging voor deze masterproef. Zonder een volledig overzicht kan er ook geen accurate schatting gemaakt worden van de mogelijke opbrengsten. Een mogelijke optie om toch een schatting van de opbrengsten te maken zijn surveys. Deze worden uitgevoerd met een grote steekproef en geven bij benadering een beeld geven van de inkomensverdeling en de inkomenssamenstelling naargelang het deciel of percentiel. Aan de hand van deze gegevens kan een schatting worden gemaakt voor de verwachte opbrengsten. Aangezien een vermogensbelasting louter een heffing op bezit inhoudt en dus onafhankelijk is van het gerealiseerde inkomen, is er dus oftewel een deel kapitaal dat verloren gaat oftewel is er een inkomen nodig om de belasting te kunnen betalen. Naast de berekening van de te verwachten opbrengst zal ook het vereiste inkomen dat nodig is om de belasting te betalen berekend worden. Deze berekeningen zullen worden uitgevoerd door middel van microsoft Excel.

3 Literatuurstudie

3.1 Belgische Financiën

3.1.1 Inkomsten

In 2016 bedroeg de totale overheidsuitgaven in België ongeveer 53,2 procent van het BBP. Met dit cijfer staat België op de 4^e plaats in de Eurozone ¹⁹. Een opvallend gegeven is wel dat er een daling van 2 procent merkbaar was tussen 2012 en 2016 ²⁰. De totale ontvangsten bedroegen in 2016 50,7 procent van het BBP. Uitgedrukt in monetaire termen komt dit overeen met een totaalbedrag van 214,56 miljard euro. De ontvangsten worden onderverdeeld in twee categorieën, namelijk de niet-fiscale en niet-parafiscale opbrengsten en de fiscale en parafiscale opbrengsten. Deze groepen bedroegen in 2016 respectievelijk 6,8 procent en 43,8 procent van het BBP. De totale belastingopbrengsten waren 0,6 procent van het BBP lager dan in 2015. De voornaamste oorzaken van deze terugval zijn de lagere inkomsten uit de personenbelasting dankzij de taxshift (-1,0 procent). Wat betreft de indirecte belastingen is er een lichte stijging te noteren tussen 2015 en 2016 met 0,2 procent. Dit valt te verklaren dankzij de gunstigere conjunctuur. De belangrijkste bron van inkomsten zijn de directe belastingen die een aandeel van 32 procent uitmaakten in 2016, wat overeenkomt met 68,66 miljard euro. Deze categorie kan onderverdeeld worden in directe belastingen op huishoudens, vennootschappen en andere sectoren, die respectievelijk 52,68 miljard, 14,95 miljard en 1,03 miljard euro opbrachten. De tweede belangrijkste inkomstenbron zijn de werkelijke sociale premies die in totaal 57,91 miljard opbrachten. Dit bedrag komt overeen met 27 procent van de totale ontvangsten. Deze gelden worden voornamelijk gebruikt om de sociale zekerheid mee te financieren. De derde belangrijkste ontvangstenpost zijn de indirecte belastingen. Deze categorie omvat onder meer de BTW, de accijnzen, registratie-, hypotheek- en griffierechten, registratiebelasting en successierechten. Tabel 1 geeft een compleet overzicht van de belastingontvangsten in 2016²¹.

¹⁹ Eurostat. (2017). Government expenditure by function – COFOG. Geraadpleegd van http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Government_expenditure_by_function_%E2%80%93_COFOG#Methodology_.2F_Metadata

²⁰ OECD. (2017). *General government spending*. Geraadpleegd van <https://data.oecd.org/gga/general-government-spending.htm>

²¹ NBB. (2017). *Nationale rekeningen Instituut voor de nationale rekeningen Rekeningen van de overheid 2016*. Geraadpleegd van <https://www.nbb.be/doc/dq/n/dq3/histo/nndb1710.pdf>

Tabel 1.: ONTVANGSTEN, UITGAVEN EN VORDERINGENOVERSCHOT (+) OF -TEKORT (-) VAN DE GEZAMENLIJKE OVERHEID

	2016
Ontvangsten	
Fiscale en parafiscale ontvangsten	185.201,5
Directe belastingen	68.660,4
Huishoudens	52.681,6
Vennootschappen	14.945,5
Andere sectoren	1.033,3
Indirecte belastingen	55.288,2
Werkelijke sociale premies	57.906,4
Kapitaalbelastingen	3.346,5
Toegerekende sociale premies	9.535,7
Ontvangen rente	1.375,9
Ander inkomen uit vermogen	2.409,1
Inkomensoverdrachten afkomstig van andere sectoren en ontvangen subsidies	3.041,9
Lopende verkopen van geproduceerde goederen en diensten	12.374,8
Kapitaaloverdrachten afkomstig van andere sectoren	630,3
Totaal Ontvangsten	214.569,2

Bron: NBB (2017)

3.1.2 Uitgaven

In 2016 bedroegen de totale uitgaven van de overheden 225,10 miljard euro. De primaire uitgaven vertegenwoordigden een bedrag van 50,3 procent van het BBP. Primaire overheidsuitgaven zijn uitgaven zonder de intrestbetalingen die de overheid moet doen op zijn overheidsschuld. Het primaire saldo, het saldo voor interestuitgaven bedraagt 1,6 miljard euro. De rentelasten bedroegen in 2016 ongeveer 12,14 miljard, wat overeenkomt met een percentage van 2,9 procent van het BBP. De som van de primaire uitgaven en de rentelasten geven het bedrag van de totale uitgaven van de overheid. In 2016 bedroeg dit bedrag 53,2 procent van het BBP, uitgedrukt in euro komt dit overeen met een totaal bedrag van 225,1 miljard euro. De lopende uitgaven exclusief rentelasten vertegenwoordigen de overgrote meerderheid van de uitgaven, met een aandeel van 88,4 procent. De rentelasten nemen 5,4 procent van de totale uitgaven in beslag. De rest van de uitgaven zijn kapitaaluitgaven met een totaal aandeel van 6,2 procent. In de categorie lopende uitgaven exclusief rentelasten vormen de sociale uitkeringen de belangrijkste kostenpost met een totale kost van 106,63 miljard euro. De uitgaven voor de sociale uitkeringen kunnen in twee delen gesplitst worden. De eerste categorie zijn uitgedrukt in geld en omvatten onder meer ziekte- en invaliditeitsuitkeringen, pensioenen, leeflonen en kindergeld. De tweede categorie zijn de sociale uitkeringen die worden uitgedrukt in natura. Dit betekent dat het gaat om diensten en goederen, al dan niet aan een verlaagd tarief. Onder deze categorie vallen sociale huisvesting, sociale tarieven voor overheidsdiensten en allerlei vormen van toelagen. De tweede belangrijkste kosten zijn de beloning van werknemers. Deze kostenpost bedraagt 52,61 miljard euro, oftewel 26,4 procent van de totale lopende uitgaven zonder rentelasten. Andere

belangrijke uitgavenposten waren de subsidies. Het overzicht van alle uitgaven wordt weergegeven in de onderstaande tabel 2 ²².

Tabel 2.: ONTVANGSTEN, UITGAVEN EN VORDERINGENOVERSCHOT (+) OF -TEKORT (-) VAN DE GEZAMENLIJKE OVERHEID

Uitgaven	
Lopende uitgaven exclusief rentelasten	199.005,4
Beloning van werknemers	52.608,1
Intermediair verbruik en betaalde belastingen	16.874,6
Subsidies	13.748,1
Sociale uitkeringen	106.632,4
In geld	72.787,7
In natura door marktproducenten	33.844,7
Inkomenoverdrachten aan huishoudens en IZW's	3.437,6
Inkomenoverdrachten aan vennootschappen	229,2
Inkomenoverdrachten aan het buitenland	5.475,4
Rentelasten	12.138,8
Kapitaaluitgaven	13.956,9
Bruto-investeringen in vaste activa	9.389,7
Andere netto-aankopen van niet-financiële activa	-7,2
Kapitaaloverdrachten aan andere sectoren	4.574,4
Totaal Uitgaven	225.101,1
Brutobesparingen	-551,9
Vorderingenoverschot (+) of -tekort (-)	-10.531,9
Primair saldo	1.606,9

Bron: NBB (2017)

3.1.3 Evolutie overheidsfinanciën

In vergelijking met 1995 is het aandeel overheidsuitgaven ten opzichte van het BBP nauwelijks gewijzigd. In 1995 bedroeg dat aandeel 52,4 procent en in 2016 53,2 procent. Tussen deze twee punten is er wel een grote variatie merkbaar. Vanaf 1996 is er een sterke daling waarneembaar van de overheidsuitgaven met een dieptepunt in 2007. In dat jaar bedroegen de overheidsuitgaven 48,2 procent. Na het uitbreken van de financiële crisis schoten de uitgaven pijlsnel de hoogte in, tot een bedrag van 54,1 procent van het BBP in 2009. In 2010 was er een lichte daling waarneembaar maar daarna nam het totale aandeel weer toe tot een maximum van 55,8 procent in 2012. Sindsdien is er weer een daling waarneembaar met als resultaat dat de overheidsuitgaven in 2016 nog 53,2 procent van het BBP in beslag namen²³.

Als we kijken naar de overheidsontvangsten, dan zien we een heel andere evolutie. In 1995 bedroeg het aandeel overheidsontvangsten 47,9 procent van het BBP. Dit percentage steeg snel tot 49,6 procent van het BBP in 1998. De volgende 20 jaar bleef het cijfer relatief stabiel

²² NBB. (2017). Nationale rekeningen Instituut voor de nationale rekeningen Rekeningen van de overheid 2016. Geraadpleegd van <https://www.nbb.be/doc/dq/n/dq3/histo/nndb1710.pdf>

²³ OECD. (2017). General government spending. Geraadpleegd van <https://data.oecd.org/gga/general-government-spending.htm>

tot 2010. Nadien vond er een snelle stijging plaats met als hoogtepunt 2013, toen het totale aandeel 52,7 procent bedroeg. Sindsdien is er een daling waarneembaar, met als voorlopig dieptepunt 2016, toen het aandeel 50,7 procent bedroeg²⁴. Zowel de ontvangsten als de uitgaven kennen dus een duidelijk dalend verloop de laatste jaren.

3.1.4 Evolutie schuldgraad

In het tweede kwartaal van 2017 bedroeg de totale overheidsschuld van de Belgische overheid 106,1 procent van het BBP ²⁵. Dit is een lichte stijging ten opzichte van 2016, toen de totale schuldgraad 105,7 procent van het BBP bedroeg. In 1970 bedroeg de staatsschuld ongeveer 60 procent van het BBP. Dit cijfer kende een snelle stijging doorheen de volgende jaren, in 1992 was de verhouding staatsschuld op bruto binnenlands product meer dan verdubbeld tot 138 procent van het BBP ²⁶. Naar aanleiding van het Verdrag van Maastricht kwam er druk uit Europese hoek om de financiën op orde te brengen. Om dit te bereiken werd een maximaal begrotingstekort van 3 procent van het BBP en een maximale schuldgraad van 60 procent van het BBP als doel gesteld. Deze objectieven misten hun doel niet, de Belgische staatsschuld daalde gestaag in de periode tussen 1993 en 2007, mede dankzij de verkoop van overheidsactiva. Nadien zorgde het uitbreken van de financiële crisis en de redding van de banken weer voor een sterke groei van de staatsschuld. In 2014 kende de Belgische staatsschuld een piek van 106,8 procent van het BBP. Sindsdien is er sprake van een stabilisering en zelfs een langzame afbouw²⁷.

3.1.5 Vergelijking in Europees perspectief

In het tweede kwartaal van 2017 bedroeg de totale overheidsschuld van de Belgische overheid 106,1 procent van het BBP. Hiermee neemt België de vijfde plaats in in de Europese Unie. De totale overheidsinkomsten bedroegen vorig jaar 50,7 procent van het BBP en daarmee staat België op de vierde plaats in de E.U. Wat betreft de overheidsuitgaven neemt België dezelfde positie in met een totale uitgave van 53,2 procent van het BBP.

Als we de overheidsuitgaven in 2016 opdelen naargelang de functie, wordt duidelijk dat sociale bescherming verreweg de belangrijkste uitgavenpost vormt met een aandeel van 20,2 procent van het BBP. Andere belangrijke uitgavenposten zijn gezondheidszorg, algemene publieke diensten, onderwijs en economische zaken. Daarnaast zijn er nog enkele kleinere uitgavenposten, zij bedragen telkens minder dan 2 procent van het BBP. Het gaat om publieke

24 OECD. (2018). General government revenue. Geraadpleegd van <https://data.oecd.org/gga/general-government-revenue.htm#indicator-chart>

25 Eurostat. (2017). *General government gross debt - quarterly data*. Geraadpleegd van <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=teina230&plugin=1>

26 NBB. (2015). *Analyse van het beleid tot sanering van de Belgische overheidsfinanciën*. Geraadpleegd van <http://www.nbbmuseum.be/wp-content/uploads/2016/10/201506-beleid-tot-sanering-overheidsfinanci%C3%ABn.pdf>

27 Michielsen, S. (z.j.). Toen kon het plots wel, de begroting saneren. Geraadpleegd op 14 februari 2018, van <https://multimedia.tijd.be/25jaarmaastricht/>

orde en veiligheid, defensie, milieubescherming, huisvesting en ontspanning, cultuur en religie. Onderstaande tabel 3 geeft een volledig overzicht weer van de uitgaven van de Belgische overheid in 2016 en vergelijkt deze gegevens met zowel het gemiddelde van de lidstaten van de Europese Unie als de Eurozone²⁸.

Tabel 3.: Total general government expenditure by function, 2016 (percent of GDP and percent of total expenditure)

	General public services	Defence	Public order and safety	Economic affairs	Environmental protection	Housing and community amenities	Health	Recreation, culture and religion	Education	Social protection	Total
EU-28	6.2	1.4	1.8	4.3	0.8	0.6	7.2	1.0	4.9	19.2	47.2
EA-19	6.6	1.2	1.7	4.5	0.8	0.6	7.2	1.1	4.7	20.1	48.5
BE	8.1	0.8	1.8	6.5	0.9	0.3	7.7	1.2	6.4	20.2	53.9

Bron: Eurostat (2017)

3.2 Vermogensverdeling in België

3.2.1 Vermogensverdeling in België : achtergrond en definities

Onderzoek naar de verdeling van vermogens is een redelijk recent gegeven in België. Omdat er in België geen vermogensregister bestaat en overheidsgegevens dus ontbreken, zijn academische publicaties en enquêtegegevens de beste benadering om inzicht te krijgen in de verdeling van de vermogens en de samenstelling ervan. Deze enquêtes worden uitgevoerd door een organisatie genaamd *Household Finance and Consumption Network* (HFCN). HFCN werd opgericht nadat de Europese Centrale Bank in 2008 besloot een enquête naar het financieel gedrag van de gezinnen in het eurogebied te organiseren. In 2010 en 2014 heeft HFCN dergelijke enquêtes uitgevoerd, deze enquêtes dragen de naam *Household Finance and Consumption Survey* (HFCS). Deze twee enquêtes geven de beste en meest recente informatie over de vermogenssamenstelling en vermogensverdeling in België. In de HFCS wordt onderzoek gedaan naar het nettovermogen, wat neerkomt op het totaal bruto vermogen verminderd met de totale schulden. Het totaal bruto vermogen wordt gedefinieerd als de som van het reëel en financieel vermogen en de totale schulden worden verdeeld in een hypothecair en niet-hypothecair deel. Publieke en beroepsmatige pensioenfondsen en sociale zekerheidsfondsen worden niet in rekening gebracht als vermogen. De reden hiervoor is dat deze informatie zeer moeilijk te meten is.

3.2.2 De vermogensverdeling in België naargelang deciel

²⁸ Eurostat. (2017). Government expenditure by function – COFOG. Geraadpleegd van http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Government_expenditure_by_function_%E2%80%93_COFOG#Methodology_.2F_Metadata

De meest gebruikelijke manier om een vermogensverdeling weer te geven is aan de hand van percentiel- of deciel grenzen. Deze decielgrenzen geven het maximale vermogen weer dat iemand in een deciel bezit. Indien het vermogen groter is dan deze grens, dan behoort de ondervraagde tot een hoger deciel. Een voorbeeld: de grenswaarde voor deciel 10 bedraagt 2200 euro. Vanaf een vermogen van 2201 euro behoort men tot de 90 procent meest vermogenden. Logischerwijs bezit 10 procent van de bevolking dan minder vermogen. De HFCS heeft onderzoek gedaan naar deze maatstaf in België en kwam tot de volgende cijfers, die weergegeven worden in tabel 4 ²⁹.

Tabel 4.: Percentielgrenzen van het netto vermogen.

P10	P20	P30	P40	P50	P60	P70	P80	P90	P95	P99
€2 200	€21 700	€95 100	€160 700	€217 900	€277 400	€351 800	€460 400	€700 500	€1 036 200	€2 218 000

Bron: Marx et al., (2017)

Ongeveer 3,5 procent van de ondervraagden een negatief vermogen bezitten. Dit betekent dat de schulden van het gezin groter zijn dan de bezittingen. Het aandeel van de minst vermogende helft van de bevolking is klein, met een aandeel van slechts 11,5 procent van het totale vermogen in België. Een opvallende trend is dat het aandeel van deze groep wel licht is toegenomen in de periode tussen 2010 en 2014. Zoals te verwachten is het vermogen sterk ongelijk verdeeld en bezit een klein aandeel van de bevolking het leeuwendeel van het totale vermogen in België. Uitgedrukt in cijfers betekent dit dat de 10 procent meest vermogende Belgische gezinnen een aandeel hebben van 42,6 procent van het totale vermogen. Het meest vermogende percent van de Belgische gezinnen heeft een aandeel van 12,1 procent van het totale vermogen. Vergeleken met 2010 valt een daling van 0,1 procent te constateren voor deze maatstaf. Deze trend is opvallend te noemen, aangezien veel economen ervan uitgaan dat vermogensongelijkheid steeds groter wordt. Bij deze gegevens moet wel een kanttekening gemaakt worden. De vastgestelde daling is dermate klein dat hij binnen de foutenmarge valt. Daarnaast gelden deze cijfers enkel voor de periode tussen 2010 en 2014 en zijn ze gebaseerd op gegevens die enkel uit België komen³⁰.

3.2.3 De vermogenssamenstelling in België

De HFCS maakt voor de berekening van het gezinsvermogen een onderscheid tussen reële activa en financiële activa. 88,5 procent van de Belgische gezinnen zijn in het bezit van tenminste 1 component reële activa. De meest frequente vorm zijn voertuigen en de eigen woonst, met een participatiegraad van respectievelijk 76,2 procent en 70,3 procent. Hoewel voertuigen iets frequenter zijn, blijft de eigen woonst de belangrijkste vermogenscomponent in België. Dit is te wijten aan het feit dat de mediaanwaarde van de eigen woonst veel hoger ligt. De mediaanwaarde

²⁹ Marx, I., & Kuypers, S. (2017). De verdeling van de vermogens in België: een actualisering. Geraadpleegd van http://www.centrumvoorsociaalbeleid.be/sites/default/files/D%202017%206104%2001_juni2017.pdf

³⁰ Marx, I., & Kuypers, S. (2017). De verdeling van de vermogens in België: een actualisering. Geraadpleegd van http://www.centrumvoorsociaalbeleid.be/sites/default/files/D%202017%206104%2001_juni2017.pdf

van de eigen woonst bedraagt 250 700 euro tegenover 6 900 euro voor een voertuig. Andere minder voorkomende onderdelen van reële activa zijn vastgoed dat niet als eigen woonst geldt, waardevolle voorwerpen zoals kunst, antiek, juwelen etc. en een zelfstandige zaak. Deze laatste categorie kent een zeer ruime foutenmarge, dit valt te verklaren door het relatief lage aantal observaties en de inherente sterke spreiding van de waarde van een zelfstandige zaak. Tabel 5 geeft een overzicht van de reële activa.

Tabel 5.: REËLE ACTIVA (participatie en mediaanwaarde)

	Reële activa	Eigen woonst	Ander vastgoed	Voertuigen	Waardevolle voorwerpen	Zelfstandige zaak
HFCS I (2010)	89,8 % 219,8 (14,1)	69,6 % 248,3 (9,5)	16,4 % 173,3 (29,4)	77,2 % 6,2 (1,2)	15,4 % 5,0 (2,7)	6,6 % 49,3 (30,1)
HFCS II (2014)	88,5 % 250,7 (11,6)	70,3 % 249,7 (1,4)	18,5 % 176,8 (29,1)	76,2 % 6,9 (1,0)	12,6 % 5,9 (2,1)	8,5 % 55,5 (48,2)

Bron: Du Caju (2016)

Naast reële activa peilt de HFCS ook naar de financiële activa van de Belgische gezinnen. Deze vorm van vermogen komt veel frequenter voor bij de Belgische gezinnen, de participatiegraad bedraagt 97,9 procent. Deze hoge participatiegraad valt te verklaren door de laagdrempeligheid waarmee een zichtrekening geopend kan worden en het lage vereiste vermogen voor een zichtrekening. Een zichtrekening is de meest voorkomende vermogenscomponent in België. Met een mediaanwaarde van 1 800 euro blijft dit weliswaar een bescheiden component in het totale vermogen. De tweede meest voorkomende vorm van financiële activa zijn spaarrekeningen, de participatiegraad bedraagt 76,6 procent met een mediaanwaarde van 16 000 euro. Andere, minder frequente componenten van financiële activa zijn beleggingsfondsen, obligaties en kasbons, aandelen en aanvullende pensioenen en levensverzekeringen³¹. Tabel 6 geeft een overzicht voor deze vermogenscomponenten.

Tabel 6.: FINANCIËLE ACTIVA (participatie en mediaanwaarde)

	Financiële activa	Zicht-rekeningen	Spaar-rekeningen	Beleggings-fondsen	Obligaties en kasbons	Aandelen	Aanvullende pensioenen en levens-verzekeringen
HFCS I (2010)	98,0 % 26,5 (3,2)	93,7 % 1,3 (0,2)	76,5 % 11,8 (2,6)	17,6 % 20,3 (5,6)	7,5 % 30,4 (18,7)	14,7 % 5,0 (3,7)	43,3 % 19,8 (3,0)
HFCS II (2014)	97,9 % 28,5 (3,4)	97,1 % 1,8 (0,3)	76,6 % 16,0 (2,9)	21,0 % 28,2 (9,2)	7,8 % 12,1 (4,5)	11,0 % 9,5 (4,6)	44,4 % 16,7 (1,9)

Bron: Du Caju (2016)

³¹ Marx, I., & Kuypers, S. (2017). De verdeling van de vermogens in België: een actualisering. Geraadpleegd van http://www.centrumvoorsociaalbeleid.be/sites/default/files/D%202017%206104%2001_juni2017.pdf

3.2.4 Methodologische kanttekeningen HCFS

Hoewel de HCFS als de meest betrouwbare bron van informatie omtrent de Belgische vermogens wordt beschouwd, zijn er toch nog steeds enkele methodologische keuzes gemaakt die impact kunnen hebben op de betrouwbaarheid en kwaliteit van de gegevens. Een eerste probleem is dat het moeilijk is om een volledig representatieve steekproef uit te voeren. Gezinnen aan de top en aan de onderkant van de vermogensverdeling willen minder vaak deelnemen en zullen de resultaten ook niet altijd waarheidsgetrouw invullen. Gegeven het feit dat de vermogens sterk ongelijk verdeeld zijn is vooral het niet aanspreken van grote vermogens een probleem omdat een tekort aan deze deelgroep kan leiden tot grote afwijkingen van de realiteit. Dit probleem wordt deels opgelost door middel van oversampling, dit wil zeggen dat het aandeel van de meest vermogenden in de survey werd verhoogd. De onderzoekers geven echter zelf aan dat dit niet voldoende is voor een volledige correctie. Een tweede gerelateerd probleem is het feit dat het hoogste vermelde vermogen in de HCFS 8 miljoen euro bedraagt, terwijl uit verschillende lijsten die de rijkste Belgen onder de loep nemen blijkt dat hun vermogens vele malen hoger liggen. De gegevens uit de HCFS geven dus een meer gelijke verdeling dan de werkelijke vermogensverdeling. Uit onderzoek blijkt dat de meest vermogende percent van de Belgische bevolking 17 procent van het totale vermogen bezit, volgend de HCFS zou dit aandeel maar 12 procent bedragen³².

Een tweede methodologisch probleem dat zich stelt is het al dan niet meten van inflatie. In de vakliteratuur heerst geen consensus of er al dan niet rekening gehouden moet worden met inflatie. Inflatie wordt gemeten aan de hand van een *Consumer Price Index* (CPI), dit is een fictieve korf goederen die een realistische weergave zou moeten bieden van het prijspeil voor consumptiegoederen. Voor het meten van inflatie van vermogen zijn andere indexen beter geplaatst, zoals een huizenprijsindex voor onroerend vermogen en een beursindex voor aandelen. In de HCFS werd echter beroep gedaan op een gewone CPI, waardoor een lichte verstoring ten opzichte van de werkelijkheid kan optreden³³.

3.2.5 Evolutie Belgische vermogens tussen 2010 en 2014

Voor de evolutie van de vermogens in België Als we kijken naar de evolutie van het totale vermogen in België tussen 2010 en 2014, dan valt er een lichte daling te constateren. Uitgedrukt in euro gaat het om een daling van 1 589 miljard euro naar 1 584 miljard euro. Deze waarden zijn uitgedrukt in monetaire termen en zijn dus niet gecorrigeerd voor inflatie, indien we wel rekening houden met inflatie dan is de reële daling in het vermogen sterker uitgesproken. Het totale vermogen in België in 2010 zou dan 1715 miljard euro bedragen, waardoor de daling meer dan 8 procent bedraagt. Naast een daling van het totale vermogen wordt er ook een daling in het

³² Marx, I., & Kuypers, S. (2017). *De verdeling van de vermogens in België: een actualisering*. Geraadpleegd van http://www.centrumvoorsociaalbeleid.be/sites/default/files/D%202017%206104%2001_juni2017.pdf

³³ Marx, I., & Kuypers, S. (2017). *De verdeling van de vermogens in België: een actualisering*. Geraadpleegd van http://www.centrumvoorsociaalbeleid.be/sites/default/files/D%202017%206104%2001_juni2017.pdf

gemiddelde vermogen vastgesteld. Waar het gemiddelde vermogen van een Belgisch gezin in 2010 nog 338 600 euro bedroeg, dan was dat bedrag in 2014 gedaald tot 330 300 euro (abstractie makend van inflatie). Een opvallende tendens is wel dat het mediane tussen 2010 en 2014 een lichte stijging vertoonde. In dit geval gaat het om een stijging van 206 200 euro in 2010 tot 217 900 in 2014. Indien we het mediane vermogen in 2014 echter uitdrukken in prijzen van 2010, wijzen de cijfers toch op een daling, van 222 500 euro in 2010 tot 217 900 euro in 2014 ³⁴.

3.3 Vermogensbelastingen

3.3.1 Vermogensbelastingen: algemeen

Een vermogensbelasting wordt gedefinieerd als volgt: een taks die oftewel geheven wordt op de totale waarde van iemands persoonlijke bezit oftewel op een specifiek element. Dit omvat onder andere vastgoed, deposito's, aandelen, of andere financiële, materiële of immateriële activa ³⁵. We kunnen de vermogensbelastingen in twee algemene categorieën opdelen, namelijk belastingen op de totale nettowaarde of een specifiek vermogenselement en een belasting berekend op de overgang van vermogen. De taken op nettowaarde en specifieke vermogenselementen kunnen opgedeeld worden in twee groepen, namelijk eenmalige taken en jaarlijkse taken ³⁶. Het voornaamste voordeel van de eenmalige taks is dat het geen gedragswijzigingen 'ex ante' veroorzaakt indien de heffing plaatsvindt voordat ontduiking mogelijk is. Een groot nadeel is wel dat het onzekerheid in de hand werkt. Deze taks wordt meestal gehanteerd indien de overheid in hoge geldnood verkeert, een voorbeeld hiervan is de eenmalige heffing op spaartegoeden in Cyprus in 2013. Deze wet werd echter niet goedgekeurd door het Cypriotische parlement, uit angst voor financiële onzekerheid ³⁷. Het andere type vermogensbelasting op bezittingen wordt jaarlijks geheven. Dit type kent meer bijval. Concreet betekent dit dat er periodiek, bijna altijd op jaarlijkse basis, een vast bedrag van het totale netto vermogen (bezittingen min schulden) of een vermogenselement wordt afgedragen aan de staat. De bedragen zijn logischerwijs laag, vaak niet hoger dan enkele procenten. De voornaamste voordelen zijn de overheidsopbrengsten en de indamming van een groeiende sociale ongelijkheid. De meest geciteerde nadelen zijn kapitaalvlucht en vermindering van middelen voor investeringen.

Naast heffingen op het netto vermogen en specifieke vermogenselementen bestaan er ook vermogensbelastingen op financiële transfers. Onder deze categorie vallen onder meer de belastingen op schenkingen en de successierechten. Deze vorm van belastingen komen in

³⁴ Marx, I., & Kuypers, S. (2017). *De verdeling van de vermogens in België: een actualisering*. Geraadpleegd van http://www.centrumvoorsociaalbeleid.be/sites/default/files/D%202017%206104%2001_juni2017.pdf

³⁵ Wolff, E. (1996). *Time for a Wealth Tax?* Geraadpleegd op 14 februari 2018, van <http://bostonreview.net/archives/BR21.1/wolff.html>

³⁶ IMF, Rudnick, R. S., & Gordon, R. K. (1996). *Taxation of Wealth*. Geraadpleegd van <https://www.imf.org/external/pubs/nft/1998/tlaw/eng/ch10.pdf>

nagenoeg alle landen ter wereld voor, de voornaamste reden is dat deze taks moeilijk te ontduiken is en daarom een vrij betrouwbare bron van inkomsten is voor de overheid³⁸.

3.3.2 Verschil tussen vermogensbelasting en vermogenswinstbelasting

Een belangrijke distictie die gemaakt moet worden is het verschil tussen een vermogensbelasting en een vermogenswinstbelasting. De eerste houdt een belasting in louter op het bezit van goederen, terwijl de tweede enkel de winst, gerealiseerd door middel van het vermogen belast. Een voorbeeld: iemand is in het bezit van een kotencomplex ter waarde van twee miljoen euro en realiseert daar een jaarlijks inkomen mee van 60 000 euro. Een vermogenswinstbelasting zou in dit geval de gerealiseerde winst belasten, terwijl de vermogensbelasting betaald dient te worden louter op het bezit van het goed. Aan een vermogenswinstbelasting zijn zowel voor- als nadelen verbonden. Het belangrijkste voordeel gerelateerd aan deze belasting zijn de inkomsten voor de overheid. Daarnaast is een vermogenswinstbelasting voornamelijk gericht op vermogenden, aangezien zij om te beginnen een groot aandeel van het totale vermogen bezitten en dus vaker onderhevig zijn aan deze belasting. Een bijkomend voordeel van een vermogenswinstbelasting is dat het vermogen niet "wegsmelt"³⁹. Het verschil met een vermogensbelasting is dat een vermogensbelasting geheven wordt op het bezit waardoor een zeker inkomen nodig is om de belasting te kunnen betalen. Een vermogenswinstbelasting is louter op de winst gericht, waardoor de rentabiliteit van vermogen wordt aangetast, maar niet het vermogen zelf. Een vaak aangehaald nadeel van vermogenswinstbelastingen is het remmend effect dat zij hebben op ondernemerschap. Dit type belasting wordt namelijk op gerealiseerde winst geheven waardoor ondernemen minder lonend en meer risicovol wordt. Omgekeerd zou een verlaging van een vermogenswinstbelasting ondernemerschap moeten stimuleren. Een ander nadeel van een vermogenswinstbelasting is dat inflatie een vertekend beeld kan geven van de werkelijk gerealiseerde winst op vermogen. Een voorbeeld hiervan is een huis dat 30 jaar geleden gekocht werd voor 100 000 euro en nu voor 200 000 euro wordt verkocht. De behaalde winst bedraagt dus 100 000 euro. Dit bedrag geeft echter niet de echte winst weer omdat inflatie in de tussentijd ervoor heeft gezorgd dat het geld waarde verloor⁴⁰.

3.3.3 Reeds bestaande vermogensbelastingen in België

In België is er geen vermogensbelasting van kracht die geheven wordt op het totale vermogen. Dit wil echter niet zeggen dat vermogen in België nooit onderhevig is aan

³⁸ Rudnick, R., & Gordon, R. (1996). Taxation of Wealth. Geraadpleegd van <https://www.imf.org/external/pubs/nft/1998/tlaw/eng/ch10.pdf>

³⁹ Moore, S., & Silvia, J. (1995). Cato Institute Policy Analysis No. 242: *The ABCs of the Capital Gains Tax*. Geraadpleegd van <https://object.cato.org/sites/cato.org/files/pubs/pdf/pa242.pdf>

⁴⁰ Siemrod, J. (1983). Inflation and the Excess Taxation of Capital Gains on Corporate Stock. *National Bureau of Economic Research*, /, 101-105. Geraadpleegd van <http://www.nber.org/chapters/c11332.pdf>

belastingen. Er zijn immers heel wat belastingen die van toepassing zijn op bepaalde vermogenselementen.

De vermogensbelastingen in België kunnen onderverdeeld worden in twee categorieën: belastingen op vermogenselementen en op overgangstransacties. Onder de eerste categorie vallen onder meer de onroerende voorheffing die betaald wordt op de waarde van vastgoed en de belasting op inkomsten behaald uit onroerende goederen. De belasting wordt geheven op het geïndexeerd kadastraal vermogen, wat een reflectie zou moeten zijn van de waarde van de woning. Naast het basistarief, dat 2,5 procent bedraagt in Vlaanderen, zijn er ook nog gemeentelijke en provinciale opcentiemen van toepassing. Op het basistarief bestaan wel enkele uitzonderingen, zo kunnen bijvoorbeeld sociale woningen genieten van een verlaagd tarief van 1,6 procent ⁴¹. Wat betreft overige onroerende goederen wordt het geïndexeerd kadastraal inkomen verhoogd met 40 procent, en op dit bedrag moet het tarief van de hoogste belastingschaal waarin de belastingplichtige terechtkomt betaald worden. Concreet betekent dit dat de maximale belastingvoet 50 procent bedraagt.

Andere vermogensbelastingen op specifieke vermogenselementen worden hieronder opgesomd:

1. Taks op de beursverrichtingen : verschillende beurstransacties zijn aan deze belasting onderhevig. Met name de aan- en verkoop van Belgische of buitenlandse roerende waarden. Hiermee worden volgende artikelen bedoeld: aandelen, certificaten die aandelen vertegenwoordigen, obligaties en kasbons, aandelen van Beveks, rechten van deelneming van gemeenschappelijke beleggingsfondsen en trackers, ook "exchange traded funds" (ETF) genoemd. Sommige financiële producten vallen echter niet onder deze taks, met name swaps, opties, futures en "contract for differences". De belasting dient betaald te worden indien de verkoop of aankoop van Belgische of buitenlandse roerende waarden, zoals hierboven vermeld wordt uitgevoerd of indien een beleggingsvennootschap eigen kapitalisatieaandelen inkoop. Deze taks bestaat uit 3 verschillende tarieven. Het normale tarief bedraagt 0,27 procent. Er geldt ook een maximumbedrag voor deze belastingvoet, namelijk 1600 euro per transactie. Naast het bovenvermelde tarief is er ook een tarief van 0,09 procent, dit is van toepassing indien het gaat om effecten die gerelateerd zijn aan staatsschuld van België of andere landen of indien het gaat om obligaties van vennootschappen. Ook voor dit tarief geldt een maximumbedrag, in dit geval 1300 euro per transactie. Een derde tarief is van toepassing indien een beleggingsvennootschap aandelen aan- of verkoopt en voor de inkoop van eigen kapitalisatieaandelen. In dit geval is er een belastingvoet van 1,32 procent van toepassing met een maximumbedrag van 4000 euro per verrichting⁴².

2. Abonnementstaks op gereguleerde spaardeposito's, ook bankentaks genaamd: deze taks houdt een jaarlijkse heffing in van 0,15 procent op cash, aandelen, obligaties, beleggingsfondsen en gemeenschappelijke beleggingsfondsen indien de totale waarde daarvan € 500 000 of meer bedraagt. Een fundamentele "fout" in deze belasting is het feit dat de

⁴¹ FOD financiën. (2015). fiscaal memento. Geraadpleegd van https://financien.belgium.be/nl/Publicaties/andere/doc_fiscaal_memento

⁴² Federale overheidsdienst financiën. (z.j.). Taks op beursverrichtingen. Geraadpleegd op 22 februari 2018, van <https://financien.belgium.be/nl/particulieren/internationaal/buitenlandse-inkomsten-en-rekeningen/taks-op-beursverrichtingen#q3>

belasting niet geheven wordt op het bedrag boven € 500 000. Dit heeft het nare gevolg dat een persoon met een totaal aan effecten ter waarde van €500 000 een abonnementstaks betaald van €750 en dus netto minder overhoudt dan iemand die €499 250 tot €500 000 in zijn bezit heeft. Er is echter heel wat kritiek op deze taks, waardoor de kans groot lijkt dat hij spoedig afgevoerd zal worden.

3. Taks op netto-inventariswaarde (NIW) van beleggingsfondsen : Deze belasting wordt geheven op beleggingsinstellingen en beheersvennootschappen die instaan voor het beheer van de beleggingsinstellingen, de instellingen voor collectieve belegging naar buitenlands recht, de kredietinstellingen en verzekeringsondernemingen die bepaalde dividenden of inkomsten toekennen of bepaalde levensverzekeringsactiviteiten verrichten, zoals nader omschreven in art. 161 Wetboek Successierechten (2015), zijn onderworpen aan deze taks. De taks is verschuldigd op basis van de netto-uitstaande bedrag op een quotiteit van het bedrag van spaardeposito's (kredietinstellingen), op basis van de balansprovisies en technische provisie met betrekking tot levensverzekeringen en verzekeringen verbonden met een beleggingsfonds (verzekeringsondernemingen) en bovendien op een quotiteit van het maatschappelijk kapitaal. De belastingvoet bedraagt jaarlijks 0,0925 procent.

4. Jaarlijkse taks op verzekeringsverrichtingen; deze taks wordt geheven op verzekeringstransacties waarvan het risico in België plaatsvindt. Daarvoor moet aan minimaal één van de volgende voorwaarden voldaan zijn. de verzekeringsnemer heeft zijn gewone verblijfplaats in België; – indien de verzekeringsnemer een rechtspersoon is: zijn vestiging waarop de overeenkomst betrekking heeft, bevindt zich in België; – de onroerende goederen en bepaalde roerende goederen, waarop de overeenkomst betrekking heeft, bevinden zich in België; – de voer- of vaartuigen waarop de overeenkomst betrekking heeft, zijn in België geregistreerd; – de overeenkomst met betrekking tot de verzekering tegen risico's op reis of op vakantie wordt in België gesloten en heeft een looptijd van maximaal 4 maanden. Er bestaan vijf tarieven voor deze taks, afhankelijk van het type verzekering en de gebruikte aftrekken. Het normale tarief bedraagt 9,25 procent, maar kan zakken tot 1,1 procent.

Bij de tweede categorie, vermogensbelastingen op overgangstransacties onderscheiden we twee verschillende soorten.

1. Successierechten. Deze belasting is van tel bij het overdragen van bezit bij overlijden. Deze taks wordt geïnd door de Vlaamse overheid die ook het tarief bepaald. De belastbare basis wordt bepaald door de veronderstelde verkoopwaarde op de dag van het overlijden. Daarnaast beïnvloeden nog drie andere factoren het betaalde belastingtarief; de graad van verwantschap tussen de erfgenaam en de erflater, het bedrag dat de erflater ontvangt en tenslotte ook het gewest waar de overledene zijn laatste fiscale woonplaats had. De variatie in belastingvoet voor deze taks is enorm. Afstammelingen in rechte lijn betalen voor een schenking van 50 000 euro een tarief van slechts 3 procent. In het geval van een schenking tussen bijvoorbeeld neef en nonkel wordt boven 125 000 euro het maximale tarief van 65 procent betaald. Er wordt wel

een verlaagd tarief voorzien voor woningen. Het tarief varieert dan tussen de 0 procent en de 30 procent⁴³.

2. Schenkingsrechten : deze belasting wordt geheven bij de schenking van zowel roerende en onroerende goederen. Voor beide types wordt wel een verschillend tarief gehanteerd. De schenkbelasting wordt berekend op de verkoopwaarde van de geschonken goederen. Ook het gewest waar schenker woont heeft een invloed op de belastingvoet, net zoals de graad van verwantschap tussen schenker en begunstigde. In het Vlaams gewest variëren de tarieven tussen de 3 procent en de 40 procent voor onroerende goederen en tussen de 3 procent en de 30 procent voor roerende goederen. Ook in deze categorie wordt er een uitzondering voorzien, in dit geval voor bouwgronden. Voor dit type schenking bedraagt het minimale tarief 1 procent maar dit kan oplopen tot maximaal 80 procent ⁴⁴.

3.3.4 Voor-en nadelen van vermogensbelastingen

3.3.4.1 Economische voor- en nadelen van een vermogensbelasting

Een van de vaakst aangehaalde argumenten tegen een vermogensbelasting is dat dit type belasting geheven wordt op een vermogenscomponent dat verworven werd door inkomen dat ook al aan belastingen onderhevig was . Een vermogensbelasting zorgt in deze gevallen voor *double taxation*. Het grootste nadeel van dit fenomeen is een hoog oplopende belastingdruk en het feit dat het de incentive om te sparen en te beleggen verzwakt ⁴⁵.

Een vermogensbelasting kan ook kapitaalvlucht in de hand werken. Kapitaalvlucht wordt gedefinieerd als de uitstroom van speculatief kapitaal van de private sector op korte termijn. Soms wordt kapitaalvlucht breder omschreven en wordt gerefereerd naar de totale uitstroom van kapitaal uit een land. Economen dichten enkele gevaren toe aan kapitaalvlucht. Zo kan kapitaalvlucht leiden tot een verstoring van interestvoeten en wisselkoersen op korte termijn en op die manier instabiliteit in de hand werken. Daarnaast kan kapitaalvlucht ook uitholling van de belastingopbrengsten indien de overheid het kapitaal dat naar het buitenland versluisd is niet kan belasten. Er bestaat ook een kans dat kapitaal dat een land verlaten heeft niet meer terug komt. Dit is vaak het geval als de kapitaalvlucht uitgelokt werd door een gebrek aan vertrouwen in het binnenlands financieel systeem of door politieke instabiliteit. Als laatste nadeel leidt kapitaalvlucht ook tot een daling in de binnenlandse investeringen door middel van een daling van het kapitaal ⁴⁶.

Naast bovenvermelde negatieve impacts kan een vermogensbelasting ook positieve effecten hebben op de economie. Zo kan de omzet gerealiseerd met dit type belasting voor een verlaging

⁴³ FOD financiën. (2015). fiscaal memento. Geraadpleegd van https://financien.belgium.be/nl/Publicaties/andere/doc_fiscaal_memento

⁴⁴ FOD financiën. (2015). fiscaal memento. Geraadpleegd van https://financien.belgium.be/nl/Publicaties/andere/doc_fiscaal_memento

⁴⁵ Taxes On Wealth Transfers. (z.j.). Geraadpleegd van <https://www.ifs.org.uk/uploads/mirrleesreview/design/ch15.pdf>

⁴⁶ T Cuddington, J. (1984). Capital Flight: Estimates, Issues, and Explanations. Geraadpleegd van http://www.princeton.edu/~ies/IES_Studies/S58.pdf

van andere typen belasting zorgen die de economische groei meer schaden. Belastingen op kapitaal lokken ook een substitutie uit waardoor er meer geïnvesteerd wordt in *human capital*. Uit onderzoek blijkt ook dat landen met een belastingstructuur die economische groei maximaliseert kapitaal relatief zwaarder belasten dan human capital⁴⁷.

De totale economische impact van een vermogensbelasting blijft voorlopig echter onduidelijk, omdat de uitkomst sterk afhankelijk is van het specifieke type taks en de context waarin deze geïmplementeerd wordt. Daarnaast is het ook zeer moeilijk om de impact van een specifieke beleidsmaatregel te meten, temeer omdat economische prestaties afhankelijk zijn van een veelvoud van factoren. De literatuur over dit onderwerp is dan ook niet eenduidig over de economische impact van een vermogensbelasting⁴⁸.

3.3.4.2 Morele en ethische argumenten voor en tegen een vermogensbelasting

Een vermogensbelasting wordt vaak gesuggereerd als beleidsinstrument om financiële ongelijkheid terug te dringen. Een te grote mate van financiële ongelijkheid wordt beschouwd als een bron van maatschappelijke problemen. Onder meer uit gegevens van het IMF blijkt dat een hoge mate van financiële ongelijkheid leidt tot verminderde sociale mobiliteit⁴⁹. Daarnaast hangt een hoge mate van financiële ongelijkheid samen met een hoger niveau van criminele feiten⁵⁰. Voor de financiering van publieke goederen en het nastreven van gelijke kansen is het logisch om belastingen te heffen op zij die financieel het beste af zijn, aangezien zij de grootste draagkracht hebben.

Vanuit een utilitaristisch standpunt, een stroming die de waarde van een actie afmeet aan de bijdrage aan het algemeen nut die ze bijdraagt, is een vermogensbelasting zinvol. Een van de assumpties die deze denkstroming maakt is immers dat het nut van geld een dalend marginaal verloop kent. Dit impliceert dat een daling van het vermogen van 1 euro van een vermogend persoon een kleinere daling van het totaal nut inhoudt dan dat het een stijging veroorzaakt van het nut van een armer persoon. Het totale nut en de totale welvaart gaat er dus op vooruit. Het is wel belangrijk om rekening te houden met de assumpties die gemaakt worden onder deze visie, zoals het feit dat iedereen dezelfde nutscurve heeft en dat er geen andere morele bezwaren zijn tegen verregerende welvaartsherverdeling⁵¹.

De meest genoemde redenen die voorstanders van een vermogensbelasting aanhalen zijn vaak gegrond in een bezorgdheid over de geldende vermogensverdeling. Een

⁴⁷ Hansson, A. (2002). *The Wealth Tax and Economic Growth*. Geraadpleegd van https://www.researchgate.net/publication/5096483_The_Wealth_Tax_and_Economic_Growth

⁴⁸ Hansson, A. (2002). *The Wealth Tax and Economic Growth*. Geraadpleegd van https://www.researchgate.net/publication/5096483_The_Wealth_Tax_and_Economic_Growth

⁴⁹ IMF. (2015). *Causes and Consequences of Income Inequality: A Global Perspective*. Geraadpleegd van <https://www.imf.org/external/pubs/ft/sdn/2015/sdn1513.pdf>

⁵⁰ Lisa Stolzenberg, David Eitle, Stewart J. D'Alessio, *Race, economic inequality, and violent crime*, 34 *Journal of Criminal Justice* 303, 303 (2006).

⁵¹ Hasen, D. (2016). *Accretion-Based Progressive Wealth Taxation*. Geraadpleegd van <https://poseidon01.ssrn.com/delivery.php?ID=178085004002124023010064124104010024060082067020068050097080095005006089095007113071031096111043054039035084106010070116025093022055033035034016116009110076007029027075032022127103065119018072002124117069025009002089085126072121087064003065120071001&EXT=pdf>

vermogensbelasting is in feite een zeer effectief middel om een te grote ongelijkheid in middelen tegen te gaan, juist omdat louter bezit getaxeerd wordt. Om dezelfde reden wordt een vermogensbelasting die ook voor bedrijven geldt beschouwd als een effectieve manier om kapitaalconcentratie bij ondernemingen te verminderen om op deze manier hun lobbymacht te verminderen. Een te ongelijke verdeling gaat volgens hen vaak gepaard met een grotere groep minderbedeelden. Een ander argument dat steunt op voornamelijk morele grond is de veronderstelling dat de bestaande vermogensverdeling niet sociaal rechtvaardig is. Een voorbeeld hiervan is een vermogen dat louter opgebouwd is door te erven. Een vermogensbelasting biedt dan de mogelijkheid om dit "onverdiend" vermogen weg te belasten⁵². Volgens Piketty zal de vermogensongelijkheid in de toekomst alleen maar groter worden. Dit is volgens hem te wijten aan het feit dat het rendement op kapitaal (r) groter is dan de economische groei (g). Hierdoor neemt het kapitaaltaandeel in het nationaal inkomen steeds verder toe. Dit model kent wel enkele beperkingen, zo houdt het geen rekening met de stijgende ongelijkheid van lonen. Als oplossing tegen de groeiende vermogensongelijkheid stelt Piketty twee maatregelen voor. Ten eerste pleit hij voor een progressieve inkomensbelasting. Ten tweede is hij een voorstander van een globale, progressieve belasting op geërfd vermogen⁵³.

3.4 Vermogensbelastingen in de omringende landen

3.4.1 Frankrijk

3.4.1.1 1791 - 2012

Het Franse equivalent van de rijkentaks, in Frankrijk bekend onder de naam *Impôt de solidarité sur la fortune*, heeft een lange geschiedenis. Een gelijkaardige belasting bestond al in 1791, die toen voornamelijk huizen en grond betrof. Deze belasting werd in 1914 afgeschaft. Na de tweede wereldoorlog won het idee opnieuw van een nettovermogensbelasting opnieuw aan populariteit en in 1982 werd door de Parti Socialiste deze belasting opnieuw ingevoerd. De maatregel was echter geen lang leven beschoren, de rechtse regering van Chirac voerde de maatregel opnieuw af in 1988. Een jaar later werd de maatregel echter terug opnieuw ingevoerd onder de naam *Impôt de solidarité sur la fortune*. Latere regeringen hebben de belasting niet opnieuw afgeschaft maar kozen ervoor om de draagwijdte van de maatregel te beperken⁵⁴. In 2012 werd er onder de regering van Nicolas Sarkozy enkele aanpassingen doorgevoerd aan de maatregel. Zo werd onder meer het minimumbedrag om als belastingplichtig beschouwd te worden verhoogd van 790 000

⁵² O'Kelley, C. (1981). *Rawls, Justice, and the Income Tax*. Geraadpleegd van <http://digitalcommons.law.seattleu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1612&context=faculty>

⁵³ Piketty, T. (2015). *CAPITAL AND WEALTH TAXATION IN THE 21st CENTURY*. Geraadpleegd van <http://piketty.pse.ens.fr/files/Piketty2015NTJ.pdf>

⁵⁴ Trannoy, A. (2014). Forty years after: the Solidarity tax on wealth (ISF) in France 1982-. Geraadpleegd van http://ec.europa.eu/economy_finance/events/2014/20141113-taxation/documents/trannoy.pdf

euro naar 1 300 000 euro. Daarnaast werd ook de progressiviteit van de belasting aangetast en werd het aantal barema's gereduceerd van 6 naar 3. De tarieven bedroegen 0,25 procent op het vermogen tussen 1 300 000 euro en 3 000 000 euro en 0,5 procent voor het vermogen vanaf 3 000 000 euro ⁵⁵. Een opvallend gegeven is dat de totale gerealiseerde opbrengst van de belasting ondanks de wijzigingen relatief stabiel bleef. In 2010 bedroeg de opbrengst 4,46 miljard euro, een jaar later daalde dit bedrag tot 4,321 miljard euro. Deze relatieve stabiliteit is des te meer opvallend aangezien het aantal betalers daalde van 539 900 tot 291 360. De opbrengst per betalingsplichtige verdubbelde bijna, van 7 510 euro in 2010 naar 14 817 euro in 2011.

3.4.1.2 2013-2017

Tijdens de verkiezingscampagne in 2012 pleitte de kandidaat van de Parti Socialiste, François Hollande opnieuw voor een verhoging van de miljonairstaks. Na zijn verkiezing werd deze belofte omgezet in de praktijk. Hij zorgde onder meer voor een herinvoering van 6 schalen en een verhoging van de progressiviteit. De waarde van de vermogenscomponenten is gebaseerd op een schatting afgeleid van de marktwaarde. Er bestaat een vrijstelling van 30 procent van de waarde voor de gezinswoning. Daarnaast zijn enkele activa niet onderhevig aan de belasting, het gaat dan onder meer om een eenmanszaak waarvan de belastingplichtige eigenaar is, aandelen in een vennootschap waar de belastinginkomen zijn voornaamste professionele activiteit uitvoert en enkele andere minder frequente vormen van participatie in een bedrijf. Ook enkele specifieke objecten worden niet in rekening genomen bij het berekenen van de belastbare basis. Voorbeelden van dit soort goederen zijn antieke goederen die meer dan 100 jaar oud zijn, de kapitaalwaarde van pensioengerelateerde spaarplannen, kapitaal verkregen als compensatie voor invaliditeit, literaire en artistieke copyrights, hout en participaties in houtplantaties (voor driekwart van hun waarde). De *Impôt de solidarité sur la fortune* hanteert een mechanisme dat ervoor zorgt dat de belasting betaalbaar blijft indien mensen een laag inkomen hebben. Dit wordt gerealiseerd door een limiet te zetten op de maximale belastingvoet, gebaseerd op het inkomen. Indien de totale som van zowel de inkomensbelastingen, de speciale belasting op hoge lonen en de ISF meer bedraagt dan 75 procent van het inkomen, dan wordt de ISF verlaagd. Indien het vermogen minder dan 1 300 000 euro bedraagt dan wordt de belastingplichtige vrijgesteld op de schijf van 0 tot 800 000 euro. Indien het totale vermogen wel hoger is dan 1 300 000 dan wordt op de schaal van 800 000 euro tot 1 300 000 euro een taks van 0,5 procent geheven⁵⁷. Tabel 7 geeft een overzicht van de tarieven en schalen in 2016.

⁵⁵ ComptesPublics.fr. (z.j.). Historique de l'impôt de solidarité sur la fortune. Geraadpleegd van <http://comptespublics.fr/article/historique-de-limpot-de-solidarite-sur-la-fortune/>

⁵⁶ Trannoy, A. (2014). *Forty years after: the Solidarity tax on wealth (ISF) in France 1982-.* Geraadpleegd van http://ec.europa.eu/economy_finance/events/2014/20141113-taxation/documents/trannoy.pdf

⁵⁷ Ministère de l'économie. (2016). *OVERVIEW OF THE FRENCH TAX SYSTEM.* Geraadpleegd van https://www.impots.gouv.fr/portail/files/media/1_metier/5_international/french_tax_system.pdf

Tabel 7.:Schalen en tarieven ISF(2016)

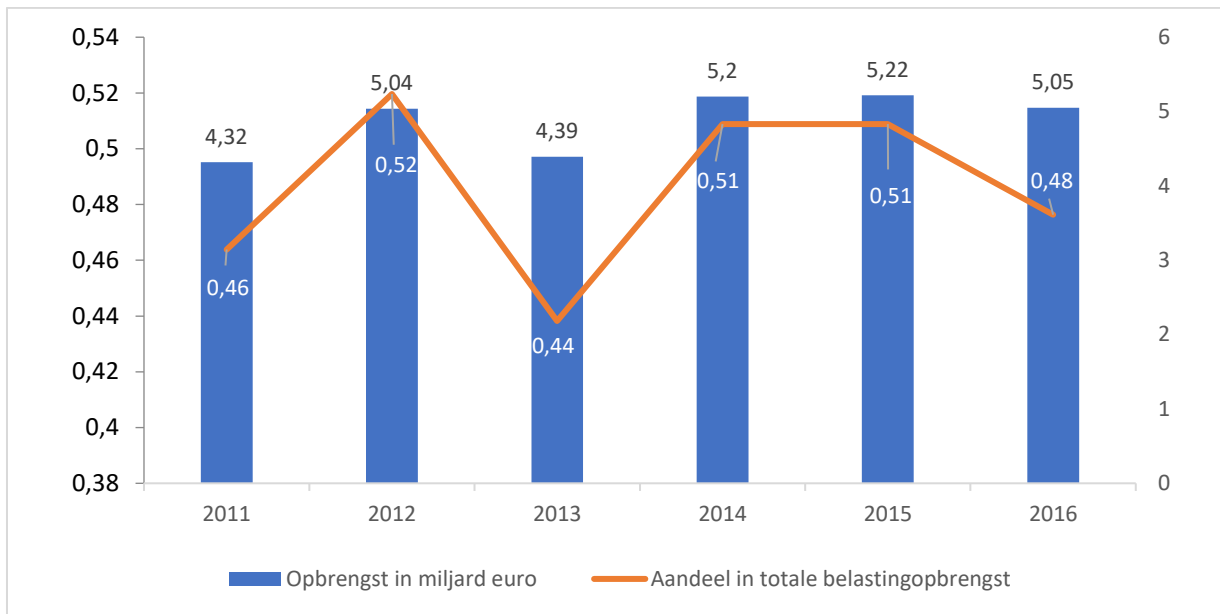
Schaal	Tarief
0 - 800 000 euro	0 procent
800 001 euro - 1 300 000 euro	0,50 procent
1 300 001 euro - 2 570 000 euro	0,70 procent
2 570 001 - 5 000 000 euro	1,00 procent
5 000 001 - 10 000 000 euro	1,25 procent
10 000 000 euro +	1,50 procent

Bron: Ministère de l'économie (2016)

De opbrengsten van de ISF zijn volatiel. Mede dankzij de vele wijzigingen die de wet heeft ondergaan zijn er grote verschillen op te tekenen in de behaalde inkomsten. Zoals al eerder aangehaald werd er onder de regering van Sarkozy in 2012 enkele wijzigingen doorgevoerd. De schalen werden gereduceerd tot 3 en de tarieven werden teruggebracht tot 0,25 procent op het vermogen tussen 1 300 000 euro en 3 000 000 euro en 0,55 procent op het vermogen boven de 3 000 000 euro. In 2012 werd het maximumbedrag van de belasting ook gereduceerd tot een maximum van 50 procent van het inkomen. Opvallend is dat er geen daling van de opbrengsten, maar een stijging van 16,7 procent plaatsvond. Deze stijging viel voornamelijk te wijten aan de sterk verhoogde bijdrage per betaler, aangezien het aantal betalingsplichtigen slechts licht steeg. Een jaar later werd opnieuw gesleuteld aan de wet, waardoor het aantal schalen tot 6 werd verhoogd en de progressiviteit ook opnieuw werd opgeschroefd. Toch daalde het relatieve aandeel in de totale belastingopbrengst tot 0,44 procent. Een jaar later, in 2014, vond echter opnieuw een sterke stijging plaats van de opbrengstenregering tot 5,2 miljard euro. Sindsdien is zowel de opbrengst als het aandeel in de totale opbrengst stabiel gebleven, hoewel er in 2016 een lichte daling viel op te merken⁵⁸.

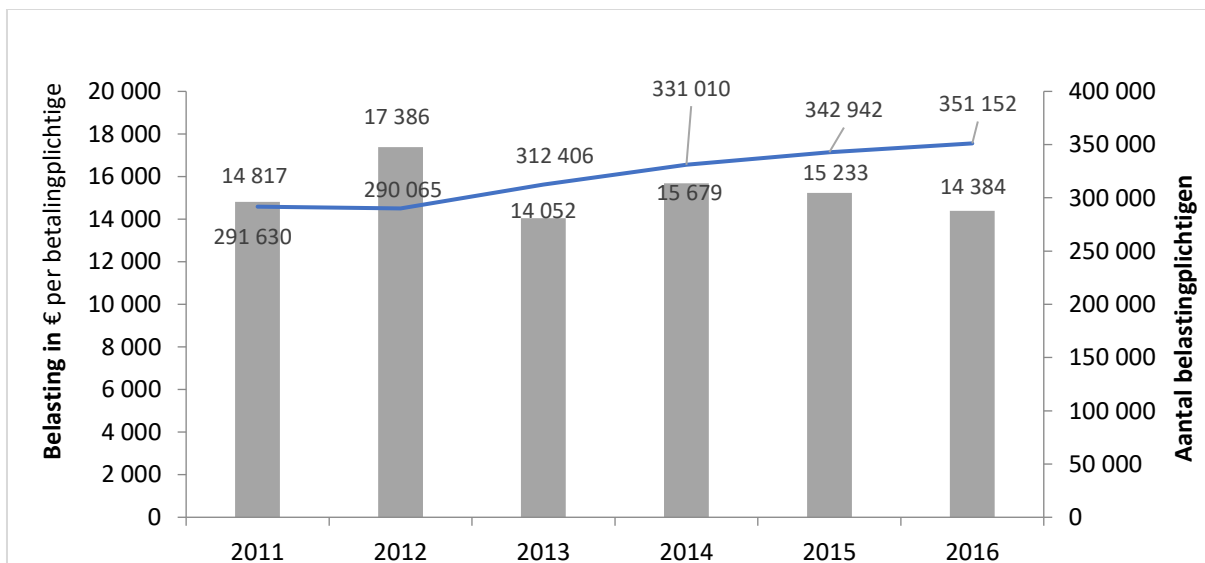
⁵⁸ Direction Générale des finances publiques. (2017). CAHIER STATISTIQUE 2016. Geraadpleegd van https://www.economie.gouv.fr/files/files/directions_services/dgfip/Rapport/2016/RA2016_cahierstats_0607_web.pdf

Figuur 1. Opbrengsten ISF (2011-2016) en aandeel in totale belastingopbrengsten

Bron: wikipedia, Direction Générale des finances publiques. (2017)

Figuur 2.: Belastingplichtigen en gemiddelde belasting in € (ISF)

Bron: Wikipedia, Direction Générale des finances publiques. (2017)

3.4.1.3 2018-

Ook deze keer duurde het niet lang vooraleer er opnieuw wijzigingen werden doorgevoerd aan de belasting. Na de verkiezing van Emmanuel Macron werden grote delen van de belasting afgevoerd en kwam de klemtoon te liggen op vastgoed. De naam van de belasting werd veranderd naar *impôt sur la fortune immobilière*. Sinds deze verandering wordt er enkel nog een heffing geheven op

immobiliën indien de waarde groter is dan 1 300 000 euro. Voornamelijk volgende goederen worden gebruikt om de belastbare basis te berekenen: bebouwde immobiliën, (huizen, appartementen, aanverwanten), onbebouwde gronden, gronden en gebouwen of fracties van gebouwen vertegenwoordigd door aandelen in condominiumbedrijven. Schulden die gemaakt zijn om de vermogenscomponenten die onder de belasting vallen te verwerven, mogen worden afgetrokken van de belastbare basis. Er wordt geschat dat deze veranderingen zal leiden tot een totale belastingverlaging van 3,2 miljard euro ten opzichte van de vroegere ISF⁵⁹ ⁶⁰. Onderstaande tabel 8 geeft de barema's weer van de belasting⁶¹.

Tabel 8.:Schalen en tarieven ISF(2018)

Nettowaarde van het patrimonium	Tarief
0 - 800 000 euro	0 procent
800 001 euro - 1 300 000 euro	0,50 procent
1 300 001 euro - 2 570 000 euro	0,70 procent
2 570 001 - 5 000 000 euro	1,00 procent
5 000 001 - 10 000 000 euro	1,25 procent
10 000 000 euro +	1,50 procent

Bron: Service public (2018)

Er is een aftrek voorzien. Indien de aangegeven waarde van het patrimonium tussen 1 300 000 euro en 1 400 000 euro ligt dan wordt de nettowaarde vermenigvuldigd met 1,25 procent, dit bedrag wordt afgetrokken van 17 500. Het bedrag wat dan verkregen wordt, is de aftrek⁶².

3.4.1.4 Kapitaalvlucht

De geschatte kapitaalvlucht geïnduceerd door de ISF sinds de invoering in wordt geschat op meer dan 200 miljard euro. De studie die dit bedrag aangaf dateert uit 2007. Aangezien sindsdien de jaarlijkse uitstroom van kapitaal groter geweest is dan de instroom geeft de geciteerde 200 miljard eerder een onderschatting van de realiteit. Het verlies van belastingopbrengsten dankzij deze kapitaalvlucht wordt geschat op een jaarlijks bedrag van ongeveer 7,5 miljard euro, terwijl de hoogste gerealiseerde opbrengst 5,2 miljard euro bedroeg. Volgens sommige economen heeft de ISF dan ook een negatieve impact op de Franse overheidsfinanciën. De Franse overheid loopt naast de opbrengsten van de ISF ook de opbrengsten van andere belastingen zoals een belastingen op consumptie, aangezien minstens 183 dagen in het buitenland doorgebracht moeten worden om niet meer belastingplichtig te zijn aan de Franse vermogensbelasting. De overheid loopt ook enkele

⁵⁹ Statista. (z.d.). Nombre de déclarations d'impôt de solidarité sur la fortune (ISF) en France de 2007 à 2016. Geraadpleegd van <https://shhttps://fr.statista.com/statistiques/498981/nombre-declarations-isf-france/tats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=REV>

⁶⁰ LeMonde. (2017, 30 augustus). Que change la réforme de l'ISF d'Emmanuel Macron ? En savoir plus sur http://www.lemonde.fr/les-decodeurs/article/2017/08/30/que-change-la-reforme-de-l-isf-d-emmanuel-macron_5178657_4355770.html#8e0DjihHrW6WMBSx.99. Geraadpleegd van http://www.lemonde.fr/les-decodeurs/article/2017/08/30/que-change-la-reforme-de-l-isf-d-emmanuel-macron_5178657_4355770.html

⁶¹ Service public. (2018, 9 januari). Impôt sur la fortune immobilière (IFI). Geraadpleegd van <https://www.service-public.fr/particuliers/vosdroits/F138>

⁶² Service public. (2018, 9 januari). Impôt sur la fortune immobilière (IFI). Geraadpleegd van <https://www.service-public.fr/particuliers/vosdroits/F138>

andere belastingen mis, zoals inkomensbelastingen, belastingen op overdrachten of andere eigendomsbelastingen. Het totale verlies van belastinginkomsten wordt geschat op een jaarlijks bedrag van 7,5 miljard euro⁶³.

Naast de kost voor de Franse overheid die bestaat uit de misgelopen inkomsten, zijn er ook economische kosten verbonden aan de ISF. Zoals eerder vernoemd bedraagt de geschatte uitstroom van kapitaal minstens 200 miljard euro. Op lange termijn had dit kapitaal aangewend kunnen worden voor de creatie van banen. De precieze economische impact is moeilijk te meten, mede omdat er een onderscheid gemaakt moet worden tussen verschillende vormen van kapitaal. Niet elk type kapitaal draagt immers in dezelfde mate bij aan economische groei⁶⁴.

3.4.2 Duitsland

3.4.2.1 Geschiedenis

Duitsland had tot 1997 een vermogensbelasting gericht op nettovermogen. Deze belasting werd afgevoerd na een beslissing van het Grondwettelijk Hof, dat oordeelde dat de valuatie van onroerende goederen incorrect was⁶⁵. Sindsdien gelden in Duitsland enkel nog vermogensbelastingen op het bezit van vastgoed, de overdracht van vastgoed en een belasting op overdrachten van kapitaal. In de praktijk komt dit neer op aanslagvoeten van respectievelijk 1,5 procent tot 3 procent (afhankelijk van de gemeente) voor het bezit van vastgoed, de tarieven voor de overdracht van vastgoed variëren van 3,5 procent tot 6,5 procent van de waarde en de belasting op de overdracht van kapitaal variëren van 7 procent tot 50 procent⁶⁶. Ondanks deze belastingen haalt de Duitse overheid een laag deel van haar totale inkomsten uit belastingen op vermogen. Het aandeel van dit type belasting bedraagt ongeveer 2,2 procent van de totale belastingopbrengsten in Duitsland. Ter vergelijking, het gemiddelde in de Europese unie bedraagt 3,02 procent.

⁶³ Pichet, E. (2016). TOWARDS A REFORM OF FRANCE'S ISF WEALTH TAX AND GENERAL REGIME FOR THE TAXATION OF PERSONAL ESTATES. Geraadpleegd van <https://poseidon01.ssrn.com/delivery.php?ID=225088106066096007103002112103106122063069081044038058081117096113067080069125103065019050096119055113011094024000098110105074008047028029049105119078123124065096089003015073093097086018012029085089016021011120123121125072095024126126092025121091003065>

⁶⁴ Pichet, E. (2016). TOWARDS A REFORM OF FRANCE'S ISF WEALTH TAX AND GENERAL REGIME FOR THE TAXATION OF PERSONAL ESTATES. Geraadpleegd van <https://poseidon01.ssrn.com/delivery.php?ID=225088106066096007103002112103106122063069081044038058081117096113067080069125103065019050096119055113011094024000098110105074008047028029049105119078123124065096089003015073093097086018012029085089016021011120123121125072095024126126092025121091003065>

⁶⁵ Bachleitner, A. (z.d.). Abolishing the Wealth Tax - a Case Study of Germany. Geraadpleegd van https://www.boeckler.de/pdf/v_2017_11_10_bachleitner.pdf

⁶⁶ Deloitte. (2017). *Taxation and Investment in Germany 2017*. Geraadpleegd van <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/global/Documents/Tax/dttl-tax-germanyguide-2017.pdf>

3.4.2.2 Nieuwe implementatie

Duitsland heeft een naar Europese maatstaven hoge GINI-coëfficiënt, wat duidt op een relatief ongelijke verdeling van inkomens. Ook vermogens zijn ongelijk verdeeld. Concreet uitgedrukt wil dit zeggen dat het meest vermogende percent van de Duitse bevolking ongeveer 32 procent van het totale vermogen bezit. Er is ook sprake van een groeiende ongelijkheid, deze trend wordt verklaard door een vermindering van de herverdeling van inkomens en vermogens door middel van belastingen. Dit wordt geweten aan verschillende beleidsmaatregelen, zoals een verlaging van de inkomensbelasting voor de hoogste schalen of de verlaging van vennootschapsbelastingen wat tot meer kapitaalconcentratie leidt. Om te kijken of de trend van groeiende ongelijkheid tegen kan worden gegaan werd onderzoek verricht naar een nieuwe vorm van een nettovermogensbelasting in Duitsland. Voor deze simulatie werd een schatting gemaakt van de vermogens, volgende vermogenselementen werden opgenomen: de nettowaarde van vastgoed en financiële activa, activa die in het buitenland gehouden worden tenzij zij vrijgesteld zijn, luxegoederen als juwelen, kunst en dure voertuigen zoals boten en auto's. De organisatie DIW werkte twee mogelijke scenario's uit. In het eerste scenario wordt een taks geheven van 1 procent op het totale vermogen, in het tweede scenario wordt een belasting geheven van 1,25 procent op het vermogen tussen 10 miljoen euro en 20 miljoen euro en een belasting van 1,5 procent op het vermogen daarboven. Beide belastingen hebben het potentieel om een hoog bedrag aan nieuwe inkomsten te genereren. In het geval van een proportionele heffing van 1 procent van het vermogen zouden de inkomsten tussen de 11 en 23 miljard euro bedragen, afhankelijk van het al dan niet invoeren van een belastingaftrek variërend tussen 1 en 2 miljoen euro voor particulieren en een aftrek tussen 0 en 5 miljoen euro voor bedrijven. De bovenvermelde opbrengsten in de simulatie houdt echter geen rekening met een stijging van kapitaalvlucht en belastingontduiking indien een soortgelijke belasting effectief opnieuw ingevoerd zou worden. Om aan deze tekortkoming tegemoet te komen werden ook nog enkele scenario's uitgewerkt waarin wel rekening werd gehouden met eventuele belastingontduiking. Dit werd gedaan door de extra kosten van de belasting op te tellen bij de belastingdruk. In het baselinescenario werd uitgegaan van een elasticiteit van -0,25, dit wil zeggen dat indien de belastingdruk met 1 procent zou stijgen, de belastbare basis met 0,25 procent daalt. Daarnaast werden ook simulaties opnieuw uitgevoerd, maar met een elasticiteit van -0,1 procent en -0,4 procent. De correctie voor fraude en ontduiking leidt in elk van de scenario's tot een aanzienlijke daling van de potentiële opbrengsten. In het scenario met een elasticiteit van -0,1 zou de daling tussen de 11,9 procent en de 23,6 procent liggen. Logischerwijs zullen de scenario's die ervan uitgaan dat de elasticiteit hoger ligt, leiden tot een nog sterkere daling van de belastingopbrengsten. In het scenario waarin de elasticiteit 0,25 zou bedragen kan het verlies van de opbrengsten oplopen tot maximaal 45,9 procent, in het scenario met een elasticiteit van 0,4 zou de daling in de opbrengsten tot maar liefst 67,8 procent kunnen oplopen ⁶⁷.

⁶⁷ Bach, S., & Thiemann, A. (2016). Reviving Germany's Wealth Tax Creates High Revenue Potential. Geraadpleegd van https://www.diw.de/documents/publikationen/73/diw_01.c.525515.de/diw_econ_bull_2016-04-3.pdf

3.4.3 Nederland

3.4.3.1 Vermogensrendementsheffing 2001 -2017

Tot en met het jaar 2000 werd in Nederland een vermogensbelasting op het totale vermogen geheven. De belasting bedroeg jaarlijks 0,7 procent van het totale vermogen. Voor de berekening van het vermogen werd de waarde van de bezittingen verminderd met de waarde van de aanwezige schulden. Er werd bij het vermogen niet alleen gekeken naar particulieren: ook bedrijven waren onderhevig aan deze belasting. Zo moest het in een onderneming aanwezige vermogen ook worden opgegeven⁶⁸.

Vanaf 2001 is de belasting op het totale vermogen afgeschaft en vervangen door een vermogensrendementsheffing. Deze heffing gaat uit van een forfaitair rendement van 4 procent, op dit bedrag geldt een vaste heffing van 30 procent. In de praktijk komt dit dus neer op een belasting van 1,2 procent op jaarbasis geheven over het vermogen. Dit impliceert een aanzienlijke stijging ten opzicht van de vermogensbelasting voor 2000, die 0,7 procent op jaarbasis bedroeg. Ter compensatie werd wel de inkomstenbelasting op privé- vermogensinkomsten, zoals rente, dividend en huur, alsook de bestaande vermogensbelasting afgeschaft. De volgende vermogenselementen werden opgenomen om het nettovermogen te berekenen: bank- en spaartegoeden, aandelen, obligaties, winstbewijzen en opties, vorderingen, zoals uitgeleend geld en contant geld, de tweede woning, overige onroerende zaken, het niet-vrijgestelde deel van uw kapitaalverzekeringen en de overige bezittingen. Van de totale som opgebouwd uit bovenvermelde vermogenscomponenten mogen nog schulden afgetrokken worden indien deze boven de drempel van 3000 euro uitstijgen of 6000 euro met fiscale partner. Er is ook een kleine vrijstelling van toepassing, deze bedraagt 25 000 euro of 50 000 euro indien er al dan niet sprake is van een fiscale partner⁶⁹.

3.4.3.2 Hervorming sinds 2017

De Nederlandse overheid categoriseert de opbrengsten van de vermogensrendementsheffing als een deel van de totale inkomensbelasting en geeft dus geen aparte opsplitsing voor de opbrengsten hieruit. De beste schatting is afkomstig van een publicatie van het Nederlandse Centraal Planbureau. Zij schatten de opbrengst in 2012 op 3,74 miljard⁷⁰. Hiermee

⁶⁸ Zhang, P. (2016). De relatie tussen fiscaliteit en vermogensongelijkheid in Nederlandgovernment revenue. Geraadpleegd van <http://arno.uvt.nl/show.cgi?fid=142667>

⁶⁹ Zhang, P. (2016). De relatie tussen fiscaliteit en vermogensongelijkheid in Nederlandgovernment revenue. Geraadpleegd van <http://arno.uvt.nl/show.cgi?fid=142667>

⁷⁰ Centraal Planbureau. (2015). Het financieel vermogen in box 3: verdeling en belasting. Geraadpleegd van <https://www.cpb.nl/sites/default/files/publicaties/download/cpb-achtergronddocument-16mrt2015-het-financieel-vermogen-box3-verdeling-en-belasting.pdf>

vertegenwoordigt de belasting ongeveer 1,57 procent van de totale belastingopbrengsten⁷¹ en 0,98 procent van de totale overheidsinkomsten⁷².

De vermogensrendementsheffing was een controversiële maatregel bij de invoering in 2001 en dat is niet veranderd. Een van de vaakst terugkerende kritieken is dat het forfaitair waarden van het behaalde rendement geen goede benadering is van de realiteit en dusdanig een oneerlijke belasting is. Daar is verandering in gekomen met de hervorming van 2017. Sindsdien maakt de overheid een verdeling tussen spaargelden en beleggingen. Deze verdeling is afhankelijk van het vermogen van de belastingplichtige en wordt door de Nederlandse overheid bepaald, ze is dus niet afhankelijk van de werkelijke verdeling tussen spaargelden en beleggingen. Op deze twee elementen wordt dan een fictief rendement berekend uitgaande van gegevens uit de periode van 6 tot 2 jaar voor het aanslagjaar. Voor het berekenen van het fictief rendement op spaargelden wordt uitgegaan van de rente. Het fictief rendement op beleggingen wordt bepaald op grond van de behaalde langetermijngemiddelden van het rendement op aandelen, onroerende zaken en obligaties. Wat niet is veranderd is dat er nog steeds een heffing van 30 procent wordt geheven. Daarnaast werd de belastingvrije som verhoogd tot 25 000 euro of 50 000 euro indien er een fiscale partner betrokken is. Onderstaande tabel 9 geeft een overzicht van de verschillende schalen en de veronderstelde samenstelling van het vermogen voor aanslagjaar 2017⁷³.

Tabel 9.: Vermogensrendementheffing (2017)

Box 3-vermogen	Spaarrendement 1,63%	Beleggings- rendement 5,39%	Fictief rendement	Heffing (30%) wordt dan
€0 – €25.000 (heffingsvrij vermogen)	-	-	-	0
€25.000 – €100.000	67%	33%	2,87%*	0,86%
€100.000 – €1.000.000	21%	79%	4,6%	1,38%
Meer dan €1.000.000	0%	100%	5,39%	1,62%

Bron : consumentenbond (z.d.)

Door het feit dat er een onderscheid gemaakt wordt tussen de verschillende vermogenscomponenten, sparentegoeden en beleggingen in dit geval, komt er een einde aan de gelijke fiscale behandeling van sparen en beleggingen. Dit is voordelig voor de huishoudens met een lager vermogen, aangezien proportioneel gezien spaargelden voor hen een belangrijkere vermogenscomponent zijn. Het behaalde rendement van beleggingen ligt doorgaans hoger maar de

⁷¹ Eurostat. (2015). File:Total tax revenue by country, 2002-2012 (% of GDP and millions of euro).png. Geraadpleegd van [http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=File:Total_tax_revenue_by_country,_2002-2012_\(%25_of_GDP_and_millions_of_euro\).png](http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=File:Total_tax_revenue_by_country,_2002-2012_(%25_of_GDP_and_millions_of_euro).png)

⁷² Centraal Bureau voor de Statistiek. (2018, 26 augustus). Government Finance Statistics; key figures. Geraadpleegd van <http://statline.cbs.nl/Statweb/publication/?DM=SLLEN&PA=82560ENG&D1=0,5&D2=48,53,58,63,68,73,78,83,88,93,I&LA=EN&HDR=G1&STB=T&VW=T>

⁷³ Consumentenbond. (z.d.). Box 3: belasting betalen over je vermogen. Geraadpleegd van <https://www.consumentenbond.nl/belastingaangifte/box-3#no3>

vaste heffing van 1,2 procent hield daar geen rekening mee. Een tegenargument dat pleit voor een gelijke behandeling van zowel beleggen als sparen is het feit dat beleggen een hoger risico heeft dan sparen waardoor een eventuele hogere belasting te afstraffend zou zijn. Er bestaat daarnaast ook een sterke link tussen de omvang van vermogen en de samenstelling. Het belang van de meer risicovolle, potentieel hoger renderende, bezittingen zoals aandelen, obligaties en onroerend goed neemt toe bij de bezitters van grotere vermogens. Aangezien de vermogensrendementsheffing voor de hervorming in 2017 milder was voor de zeer vermogenden, was de vermogensrendementsheffing een zeer ineffectief middel om vermogensongelijkheid tegen te gaan⁷⁴. De hervorming van 2017 had ook als doel om ook aan deze tekortkoming tegemoet te komen. Het resultaat is dat mensen met een vermogen onder 245 000 euro nu een lagere belasting betalen dan voordien, mensen met een vermogen boven deze drempel betalen nu meer⁷⁵.

3.4.4 Vergelijking in Europees perspectief

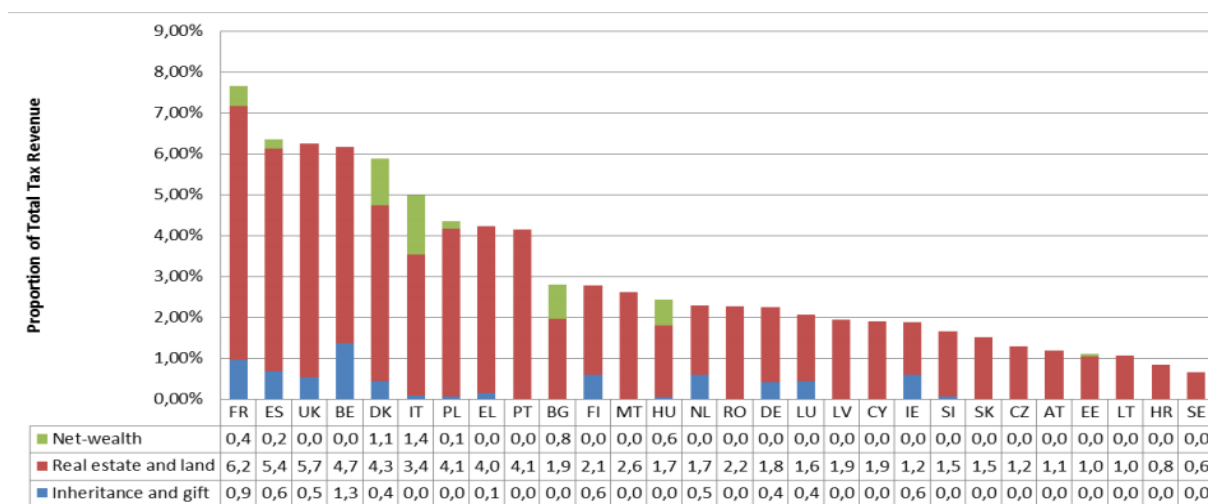
Voor de vergelijking van vermogensbelastingen in Europees perspectief zal een beroep worden gedaan op gegevens van de Europese Commissie. Zij verdelen de bestaande vormen van vermogensbelastingen onder in drie hoofdcategorieën: erf- en schenkbelastingen, belastingen op onroerende goederen en een nettovermogensbelasting. Onderstaande tabel x geeft een overzicht van de opbrengsten voor de verschillende types vermogensbelasting in de Europese Unie naargelang het aandeel in de totale belastingopbrengsten. Onderstaande tabel geeft het aandeel weer van vermogensbelastingen als percentage van de totale belastingopbrengsten. België bekleedt voor deze statistiek de 4^e plaats in de Europese Unie. Koploper in deze categorie is Frankrijk. Opvallend is dat de nettovermogensbelasting slecht een klein aandeel heeft in de totale opbrengsten uit vermogen voor de Franse overheid. België haalt zijn opbrengsten uit vermogen voornamelijk uit belastingen op vastgoed en onroerend vermogen, zoals onder meer de onroerende voorheffing. Hun aandeel bedraagt 4,7 procent van de totale belastingopbrengsten. Schenkings- en overdrachtsbelastingen nemen een merkbaar kleiner deel voor hun rekening. Het aandeel van dit type vermogensbelasting bedraagt 1,3 procent van de totale belastingopbrengsten⁷⁶. Onderstaande tabel 10 geeft een overzicht van het relatief belang van vermogensbelastingen voor lidstaten van de Europese Unie.

⁷⁴ Dusarduijn, S. (z.d.). Van Dijkhuizen's vermogensrendementsheffing. Geraadpleegd van https://pure.uvt.nl/ws/files/1552309/mbb_Van_Dijkhuizen's_Vermogensrendementsheffing.pdf

⁷⁵ Consumentenbond. (z.d.). Spaarder tot €245.000 gaat er in 2017 op vooruit. Geraadpleegd van <https://www.consumentenbond.nl/belastingaangifte/spaarder-tot-245000-gaat-erop-vooruit>

⁷⁶ EY. (2014). Cross-country Review of Taxes on Wealth and Transfers of Wealth. Geraadpleegd van https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/docs/body/2014_eu_wealth_tax_project_finale_report.pdf

Tabel 10.: Relatief belang vermogensbelastingen als % van totale belastingopbrengsten

Bron: EY (2014)

3.5 Hindernissen voor implementatie in België

Voordat een nettovermogensbelasting effectief in België ingevoerd zou kunnen worden, moeten eerst enkele praktische problemen opgelost worden. De voornaamste problemen zijn de onnauwkeurigheid van de berekening van het kadastraal inkomen en ten tweede het ontbreken van een vermogenskadaster dat een overzicht zou moeten geven van alle activa in het bezit van Belgische gezinnen. Andere obstakels vormen niet zozeer een hindernis voor de implementatie, maar ondermijnen wel de effectiviteit. Bijvoorbeeld belastingontduiking, wat een negatieve impact heeft op de opbrengsten voor de overheid. Door de hoge mate van mobiliteit van kapitaal wordt dit probleem mogelijk verergerd. In sommige gevallen worden de netto-opbrengsten zelfs negatief indien de overheid niet enkel de opbrengsten van de vermogensbelasting misloopt, maar ook de andere belastingen die de belastingplichtige betaald zou hebben. Ten vierde is er nog het probleem van de waardering van het vermogen. De waardering vormt een cruciaal element om de waarde van het vermogen te bepalen en dus ook de potentiële opbrengst te berekenen. Ten slotte wordt er aandacht besteed aan de politieke wil om een nettovermogensbelasting in te voeren. De standpunten van de belangrijkste politieke partijen in Vlaanderen zullen kort toegelicht worden.

3.5.1 Kadastraal inkomen

Het kadastraal inkomen is de geschatte huuropbrengst van een woning voor een jaar, echter met een vermindering voor kosten van onderhoud en herstellingen. Deze vermindering wordt forfaitair vastgesteld op 40 procent van de geschatte huuropbrengst voor gebouwde onroerende goederen en 10 procent voor een onbebouwd onroerend goed. De vaststelling van het kadastraal inkomen

wordt uitgevoerd door de Administratie Opnemingen & Waarderingen, een dienst van de Federale Overheidsdienst Financiën ⁷⁷. Op het kadastraal inkomen wordt dan de onroerende voorheffing betaald, deze belasting is een percentage van het kadastraal inkomen. Tot op vandaag is het referentietijdstip 1 januari 1975, aangezien de huizenprijzen niet constant zijn gebleven moet er een correctie doorgevoerd worden. De overheid maakt daarvoor gebruik van het gemiddelde van de indexcijfers (van de consumptieprijzen) van het jaar dat het aanslagjaar voorafgaat te delen door het gemiddelde van de indexcijfers van de jaren 1988 en 1989. De afronding gebeurt op vier cijfers na de komma. Voor het aanslagjaar 2018 bedroeg deze indexatie-coëfficiënt 1,7863. De indexering van het kadastraal inkomen is ingevoerd in 1991. Toch geeft deze indexatie onvoldoende de stijging weer van vastgoedprijzen. Sinds het laatste referentietijdstip, 1 januari 1975, hebben vooral woonhuizen een explosieve prijsgroei gekend. De prijs van deze activa steeg met maar liefst 1 177 procent sinds 1975, zoals blijkt uit tabel 11. Ook andere activa die onderworpen zijn aan de belasting op kadastraal inkomen zijn sterk in prijs gestegen, maar minder dan woonhuizen. De indexering is pas in 1991 is ingevoerd voor het kadastraal inkomen, waardoor zeer onwaarschijnlijk dat dit mechanisme de werkelijke prijsveranderingen heeft kunnen weergeven. De opbrengsten voor de overheid hebben dus ook geen gelijke tred kunnen houden met de oorspronkelijk geplande belastingdruk. Om de schattingen van het kadastraal inkomen terug actueel te maken is een update nodig. Minister van Financiën Johan Van Overtveldt is geen voorstander, hij gelooft dat de herberekening van het kadastraal inkomen te veel tijd en middelen zou vergen naargelang de mogelijke baten en dat de procedure lang zou kunnen aanslepen. De Algemene Administratie van de Patrimoniumdocumentatie (AAPD), die verantwoordelijk zou zijn voor zo een operatie is het daar niet mee eens. Een andere Administratie, de Administratie Rechtszekerheid int de hypotheek-, de registratie- en successierechten, is reeds in het bezit van veel informatie omtrent onroerende goederen. Een samenwerking tussen beide diensten zou kunnen leiden tot een betere doorstroming van deze informatie. Dit zou kunnen leiden tot de meest actuele informatie, volledig gedigitaliseerd, over het vastgoed in België, per pand, per buurt en per gemeente. Een andere mogelijkheid is het opnieuw schatten van alle panden en gronden die onderworpen zijn aan de onroerende voorheffing is het vereenvoudigen van de criteria die de waarde bepalen. Voor de schatting van de waarde in 1975 waren nog 14 verschillende parameters van toepassing, voor een nieuwe schatting zouden mogelijk 3 parameters gehanteerd worden, namelijk het volume, de oppervlakte en de buurt. Hierdoor zal de schatting weliswaar minder precies zijn dan het model met 14 parameters, maar zouden de tijd en de kosten voor het schatten van de waarde immens dalen ⁷⁸.

Tabel 11.: Evolutie prijzen vastgoed

Jaartal	1975	2017	Evolutie
Gewone woonhuizen	18 765 €	220 920 €	1 177 procent
Villa's, bungalows, landhuizen	67 074 €	362 829 €	541 procent

⁷⁷ Vlaamse Belastingdienst. (2018). Het kadastraal inkomen (K.I.). Geraadpleegd van <https://belastingen.vlaanderen.be/het-kadastraal-inkomen-ki>

⁷⁸ Brockmans, H. (2015, 28 mei). 'Het kadastraal inkomen herzien? Geen probleem'. Geraadpleegd van <http://trends.knack.be/economie/immo/het-kadastraal-inkomen-herzien-geen-probleem/article-normal-573637.html>

Appartementen, flats, studio's	30 011 €	225 171 €	750 procent
--------------------------------	----------	-----------	-------------

Bron:^{79 80}

3.5.2 Vermogenskadaster

Voor de implementatie van een vermogensbelasting is het noodzakelijk dat de overheid een overzicht heeft van alle vermogenselementen en diens waarde die de inwoners bezitten. Zonder een dergelijk vermogenskadaster is het niet mogelijk om in te schatten hoeveel de opbrengsten zouden bedragen van de vermogensbelastingen of hoeveel betalingplichtigen er zijn. België heeft al een lange tijd een kadaster van onroerende goederen. Hoewel dit kadaster zoals eerder vermeld nog enkele tekortkomingen kent zou het wel mogelijk zijn om deze relatief efficiënt weg te werken. De moeilijkheden voor de implementatie van een vermogenskadaster situeren zich voornamelijk in de informatie over het roerend vermogen -van banktegoeden, beleggingsportefeuilles tot verzekeringscontracten, juwelen, kunst en private deelnemingen in vennootschappen. Toch werden er ook in deze categorie al enkele stappen ondernomen om de transparantie te bevorderen. Zo is het sinds 2008 niet meer mogelijk om aandelen aan toonder uit te geven, wat het moeilijker maakt om deze te verbergen voor de fiscus⁸¹. Daarnaast werd met de opheffing van het bankgeheim in verschillende landen de eerste stap gezet om bankrekeningen in kaart te brengen. Bij de Nationale Bank van België werd in 2015 het Centraal Aanspreekpunt (CAP) opgezet. Die nieuwe databank is ondertussen operationeel. Alle bankrekeningen, kredietovereenkomsten en contracten voor vermogensbeheer en beleggingsadvies moeten zo bekend gemaakt worden aan de Nationale Bank, ook degene in het buitenland. De toegang tot de databank was bij de oprichting echter nog beperkt. Ze werd alleen gebruikt om bij vermoedens van fraude de fraude te kunnen bewijzen. Dit resulteerde in 15 000 consultaties in 2016. Daarnaast werd een Europese richtlijn goedgekeurd in 2015 die overheden verplicht om een database op te richten die de natuurlijke personen opneemt die een belang van meer dan 25 procent hebben in vennootschappen - in het kapitaal, in het vermogen of als stemrecht⁸². Naar aanleiding van een verslag van de bijzondere Kamercommissie-Panama Papers, opgericht na het gelijknamige fraudeschandaal, werden enkele wijzigingen doorgevoerd. Sindsdien wordt de informatie in real-time geüpdatet en is de procedure om aan de data te kunnen vereenvoudigd. Er wordt geschat dat het aantal consultaties door deze wijzigingen zou kunnen stijgen tot 150 000⁸³. Voor andere vermogenselementen, zoals bijvoorbeeld voertuigen of boten heeft de overheid al kennis van bezit. Zij zijn immers bij aanschaf (ook tweedehands) onderworpen aan de belasting op de inverkeerstelling. Deze belasting wordt geïnd

79 Statbel. (2016). https://statbel.fgov.be/sites/default/files/Over_Statbel_FR/2_WEB_NL_kerncijfers_2016.pdf (Kerncijfers STATISTISCH OVERZICHT VAN BELGIË). Geraadpleegd van https://statbel.fgov.be/sites/default/files/Over_Statbel_FR/2_WEB_NL_kerncijfers_2016.pdf

80 Statbel. (2018). Vastgoedprijzen (Kerncijfers STATISTISCH OVERZICHT VAN BELGIË). Geraadpleegd van <https://statbel.fgov.be/nl/themas/bouwen-wonen/vastgoedprijzen>

81 Faljaoui, A. (2011). Vermogenskadaster op komst? Geraadpleegd van https://www.iec-iab.be/nl/leden/Publicaties/accountancy-tax/Documents/A_T_1_2011_NL_Trends.pdf

82 Tuerlinckx, J. (2015, 4 juni). 'Het vermogenskadaster komt eraan'. Geraadpleegd van <http://moneytalk.knack.be/geld-en-beurs/belastingen/het-vermogenskadaster-komt-eraan/article-opinion-575903.html>

83 Bové, L., & Blomme, P. (2017, 22 september). Volledige opheffing van bankgeheim. Geraadpleegd van <https://www.tijd.be/politiek-economie/belgie-federaal/Volledige-opheffing-van-bankgeheim/9934993>

door de Vlaamse Belastingdienst⁸⁴. Ten slotte heeft de overheid geen kennis van andere onroerende goederen, zoals onder meer juwelen en kunst.

3.5.3 Ontduiking

Belastingontduiking vormt een van de grootste obstakels voor een effectieve implementatie van een vermogensbelasting. De totale omvang van dit fenomeen is moeilijk te schatten, maar uit onderzoek van de tijd bleek dat de 100 rijkste families van België meer dan 48 miljard euro ondergebracht hebben in Luxemburgse postbusvennootschappen. Het voornaamste doel van een postbusvennootschap is genieten van een lagere vennootschapsbelasting door de winst boekhoudkundig te versluizen. Het geciteerde bedrag van 48 miljard is naar alle waarschijnlijkheid maar het spreekwoordelijke topje van de ijsberg aangezien enkel de 100 rijkste families onder de loep werden genomen⁸⁵. Daarnaast bestaan er nog andere belastingparadijzen waar geld wordt ondergebracht. Het totale geschatte bedrag dat in belastingparadijzen werd ondergebracht door Belgische bedrijven werd in 2016 geschat op 221 miljard euro. De Bijzondere Belastinginspectie (BBI) probeert deze fraude tegen te gaan waar mogelijk. In 2017 werd voor een bedrag van 2,1 miljard euro aan boetes uitgeschreven, een recordbedrag⁸⁶.

Naar aanleiding van het schandaal rond de Panama Papers, dat grootschalige fraude blootlegde, is een Kamercommissie opgericht die aanbevelingen moest doen om fraude tegen te gaan. Deze commissie heeft een eindrapport opgesteld met aanbevelingen. Dit eindrapport is goedgekeurd door het parlement⁸⁷.

De belangrijkste aanbeveling was het uitbreiden van het Centraal Aanspreekpunt, dit is een document dat inzicht verschaft in de bankrekeningnummers en soorten contracten die natuurlijke personen en rechtspersonen hebben bij financiële instellingen in België. Daarnaast werd ook gepleit voor een beperking van het gebruik van cash omdat op dit type transactie moeilijk controle verricht kan worden. Dit gebrek aan controle maakt cash geschikt voor fraude en witwassen van geld. Andere aanbevelingen hielden onder meer in dat de fiscus een bankonderzoek moet kunnen doen voor rekeningen waarvan de houder onbekend is indien er aanwijzingen bestaan dat die rekening wordt gebruikt voor belastingontduiking. Ten slotte raadde de commissie aan om klokkenluiders beter te beschermen en hen eventueel financieel te vergoeden⁸⁸.

De negatieve effecten van belastingontduiking kunnen zelfs zo sterk zijn dat de netto-opbrengst van een vermogensbelasting negatief is. Dit is het geval indien de opbrengsten van de

⁸⁴ Belasting op de inverkeerstelling (BIV). (z.d.). Geraadpleegd van <https://www.vlaanderen.be/nl/mobiliteit-en-openbare-werken/voertuigen/belasting-op-de-inverkeerstelling-biv>

⁸⁵ Bové, L., & Adriaen, D. (2018, 27 maart). 100 rijkste Belgen parkeren 48 miljard in Luxemburg. Geraadpleegd van <https://www.tijd.be/politiek-economie/europa-economie/100-rijkste-Belgen-parkeren-48-miljard-in-Luxemburg/9995940>

⁸⁶ Meers, J. (2018, 20 april). Belgium: Tax haven and hell. Geraadpleegd van <http://www.brusselstimes.com/magazine2/11080/belgium-tax-haven-and-hell>

⁸⁷ Eindrapport Panama Papers krijgt groen licht. (2017, 25 oktober). Geraadpleegd van <https://www.tijd.be/nieuws/archief/Eindrapport-Panama-Papers-krijgt-groen-licht/9946396>

⁸⁸ Dierckx, L. (2017, 8 juli). Panama Papers, de aanbevelingen. Geraadpleegd van <https://www.tijd.be/politiek-economie/belgie-federaal/Panama-Papers-de-aanbevelingen/9912130>

vermogensbelasting kleiner zijn dan het totale verlies aan inkomsten dat “gevluchte” belastingplichtigen betaald zouden hebben. De fiscus loopt bij ontduiking immers niet alleen het bedrag van de vermogensbelasting mis, maar ook andere belastingen zoals belasting op toegevoegde waarde, inkomensbelastingen, onroerende voorheffing en dergelijke. Een studie uit Frankrijk schatte dat de jaarlijks misgelopen opbrengsten door kapitaalvlucht hoger waren dan de opbrengsten uit de vermogensbelasting. Het totaal van de misgelopen belastingopbrengsten werd jaarlijks geschat op 7,5 miljard euro, hier stond in 2016 een opbrengst van 5,05 miljard euro tegenover⁸⁹.

3.5.4 Waardering

De waardering van bepaalde roerende goederen zou een probleem kunnen vormen voor de oprichting van een compleet vermogenskadaster, het gaat dan onder meer over goederen als juwelen, kunst, voertuigen en dergelijke. Voor deze goederen is de valuatie dikwijls moeilijk aangezien de waarde ervan volatiel is. Om dit probleem op te lossen zijn drie pistes mogelijk. Een eerste mogelijke oplossing zou zijn om de waarde van deze goederen te waarderen aan de hand van afgesloten verzekeringscontracten. Er zijn enkele nadelen verbonden aan deze waarderingmethode. Zo kunnen alleen verzekerde goederen als vermogenselement opgenomen worden en zou dit een prikkel zijn om minder verzekeringen af te sluiten. Indien het vermogenselement bekend zou zijn bij de fiscus, zou er immers belasting op betaald moeten worden. Daarnaast moet de overheid ook nog toegang kunnen krijgen tot deze gegevens bij de verzekeraars. Vanuit het oogpunt van privacy ligt dit gevoelig ⁹⁰. De tweede mogelijkheid is om roerende goederen te waarderen aan de aankoopprijs. Deze optie houdt echter onvoldoende rekening met waardeveranderingen. De derde mogelijkheid om roerende goederen te waarderen is ervoor zorgen dat de belastingplichtige zelf de waarde aangeeft van zijn bezittingen. Deze methode wordt reeds gehanteerd bij het Franse equivalent van een vermogensbelasting, de ISF. Een risico dat de overheid loopt bij deze waarderingmethode is dat belastingplichtigen geneigd zullen zijn om de waarde van hun vermogen te onderschatten, met als doel minder belastingen te moeten betalen. Om deze ontduiking tegen te gaan heeft de Franse overheid enkele mechanismen uitgewerkt. Zo kan de Franse fiscus tot drie jaar na aangifte nagaan of de aangegeven bedragen realistisch zijn. In het geval van niet-aangifte of het weglaten van goederen bedraagt deze termijn zelfs zes jaar. De straf verbonden aan het moedwillig foutief aangeven van een vermogenselement bedraagt maximaal 80 procent van de belasting die normaal betaald zou zijn op het vermogenselement, vermeerderd met de achterstallige betaling van dat jaar. Indien de belasting

⁸⁹ Pichet, E. (2016). TOWARDS A REFORM OF FRANCE'S ISF WEALTH TAX AND GENERAL REGIME FOR THE TAXATION OF PERSONAL ESTATES. Geraadpleegd van <https://poseidon01.ssrn.com/delivery.php?ID=225088106066096007103002112103106122063069081044038058081117096113067080069125103065019050096119055113011094024000098110105074008047028029049105119078123124065096089003015073093097086018012029085089016021011120123121125072095024126126092025121091003065>

⁹⁰ Delbarre, A. (z.d.). Rechtvaardige vermogensfiscaliteit: tergend haalbaar. Geraadpleegd van <https://www.sampol.be/2015/03/rechtvaardige-vermogensfiscaliteit-tergend-haalbaar>

niet wordt aangegeven, is de Franse fiscus gerechtigd om achterstallige betalingen op te vragen gedurende de komende tien jaar⁹¹.

Het probleem van het correct waarderen van vermogen is het grootst bij financiële producten met een volatiele waarde, zoals aandelen. De vermogensbelasting wordt immers een keer per jaar berekend en kan dus geen rekening houden met fluctuaties doorheen het jaar. Uit gegevens van de Verenigde Staten blijkt dat een groot deel van het vermogen van de allerrijksten, ongeveer 40 procent, bestaat uit hun eigen zaak of aandelen. Van deze vermogenselementen is de waarde zeer moeilijk te bepalen voordat het verkocht wordt⁹².

3.5.5 Politieke wil

Naast praktische bezwaren kan ook een gebrek aan politieke wil de invoering van een vermogensbelasting tegenhouden. In de huidige regering zijn alvast geen voorstanders van een vermogensbelasting te vinden. CD&V pleitte tijdens de legislatuur voor een alternatief, namelijk een meerwaardebelasting. Dit voorstel beoogde een belasting van 7,5 procent op de winst behaald op aandelen met een vrijstelling van 50 000 euro en aftrek van minwaarden. Deze belasting werd echter niet ingevoerd⁹³. Als alternatief werd de effectentaks voorgesteld. Deze taks beoogde een belasting van 0,15 procent indien de totale waarde van alle effectenrekeningen van een natuurlijke persoon hoger is dan 500 000 euro. Dit voorstel werd wel goedgekeurd⁹⁴. Coalitiepartner Open Vld is een hevige tegenstander van een vermogensbelasting. De partij haalt het argument aan dat een vermogensbelasting de middenklasse en ondernemers te hard zal schaden⁹⁵. Ook de derde partij uit de meerderheid, de N-VA, is ook geen vermogensbelasting genegen. De partij vreest voornamelijk dat de mobiliteit van kapitaal negatieve economische effecten zal hebben en dat de belasting voornamelijk de middenklasse zal treffen in plaats van de meest vermogenden⁹⁶. Aan de linkerkant van het politieke spectrum geniet een vermogensbelasting beduidend meer steun, voornamelijk vermogenswinstbelastingen. Sp.a beoogt een verschuiving van belastingen van arbeid naar vermogens voor een bedrag van 8,4 miljard euro. De partij wil ook een gelijke behandeling voor alle vormen van inkomen, ongeacht of het gehaald werd uit arbeid of kapitaal, door beide op te tellen en te belasten aan eenzelfde progressief bedrag⁹⁷. Groen pleit ook voor een verschuiving van de lasten op arbeid naar andere inkomstenbronnen, onder meer een vermogenswinstbelasting. Deze belasting zou in de plaats komen van alle bestaande

⁹¹ Guide to French Taxes. (z.d.). Geraadpleegd van <https://www.french-property.com/guides/france/finance-taxation/taxation/wealth-tax/declarations/>

⁹² Frank, R. (2012, 11 januari). The Problem With a Wealth Tax. Geraadpleegd van <https://blogs.wsj.com/wealth/2012/01/11/the-problem-with-a-wealth-tax/>

⁹³ Abbeloos, J. (2016, 10 oktober). CD&V stelt meerwaardebelasting op scherp. Geraadpleegd van http://www.standaard.be/cnt/dmf20161010_02510740

⁹⁴ Vervenne, W. (2018). Wanneer moet u effectentaks betalen? Geraadpleegd van <https://www.tijd.be/netto/belastingen/Wanneer-moet-u-effectentaks-betalen/10000448>

⁹⁵ De Grauwe, P. (2018). Pleidooi voor een progressieve vermogensbelasting. Geraadpleegd van <https://www.sampol.be/2018/04/pleidooi-voor-een-progressieve-vermogensbelasting>

⁹⁶ Van Den Broeck, K. (2018, 21 februari). Dossier Pensioenen (3): Zonder vermogensbelasting lukt het niet. Geraadpleegd van <https://www.apache.be/2018/02/21/79769/?sh=4c01584e7a1b47ee0eb4a-40021154>

⁹⁷ D'hoore, J., & Van De Velden, W. (2018, 1 februari). Sp.a mikt op 8,4 miljard euro uit nieuwe vermogenstaksen. Geraadpleegd van <https://www.tijd.be/politiek-economie/belgie/algemeen/sp-a-mikt-op-8-4-miljard-euro-uit-nieuwe-vermogenstaksen/9978156.html>

vermogensbelastingen. Groen beweert dat hun voorstel voor een vermogenswinstbelasting 7,5 miljard euro kan opbrengen⁹⁸.

⁹⁸ Belga. (2014, 4 april). Groen wil heffing op de grote vermogens gebruiken voor beleid. Geraadpleegd van <http://dredactie.be/cm/vrtnieuws/VK14-formatie/1.1930647>

4 Empirisch gedeelte

4.1 Inleiding

Het empirisch gedeelte van het onderzoek is opgesplitst in twee delen. In het eerste deel wordt een schatting gemaakt van de potentiële opbrengsten van een reeds bestaand wetsvoorstel voor een rijkentaks, namelijk het voorstel van de PVDA. In het tweede deel wordt de hoogte van de belastingdruk op basis van het wetsvoorstel berekend.

4.2 Schatting van de opbrengsten

4.2.1 Methodologie

Om een schatting te maken van de opbrengsten van het wetsvoorstel voor een miljonairstaks zal eerst het wetsvoorstel toegelicht worden. Nadien zal een reconstructie gemaakt worden van de nettovermogensverdeling in België aan de hand van data uit de HFCS. Het wetsvoorstel van de PVDA houdt ook rekening met twee aftrekposten met een limiet van maximaal 500 000 euro, namelijk de gezinswoning en het vermogen verkregen uit beroepsactiviteit. Beide zullen afgetrokken worden van de nettovermogensverdeling, hierdoor wordt de belastbare basis verkregen. Daarna zal een correctie worden toegepast om de waarden in elk percentiel representatiever te maken door het gemiddelde te nemen van de laagste en de hoogste waarde in elk percentiel. Tenslotte zullen de geldende tarieven toegepast worden op de belastbare basis en vermenigvuldigd worden met het aantal gezinnen dat belastingplichtig is. Omdat de HFCS onvoldoende rekening houdt met ultravermogenden zal er hiervoor nog een extra correctie toegepast worden. Sinds enkele jaren wordt een website bijgehouden die onderzoek verricht naar de meest vermogende Belgen. In 2015 werd het totale vermogen van de 200 meest vermogende Belgen geschat op 118 miljard euro⁹⁹. Bij de berekening van de mogelijke opbrengst van het wetsvoorstel van de PVDA zal ook rekening gehouden worden met deze groep. Nadat de opbrengst per percentiel berekend is, zal ook nog een vergelijking gemaakt worden die het aandeel van elk percentiel in de totale opbrengsten weergeeft.

4.2.2 Wetsvoorstel PVDA

⁹⁹ BELGISCHE KAMER VAN VOLKSVERTEGENWOORDIGERS. (2015, 21 oktober). Wetsvoorstel tot instelling van een miljonairstaks [Wet]. Geraadpleegd van <http://www.dekamer.be/FLWB/PDF/54/1389/54K1389001.pdf>

Op 21 oktober 2015 werd in de Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers een voorstel ingediend voor een nettovermogensbelasting¹⁰⁰, ook wel rijkentaks of miljonairstaks genoemd. Dit voorstel gaat uit van een progressieve belasting, met de volgende schalen en tarieven:

- 1 procent op de vermogensschijf van 1 000 000 tot 2 000 000 euro;
- 2 procent op de vermogensschijf van 2 000 000 tot 3 000 000 euro;
- 3 procent op de vermogensschijf hoger dan 3 000 000 euro.

Om de waarde van het vermogen te kunnen berekenen, moet natuurlijk ook duidelijk zijn welke vermogenselementen en welke vrijstellingen opgenomen zijn in het wetsvoorstel. PVDA vernoemde in hun wetsvoorstel de volgende elementen: "*gebouwen en gronden (onroerende goederen), voertuigen, diamanten en kunstwerken (roerende goederen), bankrekeningen, cash geld, aandelen en obligaties (financiële goederen)*". Deze definitie sluit nauw aan op de definitie die gehanteerd wordt bij de HFCS, waardoor deze enquête een goede schatter vormt van het nettovermogen. De schulden gerelateerd aan deze vermogensbestanddelen mogen van de waarde worden afgetrokken. Tenslotte is er ook nog een vrijstelling voorzien voor de gezinswoning en beroepsactiva elk apart ten belope van een maximaal bedrag van 500 000 euro. De PVDA gaat ervan uit dat de totale opbrengst van de belasting 10,485 miljard euro zou bedragen¹⁰¹. PVDA baseerde zich bij het berekenen van de opbrengst op onderzoek uit 1999 aan de hand van Vuchelen en Rademaekers. Aangezien deze data verouderd zijn, levert een schatting op basis van HFCS een nauwkeuriger resultaat op.

4.2.3 Vermogensverdeling in België

De schatting van de vermogensverdeling zal gebeuren aan de hand van gegevens van de HFCS. Dit is een enquête die peilde naar het vermogen van 2 238 Belgische gezinnen. Het wordt algemeen beschouwd als de meest betrouwbare informatie omtrent de samenstelling en de verdeling van vermogens in België. Toch is ook deze enquête niet vrij van *bias*. Zo wordt er een onderschatting van de meest vermogenden vermoed. De reden hiervoor is dat deze surveys omtrent vermogen door de respondenten niet helemaal waarheidsgetrouw worden ingevuld en het bijgevolg moeilijk is om extreem vermogenden te laten participeren. Aangezien deze kleine groep wel een groot aandeel van het totale vermogen bezit, zorgen surveys voor een onderschatting van het totale vermogen. Deze stelling wordt bevestigd door het feit dat het hoogste vermogen van een Belgisch gezin in de HFCS 8 miljoen euro bedraagt, in realiteit ligt dit bedrag vele malen hoger¹⁰². Dit fenomeen werd enigszins gecounterd door oversampling van de top, dit wil zeggen dat het aandeel van de meest vermogenden in de survey werd verhoogd. De onderzoekers vermoeden dat deze oversampling waarschijnlijk onvoldoende is om een helemaal waarheidsgetrouw beeld te krijgen

¹⁰⁰ BELGISCHE KAMER VAN VOLKSVERTEGENWOORDIGERS. (2015, 21 oktober). Wetsvoorstel tot instelling van een miljonairstaks [Wet]. Geraadpleegd van <http://www.dekamer.be/FLWB/PDF/54/1389/54K1389001.pdf>

¹⁰¹ BELGISCHE KAMER VAN VOLKSVERTEGENWOORDIGERS. (2015, 21 oktober). Wetsvoorstel tot instelling van een miljonairstaks [Wet]. Geraadpleegd van <http://www.dekamer.be/FLWB/PDF/54/1389/54K1389001.pdf>

¹⁰² Marx, I., & Kuypers, S. (2017). De verdeling van de vermogens in België: een actualisering. Geraadpleegd van http://www.centrumvoorsociaalbeleid.be/sites/default/files/D%202017%206104%2001_juni2017.pdf

van de vermogensverdeling. Daarom zal bij de schatting van de opbrengsten van het wetsvoorstel nog een extra correctie gebeuren. Sedert enkele jaren wordt er een lijst opgesteld van het vermogen van de rijkste Belgen. In 2015 bedroeg het totale vermogen van de 200 meest vermogende Belgen 118 miljard euro. Met dit bedrag zal ook rekening gehouden worden bij de berekening van de opbrengst van het voorstel voor een rijkentaks.

4.2.4 Berekeningen

Zoals eerder al aangehaald is levert de HFCS de best mogelijke schatting van de vermogensverdeling in België. De resultaten van deze survey werden pas in beperkte mate publiek gemaakt. De verklaring hiervoor is dat deze gegevens interessant zijn vanuit een commercieel perspectief. De niet-publieke gegevens kunnen opgevraagd worden voor onderzoek. Helaas heb ik door omstandigheden geen toegang kunnen krijgen tot de gegevens voor onderzoek, daarom werd een beroep gedaan op de publiek toegankelijke gegevens. Op basis van deze gegevens kan de nettovermogensverdeling naargelang percentiel worden opgedeeld. Tabel 12 geeft een overzicht van de vermogensverdeling op basis van HFCS.

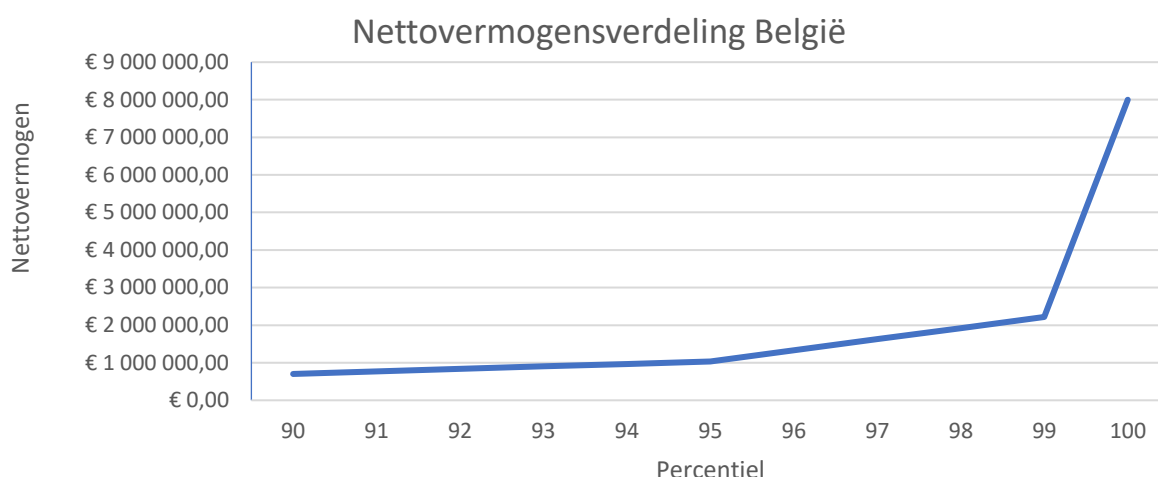
Tabel 12.: Vermogensverdeling op basis van HFCS

P90	P95	P99	P100
€700 500	€1 036 200	€2 218 000	€8 000 000

Bron: Marx et al., (2017)

De waardes van deze percentielen zijn met zekerheid gekend. Om een completer beeld te krijgen van de nettovermogensverdeling in België werden de ontbrekende percentielen in het interval percentiel 90 - percentiel 100 afgeleid, uitgaande van een lineaire verdeling en de gegeven percentielwaarden. Het gebruik maken van een lineaire verdeling zal een licht vertekend beeld geven van de vermogensverdeling ten opzichte van de realiteit. Vermogen is sterk ongelijk verdeeld waardoor een sterke concentratie plaatsvindt aan de top. Lineaire interpolatie zal waarschijnlijk leiden tot een overschatting van het vermogen net onder de top. De reden dat toch voor een lineaire verdeling werd geopteerd is omdat dit een eenvoudigere berekeningswijze met zich meebrengt. Het resultaat daarvan staat in onderstaande figuur 3 en tabel 13.

Figuur 3.: Nettovermogensverdeling België

Bron: eigen berekeningen op basis van Marx et al., (2017)

Tabel 13.: Nettovermogensverdeling België

Percentiel	90	91	92	93	94	95
Nettovermogen	€700 500	€767 640	€834 780	€901 920	€969 060	€1 036 200
Percentiel	96	97	98	99	100	
Nettovermogen	€1 331 650	€1 627 100	€1 922 550	€2 218 000	€8 000 000	

Bron: eigen berekeningen op basis van Marx et al., (2017)

Om de opbrengst van het wetsvoorstel te kunnen berekenen moet ook nog rekening gehouden worden met de aftrekposten voor de waarde van de gezinswoning en de waarde van vermogen uit beroepsactiva. Voor beide aftrekposten geldt een maximum van 500 000 euro. De publieke resultaten van de HFCS vermelden niet de waarde van de gezinswoning naargelang percentiel, maar wel de gemiddelde waarde, de participatiegraad in het vermogensbestand en het aandeel van verschillende percentielen in elke vermogenscomponent. Hieruit kan via een omweg toch de waarde van de gezinswoning per percentiel worden afgeleid. Uitgaande van een gemiddelde waarde voor de gezinswoning van 270 400, een participatiegraad van 70,3 procent en een steekproef van 2 238 gezinnen bedraagt de totale waarde van dit vermogensbestand in de survey 425 424 105.6 euro. Dit bedrag vermenigvuldigd met het relatieve aandeel van het interval/percentiel en daarna gedeeld door het aantal gezinnen in dit interval/percentiel geeft de gemiddelde waarde van de gezinswoning voor elk interval. Het aandeel van het interval percentiel 90-94, het interval percentiel 95-98 en het 99^e percentiel in de totale waarde van het vermogensbestand eigen woning is respectievelijk 8,9 procent, 8,2 procent en 3,8 procent. Voor de berekening van de gemiddelde waarde van de gezinswoning in het interval percentiel 90-94 wordt volgende berekening gehanteerd : $(425424105.6 * (8.9/100)) / ((2238/100) * 5) = 338 362,33$. Voor

de berekening van het interval percentiel 95-98 en percentiel 99 wordt een analoge werkwijze gehanteerd. Onderstaande tabel 14 geeft de waarde van de gezinswoning per percentiel weer.

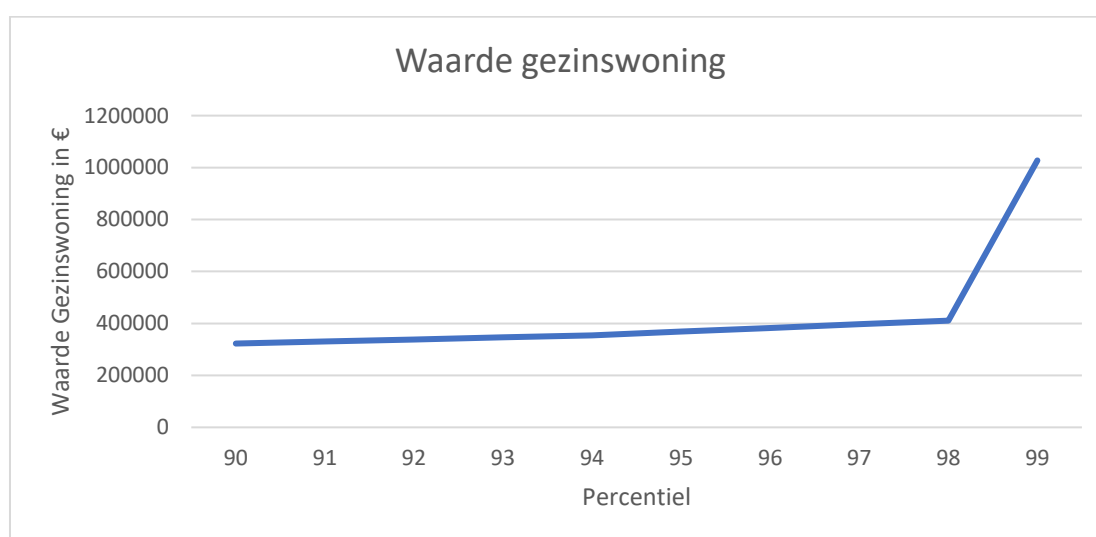
Tabel 14.: Waarde gezinswoning in euro naar interval/percentile in euro

P90-P94	P95-P98	P99
€338 362,33	€389 686,96	€722 346,56

Bron: eigen berekeningen op basis van Marx et al., (2017)

Om een completer beeld te krijgen van de verdeling van de waarde van de gezinswoning in België werden de ontbrekende percentielen in het interval percentiel 90-percentiel 100 afgeleid, uitgaande van een lineaire verdeling en de reeds bekende punten. Het resultaat daarvan staat in onderstaande figuur 4 en tabel 15.

Figuur 4.: Waarde gezinswoning per percentiel in euro

Bron: eigen berekeningen op basis van Marx et al., (2017)

Tabel 15.: Waarde gezinswoning per percentiel in euro

P90	P91	P92	P93	P94	P95	P96	P97	P98	P99
€322 570	€330 466	€338 362	€346 258	€354 154	€368 367	€382 580	€396 793	€411 006	€722 346

Bron: eigen berekeningen op basis van Marx et al., (2017)

Daarnaast is er ook een vrijstelling voor vermogen uit beroepsactiva. Deze bedraagt net zoals bij de gezinswoning maximaal 500 000 euro. De werkwijze om de waarde van het vermogen uit beroepsactiva te bepalen per percentiel is analoog aan de werkwijze om de waarde van de gezinswoning te bepalen. De gemiddelde waarde van het vermogen uit beroepsactiva bedraagt 329 000 euro. Dit bedrag vermenigvuldigd met het aantal bevrageden en de participatiegraad brengt de totale waarde van alle beroepsactiva in de survey op 48 595 932 euro. Het aandeel van het interval percentiel 90-94, het interval percentiel 95-98 en het 99^e percentiel in de totale

waarde van het vermogen uit beroepsactiva is respectievelijk 7,5 procent, 24,4 procent en 53,2 procent. Dit bedrag vermenigvuldigd met het relatieve aandeel van het interval/percentiel en daarna gedeeld door het aantal gezinnen in dit interval geeft de gemiddelde waarde. Deze worden in onderstaande tabel 16 vermeld.

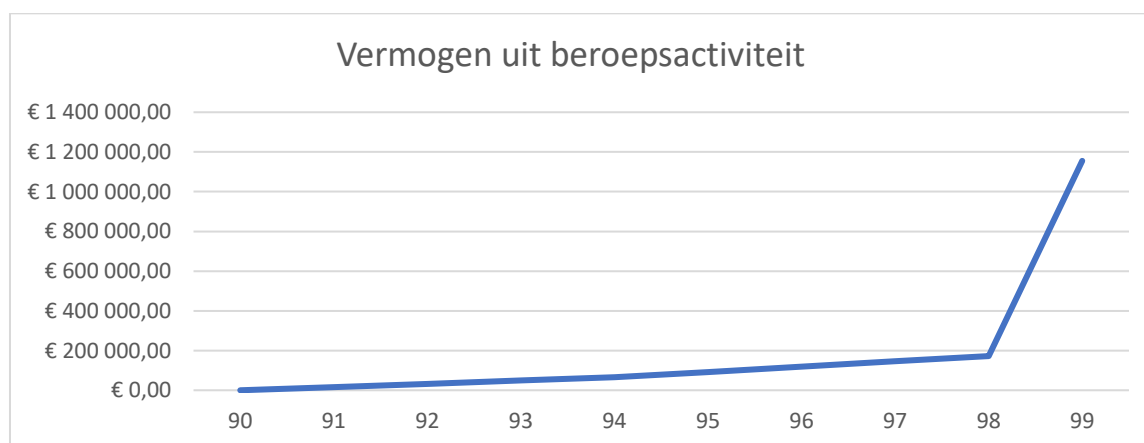
Tabel 16.:waarde beroepsactiva naargelang interval/percentiel in euro

P90-P94	P95-P98	P99
€32 571	€132 455,4	€1 155 184,8

Bron: eigen berekeningen op basis van Marx et al., (2017)

Om een completer beeld te krijgen van de verdeling van de waarde van het vermogen uit beroepsactiviteit in België werden de ontbrekende percentielen in het interval percentiel 90-percentiel 100 afgeleid, uitgaande van een lineaire verdeling en de reeds bekende punten. Het resultaat daarvan staat in onderstaande figuur en tabel17.

Figuur 5.:Vermogen uit beroepsactiviteit naar percentiel in euro

Bron: eigen berekeningen op basis van Marx et al., (2017)

Tabel 17.: Vermogen uit beroepsactiviteit naar percentiel in euro

P90	P91	P92	P93	P94	P95	P96	P97	P98	P99
€0	€16 285	€32 571	€48 856	€65 142	€92 067	€118 992	€145 918	€172 843	€1 155 184

Bron: eigen berekeningen op basis van Marx et al., (2017)

De belastbare basis wordt berekend door de nettovermogensverdeling te verminderen met de aftrekposten, met een limiet van elk 500 000 euro. Onderstaande tabel 18 en 19 geven de belastbare basis per percentiel.

Tabel 18.: Berekening belastbare basis voor percentiel 90-95

Percentiel	P90	P91	P92	P93	P94	P95
Nettovermogen	€700 500	€767 640	€834 780	€901 920	€969 060	€1 036 200
Aftrek Gezinswoning	€322 570	€330 466	€338 362	€346 258	€354 154	€368367
Aftrek vermogen uit beroepsactiviteit	€0	€16 285	€32 571	€48 856	€65 142	€92 067
Belastbare basis	/	/	/	/	/	/

Bron: Eigen berekeningen

Tabel 19.: Berekening belastbare basis voor percentiel 96-100

Percentiel	P96	P97	P98	P99	P100
Nettovermogen	€1 331 650	€1 627 100	€1 922 550	€2 218 000	€8 000 000
Aftrek Gezinswoning	€382 580	€396 793	€411 006	€500 000	€500 000
Aftrek vermogen uit beroepsactiviteit	€118 992	€145 918	€172 843	€500 000	€500 000
Belastbare basis	/	84 389	338 701	218 000	7 000 000

Bron: Eigen berekeningen

De laatste stap voor de berekening van de potentiële opbrengst van het wetsvoorstel van een vermogensbelasting is een correctie om representatievere waarden te verkrijgen voor zowel de nettovermogensverdeling als de aftrekposten. Het minimale vermogen dat nodig is om tot de meest vermogende procent te behoren is gelijk aan de grenswaarde van percentiel 99. De grenswaarde voor percentiel 100 is de hoogste waarde in de enquête. Door het gemiddelde van beide getallen te nemen wordt een schatting bekomen van de gemiddelde waarde voor elk percentiel. Uitgaande van de assumptie dat zowel het nettovermogen als de aftrekposten een lineair verloop kennen geeft dit een goede benadering van de gemiddelde waarde in een percentiel. Tabel 20 geeft de belastbare basis weer na de correctie voor representatievere waarden.

Tabel 20.: Belastbare basis na correctie

Percentiel	94,5	95,5	96,5	97,5	98,5	99,5
Nettovermogen	€1 002 630	€1 183 925	€1 479 375	€1 774 825	€2 070 275	€5 109 000
Waarde Gezinswoning	€361 260	€375 474	€389 687	€403 900	€455 503	€500 000
Vermogen uit beroepsactiviteit	€78 605	€105 530	€132 455	€159 380	€336 422	€500 000
Belastbare basis	/	/	/	€1 211 545	€1 278 350	€4 109 000

Bron: eigen berekeningen

Om uiteindelijk de opbrengst te berekenen per gezin in elk percentiel en nadien de totale opbrengst moet alleen nog de belastbare basis onderverdeeld worden in de geldende belastingschalen en de tarieven toegepast worden. Voor het vermogen onder 1 000 000 euro dient geen belasting betaald te worden. De volgende schijf loopt van 1 000 000 euro tot 2 000 000 euro en hanteert een tarief van 1 procent op het vermogen. De volgende schijf is van toepassing op het vermogen tussen 2 000 000 euro en 3 000 000 euro en hanteert een tarief van 2 procent. De laatste schijf is van toepassing op het vermogen boven de 3 000 000 miljoen euro, het tarief bedraagt dan 3 procent. In onderstaande tabel, staat in rij 2 tot en met 5 het bedrag in elke schijf naargelang percentiel. Om de opbrengst per gezin te berekenen moeten de tarieven toegepast worden op het de belastbare basis in elke schijf. Om de totale opbrengst per percentiel te kennen moet de opbrengst per gezin vermenigvuldigd worden met het aantal gezinnen. Aangezien een percentiel per definitie handelt om 1 procent van de steekproef, kan het aantal huishoudens gevonden worden door 1 procent te nemen van het totaal aantal gezinnen in België. In 2016 bedroeg dit aantal 4 822 301 ¹⁰³. Tabel 21 geeft een overzicht van de berekening van de opbrengsten.

Tabel 21.:Berekening opbrengst naargelang percentiel in euro

	Tarief	Percentiel 97	Percentiel 98	Percentiel 99
Belastingvrije som 0 – 1 000 000	0 procent	€1 000 000	€1 000 000	€1 000 000
Schijf 1 000 000 – 2 000 000	1 procent	€211 545	€278 350	€1 000 000
Schijf 2 000 000 – 3 000 000	2 procent	/	/	€1 000 000
Schijf 3 000 000+	3 procent	/	/	€1 109 000
Totaal	/	€211 545	€278 350	€3 109 000
Opbrengst per gezin	/	€2115,45	€2783,5	€63 270
Totale opbrengst per percentiel	/	€106 835 668	€134 228 748	€3 051 069 843
Totale opbrengst	/	€3 292 134 259		

Bron: eigen berekeningen

De totale opbrengst bedraagt 3 292 134 259 euro, zonder rekening te houden met de correctie voor ultravermogenden, die ondervertegenwoordigd zijn in de HFCS. De tweehonderd meest vermogende Belgische gezinnen hebben een totaal vermogen van 118 miljard euro¹⁰⁴. Uitgaande van de assumptie dat zij allen recht hebben op de maximale aftrek voor zowel de gezinswoning als het vermogen verkregen uit beroepsactiviteit, bedraagt het vermogen per gezin dat onderworpen wordt aan de belasting 589 miljoen euro. De opbrengsten die gerealiseerd zouden worden indien zij ook aan de vermogensbelasting onderworpen zouden worden staan in onderstaande tabel 22.

¹⁰³ Een cijfermatig inzicht in de bevolking. (2016). Geraadpleegd van https://www.belgium.be/nl/over_belgie/land/bevolking

¹⁰⁴ BELGISCHE KAMER VAN VOLKSVERTEGENWOORDIGERS. (2015, 21 oktober). Wetsvoorstel tot instelling van een miljonairstaks [Wet]. Geraadpleegd van <http://www.dekamer.be/FLWB/PDF/54/1389/54K1389001.pdf>

Tabel 22.:Opbrengst voor correctie 200 meest vermogende Belgen

	Belastbare basis	Opbrengst
Schijf €0 - € 1 000 000	€1 000 000	/
Schijf €1 000 000 – €2 000 000	€1 000 000	€10 000
Schijf €2 000 000 – €3 000 000	€1 000 000	€20 000
Schijf €3 000 000+	€586 000 000	€17 580 000
Totale opbrengst per gezin		€17 610 000
Totale opbrengst voor alle gezinnen		€3 516 000 000

Bron: eigen berekeningen

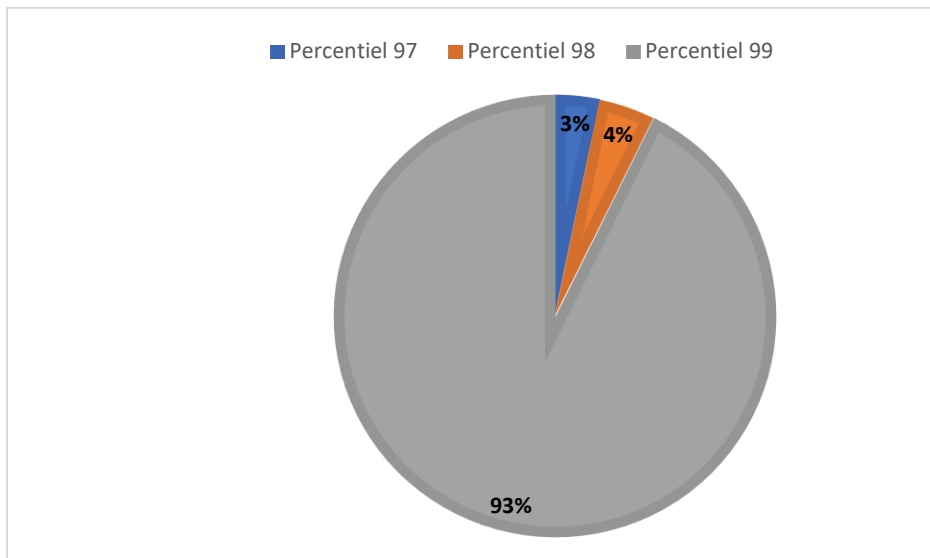
De totale te verwachten opbrengst van het wetsvoorstel is gelijk aan de som van de bedragen voor de gewone berekening en de correctie. Het totale bedrag zou dan neerkomen op 6 808 134 259 euro.

4.2.5 Aandeel in totale opbrengsten per percentiel.

In dit onderdeel zal het aandeel van elk percentiel in de totale opbrengsten toegelicht worden. Dit zal gebeuren in twee aparte delen. In het eerste deel wordt enkel gekeken naar de opbrengsten afkomstig uit de HFCS, omdat deze per percentiel is opgebouwd en steunt op dezelfde data. In het tweede deel worden ook de opbrengsten van 'de 200 rijkste Belgen' meegeteld.

Het aandeel van percentiel 97 en 98 in de opbrengsten gebaseerd op de HFCS is relatief klein met een aandeel van respectievelijk 3 en 4 procent van de totale opbrengsten. Dit valt te verklaren door twee factoren. Ten eerste vallen beide percentielen enkel in de laagste schijf van 1 procent, hierdoor blijven de opbrengsten laag. Ten tweede kent de nettovermogensverdeling een explosieve stijging van percentiel 98 naar percentiel 99. Dit zorgt ervoor dat de belastbare basis ook explosief stijgt, gecombineerd met de hogere belastingschalen van 2 en 3 procent verklaart dit het aandeel van 92 procent van percentiel 99 in de totale opbrengsten. Een overzicht van de gegevens staan in onderstaande figuur 6.

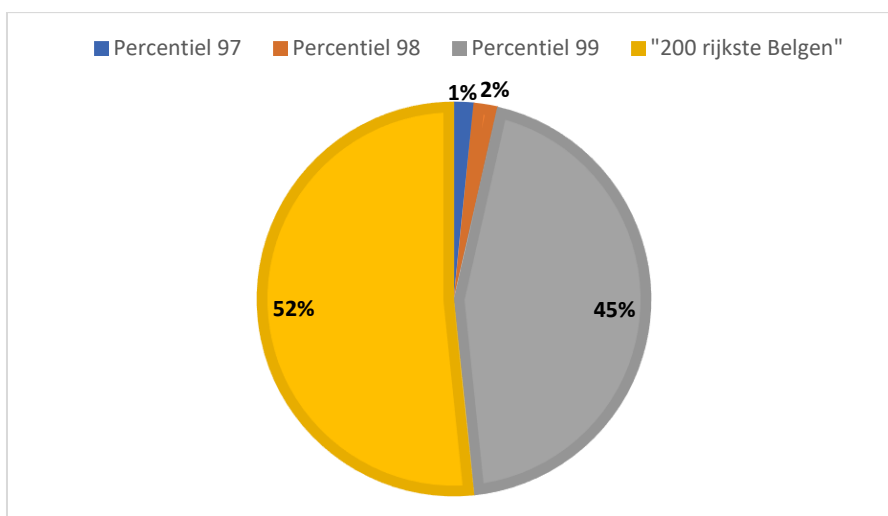
Figuur 6.:Aandeel per percentiel in totale opbrengst HFCS

Bron: eigen berekeningen

Indien ook rekening gehouden wordt met de ultravermogenden dan daalt het aandeel van percentiel 97 en 98 nog verder. Het aandeel bedraagt dan nog maar respectievelijk 1,57 procent voor percentiel 97, 1,97 procent voor percentiel 98 en 44,81 procent voor het meest vermogende percent van de bevolking. Een meerderheid van de inkomsten is afkomstig uit de vermogens van de 200 rijkste Belgen met een aandeel van ongeveer 52 procent. Dit is te wijten aan hun hoge bijdrage, deze bedraagt 17 610 000 euro per gezin. Dit toont aan dat de opbrengsten in sterke mate afhankelijk zijn van een kleine groep betalingsplichten Het gevaar dat hierin schuilt is dat verhuizen om fiscale redenen aantrekkelijker wordt voor deze groep, terwijl deze net broodnodig is om de opbrengsten te garanderen. Onderstaande figuur 7 geeft een overzicht van het aandeel van elk percentiel en de correctie voor de "200 rijkste Belgen"

Figuur 7.:Aandeel in totale opbrengsten per percentiel + correctie "200 rijkste Belgen"

Bron: eigen berekeningen

4.3 Belastingdruk naargelang percentiel

In het tweede luik van het empirisch gedeelte zal de belastingdruk van het wetsvoorstel voor een rijktaks onderzocht worden. Belastingdruk heeft doorgaans betrekking op inkomen en wordt gedefinieerd als "het percentage van het inkomen dat aan de overheid in de vorm van belastingen moet worden afgedragen"¹⁰⁵. Omdat een vermogensbelasting niet gerelateerd is aan inkomen, is nood aan een andere definitie. Daarom wordt de belastingdruk op vermogen uitgedrukt als een percentage van het vermogen zelf of als het bedrag dat nodig is om de vermogensbelasting te betalen. De belastingdruk voortkomend uit het wetsvoorstel zal berekend worden en vervolgens uitgedrukt worden als een percentage van het vermogen naargelang percentiel. Dit percentage zal zowel berekend worden op de gegevens voortkomend uit de HFCS, alsook op de gegevens van de tweehonderd meest vermogende Belgen. Tenslotte zal ook de opbrengst van de belasting afgezet worden tegen het totale vermogen in België, op deze manier kan het "wegsmelten" van vermogen berekend worden.

4.3.1 Methodologie

De verschuldigde belastingen zijn gebaseerd op de cijfers uit het eerste deel van het empirisch onderzoek. Deze cijfers van de te betalen belastingen gedeeld door het vermogen geeft de belastingdruk. Voor de gegevens afkomstig van de HFCS zullen de resultaten per percentiel ingedeeld worden. Daarna zal de progressiviteit van de belasting besproken worden.

4.3.2 Belastingdruk van de rijktaks

De belastingdruk op basis van de gegevens uit de HFCS wordt berekend door het gemiddeld vermogen per percentiel te delen door de te betalen belasting. Hierdoor wordt berekend hoeveel procent van het vermogen jaarlijks afgedragen moet worden. Een belangrijke kanttekening hierbij is dat vermogen illiquide kan zijn, waardoor het niet mogelijk is om een deel van het vermogen te verkopen om de belasting te kunnen betalen. In dit geval is een andere bron van inkomen nodig om de belasting te kunnen betalen. Onderstaande tabel 23 geeft een overzicht van de belastingdruk berekend op gegevens uit de HFCS en de "200 rijkste Belgen".

Tabel 23.: Belastingdruk naargelang percentiel

Percentiel	97	98	99
Belasting	€2 115,45	€2 783,5	€63 270
Vermogen	€1 774 825	€2 070 275	€5 109 000
Belastingdruk	0,119 procent	0,134 procent	1,238 procent

¹⁰⁵ Bos, S. (z.d.). Belastingdruk. Geraadpleegd van <https://www.finler.nl/belastingdruk/>

Bron: eigen berekeningen

Tabel 24. Belastingdruk op basis van "de 200 rijkste Belgen"

Belasting	€17 610 000
Vermogen	€590 000 000
Belastingdruk	2.985 procent

Bron: eigen berekeningen

4.3.3 Belastingdruk in functie van het totale vermogen in België

Het totale vermogen in België wordt in de HFCS geschat op 1 584 miljard euro. Om een schatting te maken van het totale vermogen in België wordt bij dit bedrag nog het vermogen afkomstig uit de lijst van de 200 rijkste Belgen opgeteld. Hun geschatte vermogen bedraagt 118 miljard euro. Het totale geschatte vermogen in België bedraagt dan ongeveer 1 702 miljard euro. Daartegenover staat een opbrengst van 6 808 134 259 euro. Dit maakt dat de totale belastingdruk op het vermogen 0,40% van het vermogen bedraagt. De totale belastingopbrengsten bedroegen 185 201 500 000 euro in 2016, indien de fictieve opbrengst van de rijkentaks hierbij opgeteld zou worden, dan zou de opbrengst van de rijkentaks een aandeel van 3,55 procent van de totale belastingopbrengsten vertegenwoordigen.

Tabel 25. Belastingdruk in functie van totale vermogen

Totale vermogen	€1 702 000 000 000
Opbrengst	€6 808 134 259
Belastingdruk	0.40%

Bron: eigen berekeningen

4.3.4 Progressiviteit van de belasting

De belastingdruk kent een sterk progressief verloop. Voor percentiel 97 is de belastingdruk relatief laag met een percentage van 0,119 procent van het totale vermogen. Er is een lichte stijging waarneembaar voor percentiel 98, de belastingdruk bedraagt voor dit percentiel 0,134 procent van het totale vermogen. Voor het meest vermogende percent van de Belgische bevolking bedraagt de belastingdruk 1,238 procent. Deze sterke stijging valt te verklaren door verschillende factoren. Ten eerste komt alleen het hoogste percentiel terecht in de hogere schalen van de belasting en de daarbij horende hogere tarieven. Daarnaast zorgt het maximum van 500 000 euro op beide aftrekposten ervoor dat proportioneel gezien minder vermogen vrijgesteld wordt van de belasting. De belastingdruk voor de 200 gezinnen vermeld in de lijst van rijkste Belgen bedraagt 2,985 procent van het totale vermogen en ligt daarmee nog veel hoger dan de belastingdruk van percentiel 99 uit de HFCS. Dit valt te verklaren dat de aftrekposten maar een minimaal onderdeel

uitmaken van hun vermogen en dat hun vermogen voor meer dan 99 belast wordt aan het hoogste tarief van 3 procent.

5 Conclusies

In dit onderdeel zal eerst een antwoord geformuleerd worden op de eerste drie deelvragen, de laatste twee deelvragen die betrekking hebben op de haalbaarheid zullen vervolgens in een algemene conclusie verwerkt worden.

1. Hoe zijn vermogens verdeeld in België en wat is de evolutie?

België kent een relatief gelijke inkomensverdeling met een mediaan gezinsvermogen van 217 900 euro, dit is het tweede hoogste mediaanvermogen van Europa. In België bezit het meest vermogende procent van de bevolking ongeveer 12 procent van het totale vermogen en de meest vermogende 10 procent ongeveer 44 procent van het totale vermogen. 3,5 procent van de gezinnen heeft een negatief vermogen wat wil zeggen dat hun schulden groter zijn dan hun bezittingen. Door een gebrek aan gegevens en de moeilijkheid om onderzoeken die verschillende definities van vermogen hanteren te vergelijken is het niet evident om de evolutie op lange termijn op te maken. De meest betrouwbare gegevens zijn afkomstig van de HFCS-enquête die zowel in 2010 als 2014 werd uitgevoerd. Deze enquêtes toonden relatief weinig veranderingen tussen beide metingen, wat wijst op stabiliteit.

2. Welke soorten vermogensbelasting bestaan er en welke worden in België geheven?

Vermogensbelastingen worden doorgaans in twee categorieën opgedeeld: een vermogensbelasting op nettovermogen of specifieke vermogenselementen en een vermogensbelasting op vermogenstransacties. De eerste categorie bestaat uit twee soorten: jaarlijks terugkerende belastingen of eenmalige. De eerste categorie is populairder omdat dit een consistentere inkomstenbron vormt voor de overheid en geen instabiliteit in de hand werkt. Wat betreft vermogensbelastingen op vermogenstransacties zijn er twee categorieën, belastingen op schenkingen en successierechten. In België worden alle bovenstaande belastingvormen gehanteerd, behalve een nettovermogensbelasting. Tezamen genereren deze belastingen ongeveer 6 procent van de totale belastingopbrengst.

3. Welke vermogensbelastingen zijn er al in- en afgevoerd in de ons omringende landen?

Voor deze deelvraag werden de verschillende vormen vermogensbelastingen in Frankrijk, Nederland en Duitsland onderzocht. Voornamelijk de vergelijking met Frankrijk was interessant omdat daar tot 2017 een nettovermogensbelasting van toepassing was die enkele gelijkenissen vertoonde met het Belgische wetsvoorstel voor een nettovermogensbelasting. De belangrijkste les die te trekken valt uit het Franse equivalent van de rijkentaks is dat een nettovermogensbelasting tot een zodanig sterke kapitaalvlucht kan leiden dat de totale opbrengst voor de overheid negatief

wordt. Bovendien zou kapitaalvlucht in België mogelijk nog sterker zijn. In Frankrijk bedroeg het aandeel van de nettovermogensbelasting maximaal 0,59 procent van de totale belastingopbrengsten. In België zou dit aandeel na de implementatie van de rijkentaks kunnen oplopen tot 3,55 procent. Dit hogere percentage zou kunnen leiden tot een nog sterkere kapitaalvlucht of een verlaagde economische groei. In Duitsland heeft onderzoek plaatsgevonden naar een nieuwe invoering van een nettovermogensbelasting. De belangrijkste conclusie hieruit is dat belastingontduiking en kapitaalvlucht de potentiële opbrengst sterk kunnen uithollen. Afhankelijk van de gemaakte assumpties in de studie ligt de werkelijke opbrengst tussen 11,9 procent en 67,8 procent van de totale opbrengst lager. Fraudebestrijding moet dus een prioriteit zijn om een nettovermogensbelasting maximaal te laten renderen.

Algemene conclusie

Een rijkentaks, zoals voorgesteld door de PVDA, heeft het potentieel om een meer dan symbolische opbrengst te realiseren in België. De geschatte opbrengst bedraagt meer dan 6,8 miljard euro. Hiermee zou het aandeel in de totale belastingopbrengsten van 2016 ongeveer 3,55 procent bedragen. Dit getal maakt echter abstractie van fraude en belastingontduiking. Eerder onderzoek bewees dat deze twee fenomenen de opbrengst sterk kunnen doen verlagen. In het ergste geval wegen de opbrengsten zelfs niet op tegen de gemiste opbrengsten verloren door kapitaalvlucht of een vertraagde economische groei.

Vooraleer een nettovermogensbelasting ook effectief ingevoerd zou kunnen worden, moeten enkele praktische hindernissen overwonnen worden. Deze hindernissen zijn onder meer de verouderde gegevens waarop het kadastraal inkomen berekend wordt en het gebrek aan een vermogenskadaster dat een overzicht zou moeten geven van het vermogen van elk gezin. Voorgaande problemen zouden mits voldoende politieke wil relatief eenvoudig opgelost kunnen worden. Oplossingen zullen besproken worden in het gedeelte beleidsaanbevelingen. Een andere hindernis voor de implementatie is de waardering van bepaalde vermogenselementen zoals, juwelen, kunst, voertuigen en dergelijke. De waarde van deze goederen is immers niet stabiel. Dit kan opgelost worden door oftewel te waarderen aan aankoopprijs, de prijs te waarderen aan de hand van de aankoopprijs oftewel de belastingplichtige zelf de waarde te laten aangeven. Voor deze laatste optie is het wel aangewezen om voldoende strenge straffen uit te schrijven die fraude tegengaan. Geen van bovenvermelde obstakels zijn onoverkomelijk mits voldoende politieke wil, waardoor de invoering van een rijkentaks haalbaar lijkt. Er is echter een belangrijke kanttekening. Dit onderzoek heeft geen rekening gehouden met de effecten van kapitaalvlucht en ontduiking. Door deze twee effecten is het mogelijk dat de gerealiseerde opbrengst niet opweegt tegen de gemiste opbrengsten die verloren gaan door kapitaalvlucht en ontduiking. De uiteindelijke financiële effecten blijven dan ook moeilijk te voorspellen.

6 Beleidsaanbevelingen

In deze sectie worden beleidsaanbevelingen gedaan die de effectiviteit van het wetsvoorstel kunnen verhogen.

6.1 Verlaging van de vrijstellingen

De huidige vrijstellingen voor de waarde van het gezinsvermogen en het vermogen verkregen uit beroepsactiviteit worden vastgelegd op elk 500 000 euro, met een gecombineerd maximum van 1 000 000 euro. Het effect hiervan is dat percentiel 97 en 98 slechts een kleine bijdrage doen aan de totale opbrengst van de belasting, omdat de vrijstellingen de belastbare basis sterk uithollen. Indien de vrijstelling verlaagd zou worden tot 250 000 euro voor zowel de gezinswoning als voor het vermogen uit beroepsactiviteit dan zou dit de belasting voor de laagste belastingplichtige percentielen sterk verhogen. Voor percentiel 97 zou de opbrengst per gezin stijgen met 1 539 euro. Voor percentiel 98 met 2971,23 euro en voor percentiel 99 met 15 000 euro. Dit zou de totale opbrengst verhogen met een bedrag van 940 830 925,1 euro. Door de progressieve structuur van de belasting zal het rijkste procent van de gezinnen altijd de grootste meerkost dragen van een verlaging van de vrijstellingen.

6.2 Creëren vermogenskadaster

Wat betreft de invoering van een vermogenskadaster zijn al enkele belangrijke stappen gezet, zoals het centraal aanspreekpunt van de Nationale Bank dat informatie heeft over alle bankrekeningen, kredietovereenkomsten en contracten voor vermogensbeheer en beleggingsadvies, ook buitenlandse informatie. Daarnaast werd ook een database aangelegd die aandeelbezit in een vennootschap in kaart brengt. Het combineren van deze database met de gegevens uit het centraal aanspreekpunt zou een goede basis vormen voor een vermogenskadaster, dat echter wel aangevuld zou moeten worden met andere informatie over vermogenselementen. Met name voor kunst en juwelen zou dit moeilijk in de praktijk uit te voeren zijn. Een alternatief om het vermogen te waarderen is de belastingplichtige zelf aangifte te laten doen en de fiscus voldoende middelen geven om controles uit te voeren en de mogelijkheid geven om straffen op te leggen die fraude oninteressant maken.

6.3 Update kadastraal inkomen

Een van de belangrijkste vermogenscomponenten in België is vastgoed. Zeker voor de 5 procent meest vermogende gezinnen die een aandeel van 49,8 procent van de totale waarde in deze

vermogenscomponent vertegenwoordigen ¹⁰⁶. Het is net deze zeer vermogende groep die aangesproken wordt door de rijkentaks, waardoor incomplete informatie tot een groot gemis aan inkomsten kan leiden.

Concreet bestaan er verschillende pistes voor de update van het kadastraal inkomen. De eerste is een samenwerking met de Administratie Rechtszekerheid, deze dienst is bevoegd voor de inning van de hypotheek-, de registratie- en successierechten. Bijgevolg is deze Administratie reeds in het bezit van veel informatie omtrent onroerende goederen. Een alternatief is een volledige herschatting van het kadastraal inkomen voor elk gebouwd en onbebouwd onroerend goed. Dit zou echter aanzienlijk meer middelen vergen. Om de kosten en tijd toch enigszins binnen de perken te kunnen houden, zou geopteerd kunnen worden voor een vereenvoudigd model met slechts 3 in plaats van 14 parameters, het volume, de oppervlakte en de buurt

6.4 Extra middelen fraudebestrijding

Een laatste middel om de behaalde opbrengst te verhogen is door meer middelen uit te trekken voor fraudebestrijding. Een deel daarvan zou besteed kunnen worden aan de algemene administratie Bijzondere Belastinginspectie (BBI), deze dienst hangt af van de Federale Overheidsdienst Financiën en houdt zich voornamelijk bezig met grotere en complexere dossiers omtrent belastingfraude. In 2016 had de dienst een personeelsbestand van ongeveer 700 medewerkers en werden 2 492 dossiers behandeld¹⁰⁷¹⁰⁸. De gemiddelde werknemer behandelt per jaar dus ongeveer 3,5 dossier. Indien het wetsvoorstel voor een rijkentaks in zijn huidige vorm goedgekeurd zou worden, zou ongeveer 3 procent van de gezinnen aan deze belasting onderworpen worden wat neerkomt op ongeveer 144 669 aangiftes per jaar. Indien jaarlijks 5 procent van deze aangiftes door de BBI gecontroleerd zouden worden, equivalent aan 7 233 aangiftes per jaar, dan zou dit neerkomen op iets meer dan 10 extra dossiers per werknemer. Zelfs indien de dossiers gerelateerd aan de rijkentaks minder tijd in beslag zouden nemen dan gemiddeld, lijkt het nog onwaarschijnlijk dat het huidige personeelsbestand in staat is om de toegenomen werkdruk aan te kunnen.

Om de controles op fraude ook effectief te kunnen uitvoeren is ook een wettelijk kader vereist dat de strafmaat vastlegt. Idealiter wordt deze zo vastgelegd dat fraude onaantrekkelijk gemaakt wordt. De maatregelen die de Franse fiscus heeft uitgewerkt om fraude bij hun nettovermogensbelasting tegen te gaan kunnen eventueel als inspiratiebron dienen. Zo is de Franse fiscus gemachtigd om tot drie jaar na aangifte na te gaan of de aangegeven waarde van het vermogen realistisch is. In het geval van niet-aangifte of het weglaten van goederen bedraagt deze

¹⁰⁶ Marx, I., & Kuypers, S. (2017). De verdeling van de vermogens in België: een actualisering. Geraadpleegd van http://www.centrumvoorsociaalbeleid.be/sites/default/files/D%202017%206104%2001_juni2017.pdf

¹⁰⁷ N-VA. (2015, 7 april). Regering zet extra mensen en middelen in voor fraudebestrijding. Geraadpleegd van <https://www.n-va.be/nieuws/regering-zet-extra-mensen-en-middelen-in-voor-fraudebestrijding>

¹⁰⁸ Federale overheidsdienst financiën. (z.d.). 2.2.1 - AANTAL BEHANDELDE DOSSIERS DOOR DE AA BIJZONDERE BELASTINGINSPECTIE. Geraadpleegd van https://financien.belgium.be/nl/Statistieken_en_analysen/jaarverslag/cijfers/controle/aa-bijzondere-belastinginspectie/221-aantal

termijn zelfs zes jaar. De straf verbonden aan het moedwillig foutief aangeven van een vermogenselement bedraagt maximaal 80 procent van de belasting die normaal betaald zou zijn op het vermogenselement. Indien het vermogen zelfs helemaal niet wordt aangegeven, is de Franse fiscus gerechtigd om achterstallige betalingen op te vragen voor de komende tien jaar.

Referenties

- Belasting op de inverkeerstelling (BIV). (z.d.). Geraadpleegd van <https://www.vlaanderen.be/nl/mobiliteit-en-openbare-werken/voertuigen/belasting-op-de-inverkeerstelling-biv>
- Abbeloos, J. (2016, 10 oktober). CD&V stelt meerwaardebelasting op scherp. Geraadpleegd van http://www.standaard.be/cnt/dmf20161010_02510740
- Bach, S., & Thiemann, A. (2016). Reviving Germany's Wealth Tax Creates High Revenue Potential. Geraadpleegd van https://www.diw.de/documents/publikationen/73/diw_01.c.525515.de/diw_econ_bull_2016-04-3.pdf
- Bachleitner, A. (z.d.). Abolishing the Wealth Tax - a Case Study of Germany. Geraadpleegd van https://www.boeckler.de/pdf/v_2017_11_10_bachleitner.pdf
- Belga. (2014, 4 april). Groen wil heffing op de grote vermogens gebruiken voor beleid. Geraadpleegd van <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/VK14-formatie/1.1930647>
- Belga. (2017, 11 mei). Europese Commissie voorspelt tekort op Belgische begroting van 1,9 procent. Geraadpleegd van <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/economie/1.2975352>
- Belga. (2018, 1 februari). België sloot 2017 af met begrotingstekort van 1,1 procent. Geraadpleegd van <http://www.knack.be/nieuws/belgie/belgie-sloot-2017-af-met-begrotingstekort-van-1-1-procent/article-normal-959149.html>
- Belgische Federale dienst van de staatsschuld. (2001). Jaarverslag 2000. Geraadpleegd van <http://www.debtagency.be/sites/default/files/content/download/files/rpt2000nl.pdf>
- BELGISCHE KAMER VAN VOLKSVERTEGENWOORDIGERS. (2015, 21 oktober). Wetsvoorstel tot instelling van een miljonairstaks [Wet]. Geraadpleegd van <http://www.dekamer.be/FLWB/PDF/54/1389/54K1389001.pdf>
- Bos, S. (z.d.). Belastingdruk. Geraadpleegd van <https://www.finler.nl/belastingdruk/>
- Bové, L., & Adriaen, D. (2018, 27 maart). 100 rijkste Belgen parkeren 48 miljard in Luxemburg. Geraadpleegd van <https://www.tijd.be/politiek-economie/europa-economie/100-rijkste-Belgen-parkeren-48-miljard-in-Luxemburg/9995940>
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2018, 26 augustus). Government Finance Statistics; key figures. Geraadpleegd van <http://statline.cbs.nl/Statweb/publication/?DM=SLEN&PA=82560ENG&D1=0,5&D2=48,53,58,63,68,73,78,83,88,93,I&LA=EN&HDR=G1&STB=T&VW=T>
- Centraal Planbureau. (2015). Het financieel vermogen in box 3: verdeling en belasting. Geraadpleegd van <https://www.cpb.nl/sites/default/files/publicaties/download/cpb->

achtergronddocument-16mrt2015-het-financieel-vermogen-box3-verdeling-en-belasting.pdf

CNN. (2013, 27 maart). What has been agreed in Cyprus? Geraadpleegd van <http://edition.cnn.com/2013/03/18/business/cyprus-bank-levy-explainer/index.html>

ComptesPublics.fr. (z.d.). Historique de l'impôt de solidarité sur la fortune. Geraadpleegd van <http://comptespublics.fr/article/historique-de-limpot-de-solidarite-sur-la-fortune/>

Consumentenbond. (z.d.). Box 3: belasting betalen over je vermogen. Geraadpleegd van <https://www.consumentenbond.nl/belastingaangifte/box-3#no3>

Consumentenbond. (z.d.). Spaarder tot €245.000 gaat er in 2017 op vooruit. Geraadpleegd van <https://www.consumentenbond.nl/belastingaangifte/spaarder-tot-245000-gaat-erop-vooruit>

D'hoore, J., & Van De Velden, W. (2018, 1 februari). Sp.a mikt op 8,4 miljard euro uit nieuwe vermogenstaksen. Geraadpleegd van <https://www.tijd.be/politiek-economie/belgie/algemeen/sp-a-mikt-op-8-4-miljard-euro-uit-nieuwe-vermogenstaksen/9978156.html>

De Grauwe, P. (2018). Pleidooi voor een progressieve vermogensbelasting. Geraadpleegd van <https://www.sampol.be/2018/04/pleidooi-voor-een-progressieve-vermogensbelasting>

Deloitte. (2017). Taxation and Investment in Germany 2017. Geraadpleegd van <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/global/Documents/Tax/dttl-tax-germanyguide-2017.pdf>

Dierckx, L. (2017, 8 juli). Panama Papers, de aanbevelingen. Geraadpleegd van <https://www.tijd.be/politiek-economie/belgie-federaal/Panama-Papers-de-aanbevelingen/9912130>

Direction générale des finances publiques. (2017). CAHIER STATISTIQUE 2016. Geraadpleegd van https://www.economie.gouv.fr/files/files/directions_services/dgfip/Rapport/2016/RA2016_cahierstats_0607_web.pdf

Direction Générale des finances publiques. (2017). CAHIER STATISTIQUE 2016. Geraadpleegd van https://www.economie.gouv.fr/files/files/directions_services/dgfip/Rapport/2016/RA2016_cahierstats_0607_web.pdf

Du Caju, P. (2016). De vermogensverdeling in België : eerste resultaten van de tweede golf van de Household Finance and Consumption Survey (HFCS). Geraadpleegd van https://www.nbb.be/doc/ts/publications/economicreview/2016/ecotijdii2016_h2.pdf

Dusarduijn, S. (z.d.). Van Dijkhuizen's vermogensrendementsheffing. Geraadpleegd van https://pure.uvt.nl/ws/files/1552309/mbb_Van_Dijkhuizen's_Vermogensrendementsheffing.pdf

- Een cijfermatig inzicht in de bevolking. (2016). Geraadpleegd van https://www.belgium.be/nl/over_belgie/land/bevolking
- Eindrapport Panama Papers krijgt groen licht. (2017, 25 oktober). Geraadpleegd van <https://www.tijd.be/nieuws/archief/Eindrapport-Panama-Papers-krijgt-groen-licht/9946396>
- European Commission. (2017). National tax systems: Structure and recent developments. Geraadpleegd van https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/taxation_trends_2017_country_chapter_belgium.pdf
- Eurostat. (z.d.). total receipts from taxes. Geraadpleegd van http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/images/f/f9/Total_tax_revenue_by_country%2C_1995-2016_%28millions_of_euro%29.png
- Eurostat. (2015). File:Total tax revenue by country, 2002-2012 (% of GDP and millions of euro).png. Geraadpleegd van [http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=File:Total_tax_revenue_by_country,_2002-2012_\(%25_of_GDP_and_millions_of_euro\).png](http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=File:Total_tax_revenue_by_country,_2002-2012_(%25_of_GDP_and_millions_of_euro).png)
- Eurostat. (2017). General government gross debt - quarterly data. Geraadpleegd van <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=teina230&plugin=1>
- Eurostat. (2017). Government expenditure by function - COFOG. Geraadpleegd van http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Government_expenditure_by_function_%E2%80%93_COFOG#Methodology_.2F_Metadata
- EY. (2014). Cross-country Review of Taxes on Wealth and Transfers of Wealth. Geraadpleegd van https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/docs/body/2014_eu_wealth_tax_project_finale_report.pdf
- Federale overheidsdienst financiën. (z.d.). 2.2.1 - AANTAL BEHANDELDE DOSSIERS DOOR DE AA BIJZONDERE BELASTINGINSPECTIE. Geraadpleegd van https://financien.belgium.be/nl/Statistieken_en_analysen/jaarverslag/cijfers/controle/aa-bijzondere-belastinginspectie/221-aantal
- Federale overheidsdienst financiën. (z.d.). Taks op beursverrichtingen. Geraadpleegd op 22 februari 2018, van <https://financien.belgium.be/nl/particulieren/internationaal/buitenlandse-inkomsten-en-rekeningen/taks-op-beursverrichtingen#q3>
- FOD financiën. (2015). fiscaal memento. Geraadpleegd van https://financien.belgium.be/nl/Publicaties/andere/doc_fiscaal_memento

- Hansson, A. (2002). The Wealth Tax and Economic Growth. Geraadpleegd van https://www.researchgate.net/publication/5096483_The_Wealth_Tax_and_Economic_Growth
- Hasen, D. (2016). Accretion-Based Progressive Wealth Taxation. Geraadpleegd van <https://poseidon01.ssrn.com/delivery.php?ID=178085004002124023010064124104010024060082067020068050097080095005006089095007113071031096111043054039035084106010070116025093022055033035034016116009110076007029027075032022127103065119018072002124117069025009002089085126072121087064003065120071001&EXT=pdf>
- Het Europees begrotingskader. (2017, 2 mei). Geraadpleegd van <http://www.begroting.be/NL/Pages/EUBudgetFrame.aspx>
- IMF. (2015). Causes and Consequences of Income Inequality: A Global Perspective. Geraadpleegd van <https://www.imf.org/external/pubs/ft/sdn/2015/sdn1513.pdf>
- IMF, S Rudnick, R., & K Gordon, R. (1996). Taxation of Wealth. Geraadpleegd van <https://www.imf.org/external/pubs/nft/1998/tlaw/eng/ch10.pdf>
- Impôt de solidarité sur la fortune. (z.d.). Geraadpleegd van https://fr.wikipedia.org/wiki/Imp%C3%B4t_de_solidarit%C3%A9_sur_la_fortune#cite_note-72
- K Brunner, J., Eckerstorfer, P., & Pech, S. (z.d.). Optimal taxes on wealth and consumption in the presence of tax evasion. Geraadpleegd van <http://web.b.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=1&sid=c72f9644-3575-4d4d-b9da-15d65aed1da2%40sessionmgr120>
- Kadastraal inkomen. (z.d.). Geraadpleegd van https://www.belgium.be/nl/huisvesting/bouwen_en_verbouwen/kadastraal_inkomen
- Knack. (2014, 9 december). 85% van de Vlamingen is voorstander van een vermogensbelasting. Geraadpleegd van <http://www.knack.be/nieuws/belgie/85-van-de-vlamingen-is-voorstander-van-een-vermogensbelasting/article-normal-517213.html>
- Kuypers, S. (2018). Onze vermogensverdeling? Alles kan beter. Geraadpleegd van http://www.centrumvoorsociaalbeleid.be/sites/default/files/SamPol_apr18_Thema_SarahKuypers.pdf
- LeMonde. (z.d.). Que change la réforme de l'ISF d'Emmanuel Macron? Geraadpleegd van http://www.lemonde.fr/les-decodeurs/article/2017/08/30/que-change-la-reforme-de-l-isf-d-emmanuel-macron_5178657_4355770.html
- LeMonde. (z.d.). Que change la réforme de l'ISF d'Emmanuel Macron ? En savoir plus sur http://www.lemonde.fr/les-decodeurs/article/2017/08/30/que-change-la-reforme-de-l-isf-d-emmanuel-macron_5178657_4355770.html#8e0DjihHrW6WMBSx.99. Geraadpleegd van

- http://www.lemonde.fr/les-decodeurs/article/2017/08/30/que-change-la-reforme-de-l-isf-d-emmanuel-macron_5178657_4355770.html
- LeMonde. (2017, 30 augustus). Que change la réforme de l'ISF d'Emmanuel Macron ? En savoir plus sur http://www.lemonde.fr/les-decodeurs/article/2017/08/30/que-change-la-reforme-de-l-isf-d-emmanuel-macron_5178657_4355770.html#8e0DjihHrW6WMBSx.99. Geraadpleegd van http://www.lemonde.fr/les-decodeurs/article/2017/08/30/que-change-la-reforme-de-l-isf-d-emmanuel-macron_5178657_4355770.html
- Marx, I., & Kuypers, S. (2017). De verdeling van de vermogens in België: een actualisering. Geraadpleegd van http://www.centrumvoorsociaalbeleid.be/sites/default/files/D%202017%206104%2001_juni2017.pdf
- Meers, J. (2018, 20 april). Belgium: Tax haven and hell. Geraadpleegd van <http://www.brusselstimes.com/magazine2/11080/belgium-tax-haven-and-hell>
- Michielsen, S. (z.d.). Toen kon het plots wel, de be-gro-ting sa-ne-ren. Geraadpleegd op 14 februari 2018, van <https://multimedia.tijd.be/25jaarmaastricht/>
- Ministère de l'économie. (2016). OVERVIEW OF THE FRENCH TAX SYSTEM. Geraadpleegd van https://www.impots.gouv.fr/portail/files/media/1_metier/5_international/french_tax_system.pdf
- Moore, S., & Silvia, J. (1995). Cato Institute Policy Analysis No. 242: The ABCs of the Capital Gains Tax. Geraadpleegd van <https://object.cato.org/sites/cato.org/files/pubs/pdf/pa242.pdf>
- NBB. (z.d.). FAQ - Centraal aanspreekpunt. Geraadpleegd van <https://www.nbb.be/nl/kredietcentrales/centraal-aanspreekpunt/buitenlandse-rekeningen/faq-centraal-aanspreekpunt>
- NBB. (2015). Analyse van het beleid tot sanering van de Belgische overheidsfinanciën. Geraadpleegd van <http://www.nbbmuseum.be/wp-content/uploads/2016/10/201506-beleid-tot-sanering-overheidsfinanci%C3%ABn.pdf>
- NBB. (2017). Nationale rekeningen Instituut voor de nationale rekeningen Rekeningen van de overheid 2016. Geraadpleegd van <https://www.nbb.be/doc/dq/n/dq3/histo/nndb1710.pdf>
- N-VA. (2015, 7 april). Regering zet extra mensen en middelen in voor fraudebestrijding. Geraadpleegd van <https://www.n-va.be/nieuws/regering-zet-extra-mensen-en-middelen-in-voor-fraudebestrijding>
- O'Kelley, C. (1981). Rawls, Justice, and the Income Tax. Geraadpleegd van <http://digitalcommons.law.seattleu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1612&context=faculty>
- OECD. (z.d.). Revenue Statistics - OECD countries: Comparative tables. Geraadpleegd van <https://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=REV>

- OECD. (2015). Income inequality. Geraadpleegd van <https://data.oecd.org/inequality/income-inequality.htm>
- OECD. (2017). General government spending. Geraadpleegd van <https://data.oecd.org/gga/general-government-spending.htm>
- OECD. (2018). General government revenue. Geraadpleegd van <https://data.oecd.org/gga/general-government-revenue.htm#indicator-chart>
- Pichet, E. (2007). THE ECONOMIC CONSEQUENCES OF THE FRENCH WEALTH TAX (ISF). Geraadpleegd van <https://poseidon01.ssrn.com/delivery.php?ID=703102118110004029104011127104111064063039030001048013074090008010087094081099077094048055006126041126113101109121104068118020057017032014011086107026100100121103004073055050097083025066006108116090005001115093109124000092126127110027115125006097104002&EXT=pdf>
- Pichet, E. (2016). TOWARDS A REFORM OF FRANCE'S ISF WEALTH TAX AND GENERAL REGIME FOR THE TAXATION OF PERSONAL ESTATES. Geraadpleegd van <https://poseidon01.ssrn.com/delivery.php?ID=225088106066096007103002112103106122063069081044038058081117096113067080069125103065019050096119055113011094024000098110105074008047028029049105119078123124065096089003015073093097086018012029085089016021011120123121125072095024126126092025121091003065&EXT=pdf>
- Piketty, T. (2015). CAPITAL AND WEALTH TAXATION IN THE 21st CENTURY. Geraadpleegd van <http://piketty.pse.ens.fr/files/Piketty2015NTJ.pdf>
- Rowlingson, K. (2011). Does income inequality cause health and social problems?. Geraadpleegd van <https://www.jrf.org.uk/sites/default/files/jrf/migrated/files/inequality-income-social-problems-full.pdf>
- Service public. (2018, 9 januari). Impôt sur la fortune immobilière (IFI). Geraadpleegd van <https://www.service-public.fr/particuliers/vosdroits/F138>
- Service-public.FR. (2017, 16 maart). Impôt de solidarité sur la fortune (ISF) : modalités de calcul. Geraadpleegd van <https://www.service-public.fr/particuliers/vosdroits/F138>
- Siemrod, J. (1983). Inflation and the Excess Taxation of Capital Gains on Corporate Stock. National Bureau of Economic Research, /, 101-105. Geraadpleegd van <http://www.nber.org/chapters/c11332.pdf>
- Statbel. (2016). https://statbel.fgov.be/sites/default/files/Over_Statbel_FR/2_WEB_NL_kerncijfers_2016.pdf (Kerncijfers STATISTISCH OVERZICHT VAN BELGIË). Geraadpleegd van https://statbel.fgov.be/sites/default/files/Over_Statbel_FR/2_WEB_NL_kerncijfers_2016.pdf

- Statbel. (2018). Vastgoedprijzen (Kerncijfers STATISTISCH OVERZICHT VAN BELGIË). Geraadpleegd van <https://statbel.fgov.be/nl/themas/bouwen-wonen/vastgoedprijzen>
- Statista. (z.d.). Nombre de déclarations d'impôt de solidarité sur la fortune (ISF) en France de 2007 à 2016. Geraadpleegd van <https://shttps://fr.statista.com/statistiques/498981/nombre-declarations-isf-france/tats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=REV>
- Stiglitz, J. (2015). Inequality and Economic growth. Geraadpleegd van <https://www8.gsb.columbia.edu/faculty/jstiglitz/sites/jstiglitz/files/Inequality%20and%20Economic%20Growth.pdf>
- T Cuddington, J. (1984). Capital Flight: Estimates, Issues, and Explanations. Geraadpleegd van http://www.princeton.edu/~ies/IES_Studies/S58.pdf
- Taxes On Wealth Transfers. (z.d.). Geraadpleegd van <https://www.ifs.org.uk/uploads/mirrleesreview/design/ch15.pdf>
- Thorbecke, E., & Charumilind, C. (2002). Economic Inequality and Its Socioeconomic Impact. *World Development*, 30(9), 1477-1492. Geraadpleegd van https://ac-els-cdn-com.bib-proxy.uhasselt.be/S0305750X02000529/1-s2.0-S0305750X02000529-main.pdf?_tid=67416adc-c16a-11e7-a781-00000aacb35e&acdnat=1509805020_5edc4f874d0ad20e5283f588b2ffd77e
- Trannoy, A. (2014). Forty years after: the Solidarity tax on wealth (ISF) in France 1982-. Geraadpleegd van http://ec.europa.eu/economy_finance/events/2014/20141113-taxation/documents/trannoy.pdf
- Tuerlinckx, J. (2015, 4 juni). 'Het vermogenskadaster komt eraan'. Geraadpleegd van <http://moneytalk.knack.be/geld-en-beurs/belastingen/het-vermogenskadaster-komt-eraan/article-opinion-575903.html>
- Vervenne, W. (2018). Wanneer moet u effectentaks betalen? Geraadpleegd van <https://www.tijd.be/netto/belastingen/Wanneer-moet-u-effectentaks-betalen/10000448>
- Wikipedia. (z.d.). Impôt de solidarité sur la fortune. Geraadpleegd van https://fr.wikipedia.org/wiki/Imp%C3%B4t_de_solidarit%C3%A9_sur_la_fortune
- Wolff, E. (z.d.). Time for a Wealth Tax? Geraadpleegd op 14 februari 2018, van <http://bostonreview.net/archives/BR21.1/wolff.html>
- Zhang, P. (2016). De relatie tussen fiscaliteit en vermogensongelijkheid in Nederlandgovernment revenue. Geraadpleegd van <http://arno.uvt.nl/show.cgi?fid=142667>

Auteursrechtelijke overeenkomst

Ik/wij verlenen het wereldwijde auteursrecht voor de ingediende eindverhandeling:

De miljonairstaks

Richting: **master in de toegepaste economische wetenschappen-beleidsmanagement**

Jaar: **2018**

in alle mogelijke mediaformaten, - bestaande en in de toekomst te ontwikkelen - , aan de Universiteit Hasselt.

Niet tegenstaand deze toekenning van het auteursrecht aan de Universiteit Hasselt behoud ik als auteur het recht om de eindverhandeling, - in zijn geheel of gedeeltelijk -, vrij te reproduceren, (her)publiceren of distribueren zonder de toelating te moeten verkrijgen van de Universiteit Hasselt.

Ik bevestig dat de eindverhandeling mijn origineel werk is, en dat ik het recht heb om de rechten te verlenen die in deze overeenkomst worden beschreven. Ik verklaar tevens dat de eindverhandeling, naar mijn weten, het auteursrecht van anderen niet overtreedt.

Ik verklaar tevens dat ik voor het materiaal in de eindverhandeling dat beschermd wordt door het auteursrecht, de nodige toelatingen heb verkregen zodat ik deze ook aan de Universiteit Hasselt kan overdragen en dat dit duidelijk in de tekst en inhoud van de eindverhandeling werd genotificeerd.

Universiteit Hasselt zal mij als auteur(s) van de eindverhandeling identificeren en zal geen wijzigingen aanbrengen aan de eindverhandeling, uitgezonderd deze toegelaten door deze overeenkomst.

Voor akkoord,

Smolders, Lukas

Datum: **30/05/2018**